

Ako ostanem

*Što biste vi učinili da
morate izabrati?*

Gayle Forman

If I Stay

Gayle Forman

Ako ostanem

Sedamnaestogodišnja Mia suočena je s teškim odlukama. Hoće li ostati vjerna svojoj prvoj ljubavi – glazbi – čak i pod cijenu da izgubi dečka i napusti obitelj i prijatelje?

Što će učiniti sa svojim životom?

A onda, jednoga jutra u veljači, Mia i njezina obitelj sjedaju u automobil i u trenutku se sve promijeni. Odjedanput nestanu svi izbori, osim jednoga. I samo on postane bitan ...

Ako ostanem bolno je lijep roman o snazi ljubavi, istinskom značenju obitelji i odlukama s kojima se svi moramo suočiti.

*»Slušaj me«, rekao je glasom
oštrim poput šrapnela. Širom otvorim oči.
Uspravim se koliko mogu. I počnem slušati.
»Ostani.«*

7:09

Svi misle da se to dogodilo zbog snijega. Na neki način, to je točno.

Jutros sam se probudila, a livada pred kućom bila je prekrivena tankim slojem bijelog prekrivača. Niti dva i pol centimetra, ali u ovom dijelu Oregona čak i sitan pršić napravi potpuni zastoj, jer ona jedina ralica koju imamo u ovom okrugu bude zauzeta čišćenjem ceste. S neba pada vlažna voda – pada i pada i pada – a ne smrznuta kiša, kao što se zna dogoditi.

Ima dovoljno snijega da otkažu nastavu. Moj mladi brat, Teddy, ispustio je bojni poklič kada su na maminu radiju objavili da nema škole. »Snježni dan!« vikne. »Tata, idemo napraviti snjegovića.«

Tata se nasmiješi i prstima lupne lulu. Nedavno ju je počeo pušiti kako bi pojačao dojam svog retro imidža iz pedesetih. Nosi i leptir-kravate. Nisam sasvim sigurna je li to podrugljiv način da svijetu objavi kako je nekoć bio punker, a sada je profesor engleskog u osnovnoj školi, ili ga je to što je postao učitelj vratilo u prošlost pa je ovo je njegov istinski modni izričaj. Kako bilo, volim miris duhana. Miriše na dim i nekako slatkasto. Podsjeća me na zimu i peći na drva.

»Možeš hrabro pokušati«, tata odgovori Teddyju. »Ali jedva se hvata za tlo. Možda bi mogao razmisliti o tome da napraviš snježnu amebu.«

U tatinu glasu čujem da je sretan. Već i dva i pol centimetra snijega znače da će sve škole u okrugu biti zatvorene, uključujući moju srednju školu i osnovnu školu u kojoj tata radi. Dakle, i za njega je to slobodan dan. Moja majka, koja radi u turističkoj agenciji u gradu, isključi radio i nalije si drugu šalicu kave. »E, pa ako ćete vi danas markirati, onda ni ja ne namjeravam ići na posao. To ne bi bilo pravedno.« Podigne slušalicu i nazove nekoga. Kada je završila, pogleda nas. »Da napravim doručak?«

Tata i ja prasnemo u smijeh u isti čas. Mama priprema žitarice i prepečenac. Tata je kuhar u obitelji.

Pretvarajući se da nas ne čuje, otvori ormarić i izvadi brašno za palačinke. »Ma, dajte, pa koliko teško to može biti? Tko želi palačinke?«

»Ja! Ja!« poviče Teddy. »Možemo li u njih staviti komadiće čokolade?«

»Ne vidim zašto ne bismo mogli«, odgovori mama.

»To!« uzbuđeno će Teddy, mašući rukama po zraku.

»Imaš puno previše energije za ovako rano jutro«, zadirkujem ga. Okrenem se prema mami. »Možda ne bi trebala dopuštati Teddyju da pije toliko kave.«

»Prebacila sam ga na beskofeinsku«, odvrati mama. »Jednostavno je prirodno živahan.«

»Glavno da ne prebacuješ *mene* na beskofeinsku kavu«, kažem.

»To bi bilo zlostavljanje djeteta«, ubaci se tata.

Mama mi pruži šalicu iz koje se pušilo i novine.

»Unutra je dobra slika tvog mladog gospodina«, kaže.

»Stvarno? Slika?«

»Aha. To je najviše što smo ga vidjeli od ljeta«, kaže i postrance me pogleda podignutih obrva. To je njezina inačica prodornoga pogleda.

»Znam«, složim se, a onda, iako to nisam željela, uzdahnem. Adamov bend *Shooting Star* postaje sve popularniji, što je divno. Uglavnom.

»Ah, slava protraćena na mladost«, kaže tata, ah smiješi se. Znam da je uzbuđen zbog Adama. Čak i ponosan.

Listam novine da dođem do dijela s kalendarom. Ondje je mali tekst o *Shooting Staru*, uz koji je još manja fotografija njih četvero, odmah pokraj velikoga članka o *Bikiniju* i velike fotografije njihove glavne pjevačice, *punk-rock* dive Brooke Vega. U tekstu o *Shooting Staru* zapravo piše samo da je mjesni sastav predgrupa *Bikiniju* na portlandskom dijelu njihove američke turneje. Ne spominje, prema mojem mišljenju nešto mnogo bitnije – da je skupina *Shooting Star* sinoć održala koncert u jednome klubu u Seattleu. I to koncert koji je, kako mi je Adam u ponoć napisao u poruci, bio rasprodan.

»Ideš li večeras?« upita me tata.

»Namjeravala sam. Ovisi o tome hoće li zatvoriti cijelu državu zbog snijega.«

»*Zaista se sprema snježna oluja*«, kaže tata prstom upirući prema jedinoj snježnoj pahulji koja je lelujala prema tlu.

»Trebala bih i vježbati s nekim pijanistom s fakulteta, kojeg je profesorica Christie odnekud iskopala.« Profesorica Christie umirovljena je sveučilišna profesorica glazbe s kojom radim posljednjih nekoliko godina, i uvijek pokušava pronaći nove žrtve s kojima ću svirati. »Moraš ostati ukorak sa svim da pokažeš onim snobovima *na Juilliardu* kako se to zaista radi«, kaže,

Još nisam primljena *na Juilliard*, ali moja je audicija zaista dobro prošla. I Bachove suite i Šostakovič potekli su iz mene kao nikad dotad, kao da su moji prsti produžeci žica i Budala. Kada sam završila, jedan je sudac malo zapljeskao, što se ne događa baš često, pretpostavljam. Dok sam odlazila, taj isti sudac rekao mi je da škola odavno nije »vidjela neku djevojku iz Oregona«. Profesorica Christie zaključila je da to znači siguran upis *na Juilliard*. Ja nisam bila tako sigurna da je to točno. A nisam bila ni sto posto sigurna da želim da se to dogodi. Kao i sa zvjezdanim usponom *Shooting Stars*, i moj upis *na Juilliard* izazvan bi određene komplikacije ili, da budem preciznija, povećao one koje su već nastale u posljednjih nekoliko mjeseci.

»Trebam još kave. Želi li još netko?« upita mama, nadvijajući se nad mene, u ruci držeći prastari aparat za pravljenje kave.

Pomirišem tu jaku, crnu, francusku prženu kavu koju svi najviše volimo. Živnem već od samoga mirisa. »Razmišljam o tome da odem natrag u krevet«, kažem. »Violončelo mi je u školi, tako da ne mogu ni vježbati.«

»Nećeš vježbati? Dvadeset i četiri sata? Miruj, slomljeno moje srce«, kaže mama. Iako je tijekom godina razvila ukus za klasičnu glazbu – »to je kao kada učiš cijeliti smrdljivi sir« – bila je prisiljena slušati mnoga moja maratonski duga uvježbavanja i to je nije pretjerano usrećivalo.

Začujem lupanje s kata. Teddy udara o tatine bubnjeve. Oni potječu iz davnih vremena kada je tata svirao bubnjeve u *u-našem-gradu-popularnom-svugdje-drugdje-nepoznatom* bendu, još u doba kad je radio u trgovini glazbenom opremom.

Tatinim licem razlije se velik osmijeh. Kada sam to vidjela, osjetila sam dobro poznatu bol. Znam da je to glupo, ali uvijek sam se pitala

je li tata razočaran što nisam postala *rock mačka*. Namjeravala sam to postati. No onda sam u trećem razredu, na satu glazbenog, naišla na violončelo – izgledalo je gotovo ljudski. Izgledalo je kao da će ti, budeš li ga svirala, reći neke tajne. I tako sam počela svirati. Otad je prošlo gotovo deset godina i još nisam prestala.

»Toliko o ponovnom spavanju«, vikne mama pokušavajući nadglasati buku koju je Teddy stvarao.

»Ma, zamisli, snijeg se već otapa«, primijeti tata pušeći lulu. Odem do stražnjeg ulaza i provirim kroz vrata. Zraka sunca probila se kroz oblake i čujem kako se led topi. Zatvorim vrata i vratim se za stol.

»Mislim da su ovi iz okruga malo pretjerali«, kažem.

»Možda. Ali ne mogu odotkazati nastavu. Konj je već pušten iz staje, a ja sam već nazvala i zatražila slobodan dan«, zaključuje mama.

»Tako je. No mogli bismo iskoristiti taj neočekivani dar i otići nekamo«, kaže tata. »Odvesti se. Posjetiti Henryja i Willow« Henry i Willow su mamini i tatini stari prijatelji iz njihova glazbenog razdoblja. I oni su dobili dijete pa su se odlučili početi ponašati kao odrasli. Žive u velikoj, staroj, seoskoj kući. Henry radi nešto vezano uz internet, u staji koju su pretvorili u kućni ured, a Willow je zaposlena u obližnjoj bolnici. Imaju curicu. To je ujedno i razlog zašto mama i tata žele ići onamo. Činjenica da je Teddy upravo napunio osam, a ja imam sedamnaest godina, znači da smo odavno prošli ono razdoblje u kojem djeca mirišu na ukiseljeno mlijeko – miris zbog kojeg se odrasli otapaju.

»Na povratku možemo svratiti u *BookBarn*«, kaže mama kao da me želi namamiti. *BookBarn* je golemi, prašnjavi, stari antikvarijat. U stražnjem dijelu drže mnoštvo ploča klasične glazbe koje prodaju za dvadeset i pet centa po komadu i koje, čini se, nitko osim mene ne kupuje. Ja držim hrpu njih ispod kreveta. Činjenica da imate zbirku ploča klasične glazbe i nije nešto što biste željeli sa svima podijeliti.

Pokazala sam ih Adamu, ali tek nakon što smo već bili pet mjeseci zajedno. Očekivala sam da će se nasmijati. On je tako kul frajer; u trapericama zavrnutih nogavica i crnim starkama, ležerno izlizanim *punk-rock* majicama i suptilnim tetovažama. Nikako nije tip dečka koji bi završio s nekim poput mene. Zato sam, kada sam prije dvije godine primijetila da me gleda u školskom glazbenom studiju, bila uvjerena da mi se ruga pa sam se skrivala od njega. Uglavnom, nije

se nasmijao. Ispostavilo se da on ispod svog kreveta ima zbirku *punk-rock* ploča.

»Možemo svratiti i do djeda i bake na ranu večeru«, kaže tata, već hvatajući slušalicu. »Vratit ćemo te na vrijeme da odeš u Portland«, doda okrećući broj.

»Ja sam za«, pristanem. Ne činim to zato što me mami *BookBarn*, ili zato što je Adam na turneji, a ni zbog toga što je moja najbolja prijateljica Kim zauzeta školskim godišnjakom. Čak i nije stvar u tome da mi je violončelo ostalo u školi ili da bih mogla ostati kod kuće i gledati televiziju, možda i spavati. Ne, ja bih radije išla nekamo sa svojom obitelji. To je još jedna od onih stvari koje nećeš govoriti drugima, ali Adam i to razumije.

»Teddy«, zovne ga tata. »Odjeni se. Čeka nas pustolovina.«

Udaranjem činela, Teddy završi sa svojim solom na bubnjevima. Trenutak poslije, upada u kuhinju potpuno odjeven, kao da je odjeću navukao dok se spuštao strmim, drvenim stubištem naše viktorijanske kuće. »*School's out for summer...*« pjeva.

»Alice Cooper«, kaže tata. »Zar nemamo baš nikakve standarde? Barem pjevaj *Ramonese*.«

»Škola je gotova zauvijek« Teddy pjevajući zaglušuje tatino protestiranje.

»Uvijek optimist«, kažem.

Mama se nasmije pa na stol stavi tanjur lagano zagorjelih palačinki. »Jedite, obitelji moja.«

08:17

Naguramo se u automobil, zahrđali *Buick* koji je već bio star kada nam ga je baka dala, nakon Teddyjeva rođenja. Mama i tata ponude mi da vozim, ali ja odbijem. Tata sjedne za upravljač. Sada voli voziti. Godinama je tvrdoglavo odbijao položiti vozački, i ustrajao je na tome da svuda ide biciklom. Dok je svirao u bendu, njegova samonametnuta zabrana vožnje značila je da uvijek netko od njegovih kolega iz benda mora voziti kada bi bili na turneji. Zbog toga su uvijek kolutali očima. Mama je napravila i više od toga: gnjavila ga je, umiljavala mu se, a ponekad je i vikala na njega da ode položiti vozački, ali on je uporno tvrdio da više voli pogon na pedale. »E, pa onda ti je bolje da počneš izrađivati bicikl na koji stane tročlana obitelj i na kojem nećemo pokisnuti kada bude kišilo.« Tata bi se uvijek tome smijao i rekao da će se odmah uhvatiti toga.

Ali kada je mama ostala trudna drugi put, bila je odlučna. Dosta, rekla je. Čini se da je tata shvatio kako se nešto promijenilo. Prestao se svađati i naučio je voziti. Vratio se na fakultet i diplomirao. Valjda je mogao ostati zaustavljen u razvoju dok je imao samo jedno dijete, ali s dvoje djece, bilo je vrijeme da odraste. Da počne nositi leptir-kravatu.

Jednu i sada nosi. Odjenuo je sako i obuio staromodne cipele. »Odjeven za snijeg, vidim«, kažem mu.

»Ja sam poput poštanskog ureda«, tata odgovori stržući snijeg s automobila jednim od Teddyjevih plastičnih dinosaura razbacanih po tratini. »Ni susnježica, ni kiša, ni centimetar snijega neće me natjerati da se odjenem kao drvosječa.«

»Hej, moji rođaci bili su drvosječe«, upozori ga mama. »Nema ismijavanja šljakera.«

»Ne bi mi palo napamet«, odgovori tata. »Samo sam usporedio naše stilove.«

Tata je morao nekoliko puta okrenuti ključ prije nego što se automobil kašljući pokrenuo. Kao i obično, nastaje borba za glazbenu podlogu. Mama želi državnu radiopostaju. Tata Franka

Sinatru. Teddy želi Spužvu Boba. Ja želim postaju na kojoj puštaju klasičnu glazbu, ali budući da sam jedina obožavateljica klasike u obitelji, voljna sam napraviti kompromis pa da slušamo *Shooting Star*.

Tata donese odluku: »S obzirom na to da danas ne idemo u školu, trebali bismo neko vrijeme slušati vijesti da ne postanemo ignoranti...«

»Mislim da se kaže ignoranti«, ubaci se mama.

Tata zakoluta očima i stavi ruku na maminu. Pročisti grlo, a onda profesorskim glasom nastavi: »Kao što sam govorio, prvo radio, a kada prođu vijesti, postaja s klasičnom glazbom. Teddy, nećemo te mučiti time, možeš uzeti *discman*«, kaže tata i počne isključivati prijenosni plejer koji je priključio na autoradio. »Al ne smiješ slušati Alicea Coopera u mom autu. Zabranjujem ti.« Tata posegne u pretinac za rukavice da bi vidio čega unutra ima. »Što kažeš na Jonathana Richmana?«

»Hoću Spužvu Boba. Unutra je«, vikne Teddy skačući i pokazujući na *discman*. Palačinke s komadićima čokolade, prelivene sirupom, očito su samo povećale njegovo uzbuđenje.

»Sine, slamaš mi srce«, šali se tata. I Teddy i ja odrastali smo uz luckaste pjesme Jonathana Richmana koji je mamin i tatin glazbeni svetac zaštitnik.

Kada smo se odlučiti za glazbenu podlogu, krenuli smo. Na cesti se ponegdje mogao vidjeti snijeg, ali uglavnom je bilo mokro. Ali ovo je Oregon, ceste su uvijek mokre. Mama se znala šaliti da ljudi upadaju u nevolje kada je suho. »Ohrabre se, postanu neoprezni, voze k'o budale. Policajci se mogu cijeli dan zabavljati kažnjavajući ih zbog prebrze vožnje.«

Naslonim glavu na prozor i gledam kako krajolik prolazi pokraj mene: tamnozeleno jele prekrivene snijegom, pramenovi bijele magle, i teški, sivi olujni oblaci iznad svega toga. U autu je tako toplo da se stakla stalno zamagljuje pa stalno po njima crtam neke črčkarije.

Kada su novosti završile, prebacili smo na postaju s klasičnom glazbom. Začula sam prvih nekoliko taktova Beethovenove *Treće sonate za violončelo*, baš one skladbe koju sam trebala uvježbavati danas poslijepodne. To mi se čini kao nekakva svemirska

podudarnost. Koncentriram se na note, zamislim sebe kako sviram, zahvalna što sam dobila priliku vježbati, sretna što sam u toplome automobilu sa svojom sonatom i svojom obitelji. Zatvorim oči.

Ne biste očekivali da će radio i dalje svirati nakon svega. Ali svira.

Automobil je smrskan. Udar četiri tone teškoga kamioneta koji je vozio brzinom od stotinjak kilometara na sat i zabio se ravno u suvozačku stranu, na automobil je djelovao poput atomske bombe. Otrgnuo je vrata, a prednje suvozačko sjedalo izletjelo je kroz vozačev prozor. Od sinne udara šasija je odletjela na drugu stranu ceste i razbila motor na komadiće, kao da nije ništa jači od paukove mreže. Kotači i glavine kotača odletjeti su duboko u šumu. Zapalilo se nekoliko dijelova spremnika za gorivo, tako da je sada nekoliko Bitnih plamenova palucalo mokrom cestom.

I bilo je tako mnogo buke. Simfonija struganja, pripjev praskanja, arija eksplozije i, naposljetku, tužan pljesak teškoga metala koji se zabio u nježna stabla. A onda je postalo tiho. Čula se samo Beethovenova *Treća sonata za violončelo* koja je još uvijek svirala. Autoradio je nekako uspio ostati priključen na bateriju, tako da je Beethoven i dalje svirao u ponovno spokojno veljačko jutro.

Isprva sam pomislila da je sve u redu. Kao prvo, još uvijek čujem Beethovena. A kao drugo, stojim u jarku na drugoj strani ceste, a suknja od traperi, pletena vesta i crne čizme koje sam jutros odjenula i obula izgledaju jednako kao kada smo odlazili od kuće.

Popnem se na nasip da bolje pogledam automobil. To više čak i nije automobil; to je metalni kostur, bez sjedala, bez putnika. To znači da je i ostatak moje obitelji izletio iz automobila, kao i ja. Otarem ruke o suknju i odem na cestu, pronaći ih.

Prvoga sam ugledala tatu. Čak i s nekoliko metara udaljenosti uspjela sam uočiti izbočinu koju je na džepu njegova sakoa napravila lula. »Tata«, zovnem ga i krenem prema njemu. Nakon nekoliko koraka primijetim da je asfalt postao sklizak i da su na njemu sivi komadi nečega što izgleda poput cvjetače. Odmah mi je bilo jasno što to leži preda mnom, ali nekako to nisam odmah povezala s tatom. Ono što mi jest palo na pamet bile su reportaže na vijestima u kojima govore o požarima ili tornadima koji poharaju jednu kuću, ali ni ne dotaknu drugu. Komadi očeva mozga razbacani su po asfaltu, ali lula mu je u lijevom džepu na prsima.

Nakon tate, pronašla sam mamu. Na njoj gotovo ni nema krvi, ali usne su joj već plave, a bjeloočnice potpuno crvene, poput očiju demona u nekom niskobudžetnom filmu o čudovištima. Izgleda potpuno nestvarno. Tek kada sam nju vidjela da izgleda poput nekog apsurdnog zombija, uhvatila me panika.

Moram pronaći Teddyja! Gdje je on? Okrenem se oko sebe, odjedanput potpuno mahnita, kao onomad kada sam ga izgubila u trgovini. Bila sam uvjerena da ga je netko oteo. Naravno, ispostavilo se da je odlutao do polica sa slatkišima. Kada sam ga pronašla, nisam bila sigurna trebam li ga zagrliti ili vikati na njega.

Otrčim natrag do jarka iz kojeg sam ustala i ugledam ruku koja viri iz njega. »Teddy! Ovdje sam!« viknem. »Ispruži ruke. Izvući ću te.« Ali kada sam se približila, primijetila sam metalni odsjaj srebrne narukvice s koje vise sićušna violončela i gitare. Adam mi ju je poklonio za sedamnaesti rodendan. To je *moja* narukvica. Jutros sam je nosila. Pogledam svoj ručni zglob. *Još uvijek je nosim.*

Približim se oklijevajući i postane mi jasno da ondje ne leži Teddy, nego ja. Krv iz prsa procurila mi je kroz košulju, suknuju i vestu, i sada stvara lokvice, poput kapljica boje, na djevičanski bijelome snijegu. Jedna noga stoji mi ukoso, koža i mišići otrgnuti su s nje i vidim bijelu kost. Oči su mi zatvorene, a moja tamnosmeđa kosa je mokra i boje hrle od krvi.

Okrenem se od tog prizora. Ovo nije istina. To se ne događa. Mi smo obitelj koja se vozi u automobilu. Ovo nije stvarnost. Sigurno sam zaspala u automobilu. *Ne! Prestani. Molim te, prestani. Molim te, probudi se.* Vrisnem u ledeni zrak. Hladno je. Dah bi mi se trebao vidjeti. Ne vidi se. Gledam u svoj ručni zglob, onaj koji se čini u redu, na kojem nema krvi, i uštihnem se najjače što mogu.

Ništa ne osjećam.

Već sam imala mômre; mômre u kojima sam sanjala da padam, sviram violončelo, a ne znam note, prekidam s Adamom, ali uvijek sam si mogla zapovjediti da otvorim oči, da podignem glavu s jastuka, da zaustavim taj film strave koji mi se odigravao iza zatvorenih očiju. Pokušam ponovno. *Probudi se! Vrisnem. Probudi se! ProbudiseProbudiseProbudise!* Ali ne mogu. Ne budim se.

A onda začujem nešto. Glazbu. Još uvijek čujem glazbu. I tako se usredotočim na to. Prstima po zraku sviram Beethovenovu *Treću*

sonatu za violončelo, kao što često činim kada slušam skladbe na kojima radim. Adam to naziva »zračnim violončelom«. Stalno me ispituje kada ćemo odsvirati duet, on na zračnoj gitari, a ja na zračnom violončelu. »Kada završimo, možemo razbiti svoje zračne instrumente«, šali se. »Znaš da to želiš.«

Sviram, usredotočena samo na to, dok i posljednji komadić života u automobilu nije umro, a zajedno s njim otišla je i glazba.

Nedugo nakon toga začule su se sirene.

09:23

Jesam li mrtva?

Zaista si moram postaviti to pitanje.

Jesam li mrtva?

Isprva se činilo očitim da jesam. Da je dio u kojem sam stajala i gledala bio privremen, stanika prije svega onoga sa jarkom svjetlosti i životom koji ti proleti ispred očiju, koji će me prenijeti kamo god da idem nakon ovog života.

No sada su ovdje hitna pomoć, policajci i vatrogasci. Netko je prekrpio mojega oca plahtom. Vatrogasac povlači zatvarač na plastičnoj vreći u koju su stavili mamu. Čujem ga kako razgovara s još jednim vatrogascem, za kojeg mi se čini da ne može imati više od osamnaest godina. Stariji objašnjava novaku da je mama vjerojatno prva pogodena i da je umrla na mjestu, što objašnjava činjenicu da nema krvi. »Trenutačni srčani zastoj«, kaže. »Kada ti srce ne može pumpati krv, krv baš i ne teče. Polako curi.«

Ne mogu sada razmišljati o tome. O mami iz koje polako curi. Umjesto toga, razmišljam kako je baš prikladno što je mama prva pogodena, što nas se upravo ona našla između nas i udara. Nije to birala, naravno, ali to je bio njezin način.

Ali jesam li mrtva? Ona ja koja leži uz rub ceste, čija noga visi u jarku, ja koja sam okružena muškarcima i ženama koji se nadvijaju nad mene i mahnito me ispiru i tko zna čime mi pune žile. Polugola sam – bolničari su mi razderali košulju. Vidi mi se jedna dojka. Neugodno mi je pa pogledam u stranu.

Policija je upalila svjetla upozorenja uz mjesto nesreće i upućuje automobile iz oba smjera da se okrenu i vrate otkud su krenuli jer je cesta zatvorena. Policajci ljubazno navode obilazne putove, sporedne ceste koje će ljude odvesti onamo kamo trebaju doći.

Sigurno moraju negdje stići, ljudi u tim automobilima, ali mnogi od njih ipak se ne okreću. Izlaze iz automobila, drhte na hladnoći. Procjenjuju situaciju. Onda odvrte pogled, neki od njih zaplaču, a

jedna žena povratila je u paprat koja raste uz cestu. Iako ne znaju tko smo i što se dogodilo, mole se za nas. Osjećam da se mole.

I zbog toga sam pomislila da sam mrtva. Zbog toga i činjenice da mi tijelo izgleda potpuno neosjetljivo, iako bih trebala osjećati strašne bolove – imam otvoreni prijelom noge. A ni ne plačem, iako *znam* da se mojoj obitelji dogodilo nešto nezamislivo. Mi smo kao Humpty Dumpty i ni svi kraljevi konji, ni svi kraljevi ljudi ne mogu nas ponovno sastaviti.

O tome sam razmišljala kada je pjegava, crvenokosa bolničarka koja je radila na meni, odgovorila na moje pitanje: »Glasgowska ljestvica kome je osam. Intubirajmo je odmah!« vikne.

Ona i bolničar upalih obraza gurnuli su mi neku cijev u grlo, na nju pričvrstili vrećicu i počeli pumpati.

»Koje je procijenjeno vrijeme dolaska za helikopter hitne pomoći?«

»Deset minuta«, odgovori bolničar. »Dvadeset da se vrati u grad.«

»Dovest ćemo je onamo za petnaest minuta budeš li ludački jurio.«

Bilo mi je jasno o čemu tip razmišlja. Da mi neće nimalo pomoći ako se oni sudare, i moram se složiti s time. Ali ništa ne govori. Samo je stisnuo čeljust. Prenijeli su me u kola hitne pomoći; crvenokosa se popela za mnom i jednom rukom nastavila pumpati vrećicu, a drugom je namještala infuziju i kontrolni aparat. Onda mi je maknula pramen kose s čela.

»Drži se«, kaže mi.

***

Svoj prvi solistički koncert održala sam kada mi je bilo deset godina. Tada sam već dvije godine svirala violončelo. Najprije samo u školi, kao dio glazbenog programa. To što su u školi uopće imali violončelo bio je sretan slučaj: violončelo je vrlo skupo i krhko glazbalo. No neki stari sveučilišni profesor književnosti umro je i ostavio svoje violončelo našoj školi. Uglavnom je stajalo u kutu. Većina klinaca željela je naučiti svirati gitaru ili saksofon.

Kada sam mami i tati objavila da ću postati violončelistica, oboje su prasnuli u smijeh. Poslije su mi se ispričati, tvrdeći da ih je nasmijala pomisao kako ja, tako sitna, među tankim nogama držim onako glomazan instrument. Čim su shvatili da sam ozbiljna, odmah su se prestali hihotati i namjestili su izraze lica pune podržavanja.

Njihova me reakcija svejedno zapekla, na način koji im nikada nisam otkrila, a i da jesam, sumnjam da bi me razumjeli. Tata se znao šaliti da su u bolnici u kojoj sam rođena slučajno zamijeniti bebe jer uopće ne sličim na ostatak svoje obitelji. Oni su svi plavokosi i svijetli, a ja izgledam poput njihova negativa, smeđokosa i tamnih očiju. No kako sam odrastala, tatina šala o bolnici počela je dobivati na značenju više nego što je namjeravao. Ponekad sam se zaista osjećala kao da dolazim iz drugog plemena. Nisam bila poput mog otvorenog, ironičnog tate ili moje snažne mame. I kao da sam to htjela zapečatiti, umjesto da naučim svirati električnu gitaru, ja sam odabrala violončelo.

Ali u mojoj obitelji, ljubav prema glazbi još uvijek je bila važnija od vrste glazbe koju sviraš pa su mi roditelji, kada su nakon nekoliko mjeseci shvatili da moja ljubav prema violončelu nije prolazna zaljubljenost, unajmili violončelo da mogu vježbati kod kuće. Nevješto vježbanje ljestvica i trozvuka dovelo je do prvih pokušaja sviranja *Twinkle, Twinkle, Little Star*, koje je naposljetku dovelo do sviranja osnovnih etida, dok nisam počela svirati Bachove suite. Moja osnovna škola nije imala pretjerano bogat glazbeni program, pa mi je mama pronašla privatnu profesoricu, studenticu koja je dolazila jedanput na tjedan. Tijekom godina izmijenili su se mnogi studenti koji su me poučavali, a kada su moje vještine nadmašile njihove, moji profesori-studenti svirali su sa mnom. To je trajalo sve do osmog razreda, kada je tata pitao profesoricu Christie bi li bila voljna privatno me poučavati. Tata je profesoricu Christie poznao iz vremena kada je radio u trgovini glazbenom opremom. Ona je pristala poslušati me kako sviram. Nije mnogo očekivala, ali htjela je tati učiniti uslugu. Ona i tata u prizemlju su me slušali dok sam u svojoj sobi na katu vježbala Vivaldijevu sonatu. Kada sam sišla na večeru, ponudila se da preuzme moje glazbeno školovanje u svoje ruke.

Doduše, svoj prvi solistički koncert održala sam nekoliko godina prije no što sam nju upoznala. Koncert sam održala u gradskoj vijećnici u kojoj su obično nastupali mjesni sastavi, pa je akustika bila grozna za klasični instrument bez pojačala. Svirala sam solo za violončelo iz *Plesa šećerne vile* Petra Iljiča Čajkovskog.

Dok sam stajala iza pozornice i slušala drugu djecu kako škripavo i nezgrapno sviraju violinu i klavir, gotovo sam odustala od straha. Otrčala sam do vrata koja vode na pozornicu i ondje hiperventilirala u skupljene dlanove. Moju profesoricu-studenticu uhvatila je blaga panika pa je za mnom poslala potragu.

Pronašao me tata. Upravo je započeo svoju promjenu iz kulera u konzervativca, pa su u njegovu modnom izričaju bili zastupljeni staromodno odijelo, kožni remen sa zakovicama i crne gležnjače.

»Mia, jesi li dobro?« upitao me dok je sjedao pokraj mene na stube.

Odmahnula sam glavom, bilo mi je previše neugodno da bih progovorila.

»Što je bilo?«

»Ne mogu nastupiti«, zaplačem.

Tata je podignuo jednu svoju čupavu obrvu i promatrao me svojim sivoplavim očima. Osjećala sam se kao neka tajanstvena vrsta koju je proučavao i pokušavao shvatiti. On je cijeli život svirao u različitim bendovima. Naravno, on *nikada* nije osjetio nešto tako jadno kao što je trema pred nastup.

»0, pa bila bi šteta da to ne učiniš«, rekao je. »Imam odličan koncertni dar za tebe. Bolji od cvijeća.«

»Daj ga nekom drugom. Ne mogu nastupiti. Ja nisam kao ti mama, ili čak Teddy.« Teddy je tada bio star tek šest mjeseci, ali već je tada bilo jasno da ima više osobnosti, više životnosti nego što ću je ja ikada imati. I naravno, imao je plave oči i kosu. Čak i da nije bio svijetao, rođen je u privatnom rodilištu, a ne u bolnici, pa nije postojala mogućnost da je netko slučajno zamijenio bebe.

»Istina«, zamišljeno će tata. »Kada je Teddy održao svoj prvi koncert na harfi, bio je hladan k'o špricer. Pravo čudo od djeteta.«

Nasmijala sam se kroz suze. Tata me nježno zagrlio. »Znaš da sam ja uvijek prije koncerta bio strašno napet i živčan.«

Pogledala sam tatu koji se uvijek činio apsolutno siguran u sve. »Ti to samo tako kažeš.«

Odmahnuo je glavom. »Ne. Stvarno je bilo strašno. A još sam bio bubnjar, skroz u pozadini, nitko uopće nije obraćao pozornost na mene.«

»Pa što si učinio?« upitam.

»Napio se«, ubacila se mama, navirivši se kroz vrata pozornice. Nosila je crnu minisuknju od vinila, laganu, crvenu majicu bez rukava i Teddyja koji je veselo slinuo u svojoj *Baby Björn* klokanici. »Popio je litru piva prije nastupa. Ne bih ti to preporučili.«

»Majka ti je vjerojatno u pravu«, zaključio tata. »Služba za socijalnu skrb ne gleda blagonaklono na pijane desetogodišnjakinje. Osim toga, kada bih ja bacio svoje palice za bubnjeve i povraćao po pozornici, to je bio *punk*. Međutim, ako ti baciš svoje violončelo, smrdeći kao pivovara, to će izgledati prilično nedostojanstveno. Vi klasičari prilični ste snobovi kada je to u pitanju.«

Sada sam se smijala. Još uvijek sam se plašila, ali nekako me tješila činjenica da je trema pred nastup možda osobina koju sam naslijedila od tate. Možda ipak nisam bila neko nahoće.

»Što ako zabrljam? Što ako budem grozna?«

»Imam novosti za tebe, Mia. Ondje će biti svakakvih groznih nastupa, tako da se i nećeš baš isticati«, rekla je mama. Teddy se skvičući složio.

»Ne, ozbiljno, kako prevladaš nervozu?«

Tata se i dalje smiješio, ali bilo mi je jasno da je postao ozbiljan jer je sporije govorio. »Ne prevladaš je. Samo se boriš s njom. Držiš se.«

I tako sam nastavila. Nisam briljirala u izvedbi. Nisam se proslavila niti dobila ovacije. No nisam ni sasvim zabrijala. A nakon koncerta dobila sam obećani dar. Stajalo je na stražnjem sjedalu automobila, i činio mi se jednako onako ljudskim kao i ono violončelo koje me privuklo prije dvije godine. Ovo violončelo nije bilo unajmljeno. Bilo je moje.

10:12

Kada su bolnička kola u kojima sam bila stigla do najbliže bolnice – ne one u mome rodnom gradu, nego male lokalne bolnice koja je izgledala više kao dom za stare i nemoćne nego kao medicinski centar – bolničari su me brzo unijeli. »Mislim da imamo kolaps pluća. Uvedite joj prsni dren i maknite je odavde!« vikne ljubazna crvenokosa sestra dok me predaje timu sestara i liječnika.

»Gdje su ostali?« upita bradati tip u bolničkoj uniformi.

»Vozač drugoga vozila ima blaga nagnječenja, pomoć mu se pruža na mjestu nesreće. Roditelji su mrtvi. Upravo stiže dječak star otprilike sedam godina.«

Duboko izdahnem, kao da sam posljednjih dvadesetak minuta zadržavala dah. Nakon što sam vidjela sebe u onom jarku, nisam bila u stanju potražiti Teddyja. Ako je bio poput mame i tate, i mene, ja... nisam željela ni razmišljati o tome. Ali nije. Živ je.

Odveli su me u malu sobu s jarkim svjetlima. Liječnik mi je na prsa namazao nešto narančasto, a onda u mene zabio malu, plastičnu cijev. Drugi liječnik mi je džepnom lampom svijetlio u oči. »Ne reagira«, kaže sestri. »Helikopter je stigao. Odvedite je na Traumu. Odmah!«

Izvedu me iz sobe za hitno slučajeve i stave u dizalo. Moram trčati za njima da ih dostignem. Prije nego što su se vrata zatvorila, primijetila sam da je Willow ovdje. Čudno. Trebali smo posjetiti nju, Henryja i bebu. Jesu li je zvali da dode na posao zbog snijega? Zbog nas? Užurbano se kreće bolničkim hodnikom, čini se vrlo koncentrirana. Mislim da još uvijek ne zna da je riječ o nama. Možda nas je čak pokušala nazvati, možda je ostavila poruku na maminu telefonu, ispričavajući se da zbog hitnog slučaja neće biti kod kuće kada im dođemo u posjet.

Vrata dizala otvorila su se na krovu. Usred velikoga crvenog kruga stajao je helikopter, uključenih propelera.

Još se nikada nisam vozila u helikopteru. Moja najbolja prijateljica Kim se vozila. Jedanput je s ujakom išla na panoramski let iznad

planine Sveta Helena. Njezin ujak je poznati fotograf *National Geographica*. Povratila je po njemu.

»Pričao je o postvulkanskoj flori, a ja sam povratila po njemu i fotoaparatom«, sutradan mi je rekla u učionici. Lice joj je i dalje bilo zelenkasto od tog iskustva.

Kim radi na školskom godišnjaku i nada se da će postati fotografkinja. Ujak ju je odveo na to putovanje kako bi potaknuo razvoj njezina talenta. »Povratila sam čak i po fotoaparatom«, žalila mi se. »Sada sigurno neću postati fotografkinja.«

»Postoje različite vrste fotografa«, rekla sam joj. »Ne moraš nužno letjeti helikopterom da bi to bila.«

Kim se nasmijala. »I bolje da je tako jer više nikada neću letjeti helikopterom. A nemoj ni ti!«

Želim reći Kim da te ponekad nitko ne pita što želiš.

Vrata helikoptera se otvore pa me na nosilima, zajedno sa svim onim cjevčicama, unesu unutra. Pokraj mene sjedne bolničar koji i dalje neumorno pumpa malenu plastičnu vreću koja, čini se, diše umjesto mene. Kada smo uzletjeli, postalo mi je jasno zašto je Kim osjetila mučninu. Helikopter nije poput zrakoplova, koji leti glatko, brz poput metka. Helikopter je sličniji hokejskom paku ispucanom u zrak: gore-dolje, lijevo-desno. Uopće mi nije jasno kako ti ljudi mogu išta raditi na meni, kako uspijevaju išta pročitati s računalnih ispisa na kojima su slova tako sitna, kako mogu upravljati ovim vozilom dok razgovaraju o meni preko slušalica. Kako mogu išta od toga napraviti dok helikopter tako sječe zrakom.

Uletjeli smo u zračnu rupu i svakako bih trebala osjetiti mučninu, ali ne osjećam ništa. Barem ja koja sam pasivni promatrač ništa ne osjećam. A čini mi se da ni ja na nosilima ništa ne osjeća. Ponovno se moram upitati jesam li mrtva, ali onda samoj sebi kažem ne. Da sam mrtva, ne bi me ukrcali u ovaj helikopter, ne bih letjela preko ovih bujnih šuma.

Osim toga, da sam mrtva, želim vjerovati da bi mama i tata već došli po mene.

Na kontrolnoj ploči vidim koliko je sati. 10:37. Pitam se što se događa na zemlji. Je li Willow shvatila tko je hitni slučaj? Je li netko nazvao bako i djeda? Oni žive u gradu do nas i radovala sam se večeri s njima. Djed lovi ribu i suši na dimu losose i kamenice. To

bismo vjerojatno i večerali, s bakinim domaćim pivskim kruhom. Onda bi baka odvela Teddyja do divovskih kanta za recikliranje u gradu i dopustila mu da koga po njima i traži časopise. U posljednje vrijeme zakačio se na *Reader Digest*. Voli izrezivati stripove i raditi kolaže.

Pitam se što Kim radi. Danas nema škole. Prema svemu sudeći, ja sutra neću doći u školu. Vjerojatno će misliti da me nema jer sam ostala dugo budna slušajući Adama i *Shooting Star* u Portlandu.

Portland. Prilično sam sigurna da me onamo vode. Pilot helikoptera stalno razgovara s Traumom jedan. Kroz prozor vidim vrh planine Hoos. To znači da je Portland blizu.

Je li Adam već ondje? Sinoć su svirali u Seattleu, ali on je uvijek nakon svirke tako pun adrenalina i vožnja mu pomaže da se smiri. Njegovi kolege iz benda obično mu vrlo rado prepuste noćnu vožnju dok oni drijemaju. Ako je već u Portlandu, vjerojatno još spava. Kada se probudi, hoće li otići na kavu u *Hawthorne*? Možda će ponijeti knjigu u Japanski vrt? To smo učinili prošli put kad smo zajedno bili u Portlandu. Samo, tada je bilo toplije. Znam da će poslijepodne bend imati tonsku probu. Onda će Adam otići van i čekati da ja dođem. Isprva će misliti da kasnim. Kako bi mogao znati da sam zapravo uranila? Da sam u Portland stigla jutros, dok se snijeg još topio.

***

»Jesi li čula za onog Yo Yo Maa?« upitao me Adam. Ja sam bila drugi razred, a on treći. Bilo je proljeće. Adam me već nekoliko mjeseci gledao kako vježbam u glazbenom krilu škole. Išli smo u državnu školu, ali to je bila jedna od onih naprednih škola o kojima se uvijek pisalo u državnim časopisima, zbog toga što je mnogo polagala na umjetnost. Zaista smo dobivali mnogo slobodnog vremena da slikamo u ateljeima ili vježbamo sviranje. Ja sam to slobodno vrijeme provodili u zvučno izoliranim prostorijama školskog glazbenog krila. I Adam je mnogo vremena provodio ondje svirajući gitaru. Ne električnu gitaru koju je svirao u svom bendu, nego samo akustičnu.

Zakolutala sam očima. »Svi su čuli za Yo Yo Maa.«

Adam se široko nasmiješio. Tada sam prvi put primijetila da mu je osmijeh asimetričan, da su mu usta nagnuta na jednu stranu. Palcem, na kojem je imao prsten, pokazao je prema dvorištu.

»Mislim da ondje nećeš naći ni pet ljudi koji su čuli za njega. Usput, kakvo je to ime uopće? Je li to neko ime iz geta? Yo Mama?«

»To je kinesko ime.«

Adam je odmahnuo glavom i nasmijao se. »Poznajem mnogo Kineza. Oni se zovu Wei Chin. Ili Lee nešto. A ne Yo Yo Ma.«

»Nije moguće da huliš maestra«, odvratila sam, ali onda sam se nasmijala, sebi usprkos. Trebalo mi je nekoliko mjeseci kako bih povjerovala da mi se Adam ne izruguje, a nakon toga počeli smo voditi takve nekakve kratke razgovore na hodniku.

Svejedno, njegovo zanimanje za mene me zbunjivalo. Nije da je Adam bio užasno popularan. Nije bio sportaš, niti jedan od onih tipova za koje bi čovjek najprije pomislio da će uspjeti. Ali bio je kul. Kul, zato što je svirao u bendu s ljudima koji su studirali u gradu. Kul, zato što je imao vlastiti rokerski stil. Odjeću je kupovao u trgovinama rabljene odjeće i na garažnim rasprodajama, a nije nosio lažne poznate marke. Kul, zato što se činilo da istinski sretan sjedi u kantini zadubljen u knjigu koju je zaista i čitao, a nije se samo pravio da čita jer nije imao gdje drugdje sjesti ili društvo s kojim bi sjedio. Uopće nije bilo tako. Imao je malu skupinu prijatelja i bilo je mnogo onih koji su mu se divili.

A nije baš ni da sam ja bila neka čudakinja. Imala sam prijatelje i najbolju prijateljicu s kojom sam sjedila za ručkom. Imala sam i druge dobre prijatelje u glazbenom kampu na koji sam išla ljeti. Ljudima sam se sviđala, ali i nisu me baš poznavali. U razredu sam bila tiha. Nisam često podizala ruku ili bila bezobrazna prema profesorima. Osim toga, bila sam zaposlena, većinu vremena provodila sam vježbajući ili svirajući u gudačkom kvartetu ili slušajući predavanja iz teorije na lokalnoj višoj školi. Studenti su bila ljubazni prema meni, ali ponašali su se kao da sam odrasla. Kao da sam jedna od profesorica. A s njima ne očijukaš.

»Što bi rekla kad bih ti rekao da imam ulaznice za maestrov koncert?« upitao me Adam, s iskrom u očima.

»Prestani. Nemaš ih«, rekla sam i odgurnula ga malo snažnije nego što sam mislila. Adam se pretvarao da je udario o stakleni zid, a onda je sa sebe otresao prašinu. »Imam. Za koncert u onom Šniclu u Portlandu.«

»U koncertnoj dvorani Arlene Schnitzer. To je dvorana Oregonskog simfonijskog orkestra.«

»E tako je. Imam karte. Dvije. Jesi li zainteresirana?«

»Šališ se? Da!« Silno sam željela ići, ali jedna karta stajala je osamdeset dolara. »Čekaj, a otkud tebi karte?«

»Obiteljski prijatelj dao ih je mojim roditeljima, ali oni ne mogu ići. Nije to neka velika stvar«, Adam brzo izgovori. »Uglavnom, koncert je u petak navečer. Ako hoćeš, pokupit ću te u pet i trideset pa ćemo se odvesti u Portland.«

»U redu«, rekla sam kao da je to najprirodnija stvar na svijetu.

Ipak, do petka poslijepodne bila sam živčanija nego kada sam slučajno popila cijeli lonac tatine najjače kave dok sam prošle zime učila za završne ispite.

Nisam bila živčana zbog Adama. Dosad sam se već osjećala dovoljno ugodno uz njega. Živčanom me činila neizvjesnost. Što je to točno? Izlazak? Prijateljska usluga? Milosrdni čin? Neizvjesnost mi se nije ništa više svidala od učenja sviranja novog stavka. Upravo zato i jesam toliko vježbala: da bih se mogla naći na sigurnom tlu i odande uvježbavati detalje.

Preodijevala sam se šest puta. Teddy, koji je tada išao u vrtić, sjedio je u mojoj sobi i s polica skidao stripove o Calvinu i Hobbesu i pretvarao se da ih čita. Umirao je od smijeha, premda nisam bila sigurna nasmijava li ga Calvinova razuzdana veselost ili moja.

Mama je provirila glavu kroz vrata da vidi kako napredujem. »On je samo dečko, Mia«, rekla je kada je vidjela da sam uzbuđena.

»Da, ali on je prvi dečko s kojim idem na možebitni spoj«, odgovorila sam. »I ne znam bih li trebala odjenuti odjeću za izlazak odjeću za simfonijski koncert. Odijevaju li se uopće ljudi ovdje posebno za tu prigodu? Ili da odjenem svakodnevnu odjeću, za slučaj da to ipak *nije* izlazak?«

»Jednostavno odjeni ono u čemu se dobro osjećaš«, predložila je. »Onda si mirna.«

Sigurna sam da bi se mama posebno potrudila da je na mom mjestu. Na slikama na kojima je bila s tatom dok su bili mladi, izgledala je poput križanke sirene iz tridesetih godina dvadesetog stoljeća i *bajkerice*: Imala je *pixie* frizuru, plave oči bile su joj ocrtane *kohl* olovkom, a njezino tijelo tanko poput breze uvijek je bilo

skriveno nekom seksi odjećom, naprimjer čipkastom, staromodnom potkošuljom u kombinaciji s pripijenim kožnim hlačama.

Uzdahnula sam. Voljela bih da sam tako hrabra. Na kraju sam se odlučila za dugačku crnu suknju i kestenjastu vestu kratkih rukava. Obično i jednostavno. Što je ujedno i moj zaštitni znak, čini mi se.

Kada se Adam pojavio u vunenom odijelu kakva su se nosila šezdesetih godina dvadesetog stoljeća i *creepersicama* (što je tatu jako impresioniralo), shvatila sam da to zaista *jest* izlazak. Naravno da bi se Adam odlučio dotjerati za koncert, a odijelo iz 1960-ih moglo je biti njegova kul verzija svečanog, ah znala sam da to nije sve. Kada se rukovao s mojim tatom i rekao mu da ima stare CD-e njegova benda, činio se nervozan. »Nadam se da ti služe kao podlošci za čaše«, rekao je tata. Adam je izgledao iznenađeno. Pretpostavljam da nije bio naviknut na to da je neki roditelj sarkastičniji od nekog djeteta.

»Djeco, nemojte previše divljati. Kada je posljednji put došlo do naguravanja na Yo Yo Maevu koncertu, neki su zadobili prilično teške ozljede«, viknula je mama za nama dok smo hodali preko tratine.

»Tvoji su roditelji tako kul«, rekao je Adam otvarajući vrata automobila, puštajući me da uđem.

»Znam«, odgovorila sam.

Dok smo se vozili u Portland, čavrljali smo. Adam mi je puštao bendove koje voli: neki švedski pop trio koji je zvučao monotono, i neki islandski art bend koji je baš lijepo svirao. Malo smo se pogubili po centru, tako da smo u koncertnu dvoranu stigli tek nekoliko minuta prije početka koncerta.

Sjedala su nam bila na balkonu. Na najvišem dijelu dvorane. Ali na koncert Yo Yo Maa ne ideš zbog pogleda, a zvuk je bio nevjerojatan. Taj čovjek zna kako postići da violončelo u jednom trenutku zvuči poput uplakane žene, a u drugom poput djeteta koje se smije. Kada njega slušam, uvijek se podsjetim zašto sam uopće počela svirati violončelo: zbog toga što postoji nešto tako ljudsko, tako izražajno u vezi s njim.

Kada je koncert počeo, krajičkom oka promatrala sam Adama. Činio se dobronamjeren u vezi sa svim ovim, ali stalno je pogledavao program koji je držao u rukama, kao da odbrojava

stavke do stanke. Bojala sam se da mu je dosadno, ali nakon nekog vremena glazba me previše ponijela da bi mi bilo stalo.

Kada je Yo Yo Ma zasvirao *Le Grand Tango*, Adam me uhvatio za ruku. U svakoj drugoj situaciji, to bi bilo užasno otrcano, ona poznata *zijekni-pa-drpni* fora. Ali Adam me nije gledao. Sjedio je zatvorenih očiju i lagano se ljuljao u sjedalu. I on je bio izgubljen u glazbi. Uzvratila sam mu stisak, pa smo tako sjedili ostatak koncerta.

Poslije smo kupili kavu i uštipke i šetali uz rijeku. Spuštala se magla pa je skinuo sako i prebacio ga preko mojih ramena.

»Nisi zaista dobio te ulaznice od obiteljskog prijatelja, zar ne?« upitala sam ga.

Mislila sam da će se nasmijati ili podići ruke kao da se predaje što je inače činio kada bih ga pobijedila u raspravi. Umjesto toga, pogledao me ravno u oči i vidjela sam zelenu, smeđu i sivu kako plivaju oko njegovih zjenica. Odmahnuo je glavom. »To su dva tjedna napojnica koje sam dobio za dostavljanje *pizze*.« Zastala sam. Čula sam vodu kako udara. »Zašto?« upitala sam. »Zašto ja?«

»Nisam još vidio nikoga tko se tako uživi u glazbu kao ti. Zato te i volim gledati kako vježbaš. Na čelu ti izbije prekrasna bora, baš tu«, rekao je i dotaknuo me između obrva. »Ja sam opsjednut glazbom, pa čak ni mene ne ponese kao tebe.«

»Znači, ja sam ti kao neki društveni eksperiment?« mislila sam to izreći na šaljiv način, ali zvučala sam ogorčeno.

»Ne, nisi eksperiment«, rekao je. Glas mu je bio promukao i prigušen.

Osjetila sam da mi vrat počinje gorjeti i da se crvenim. Zurila sam si u cipele. Bila sam jednako sigurna u to da me Adam sada gleda, kao što sam bila sigurna i da će me poljubiti podignem li glavu. Iznenadila sam se kada sam shvatila koliko želim da me poljubi; kada sam shvatila da sam o tome toliko često razmišljala da sam zapamtila i oblik njegovih usana i zamišljala kako mu prstima diram lice.

Podignula sam pogled. Adam je stajao preda mnom i čekao me. Tako je počelo.

12:19

Imam mnoga oštećenja.

Kolabirana pluća. Prsnuće slezene. Unutarnje krvarenje nepoznatog podrijetla. I, najozbiljnije, nagnječenje mozga. Uz to su mi i slomljena rebra, razderane noge, zbog čega će biti potrebna transplantacija kože. Oštećena mi je i koža lica, pa će biti potrebna i plastična kirurgija. Ali to, kažu liječnici, samo ako budem imala sreće.

No sada, na operaciji, liječnici mi moraju izvaditi slezenu, uvesti novu cjevčicu da bi mi drenirali pluća i zaustaviti sve potencijalne izvore unutrašnjeg krvarenja. Ne mogu mnogo toga učiniti za moj mozak.

»Pričekat ćemo pa ćemo onda vidjeti što ćemo učiniti«, kaže jedan od kirurga gledajući nalaz računalne tomografije moje glave. »U međuvremenu nazovite banku krvi. Trebam dvije jedinice nula negativne.«

Nula negativna. Moja krvna grupa. Nisam pojma imala. Nije da sam o tome dosad trebala razmišljati. Nikada nisam bila u bolnici, osim ako se ne računa ono kada sam otišla na hitnu pomoć jer sam porezala nogu na staklo. Nisu me čak ni šivali, samo su mi dali injekciju protiv tetanusa.

U operacijskoj dvorani kirurzi raspravljaju o tome koju će glazbu slušati. Baš kao što smo i mi jutros raspravljali. Jedan želi džez. Drugi želi rock. Anesteziologinja, koja stoji pokraj moje glave, zatražila je klasičnu glazbu. Navijam za nju, i mora da je to nekako pomoglo jer je netko stavio Wagnera. Iako nisam baš sigurna da sam na umu imala živahni *Kas Walküra*. Nadala sam se nećem malo laganijem. Možda *Četirima godišnjim dobima*.

Operacijska dvorana je mala, puna ljudi i zasljepljujućih svjetala koja još više naglašavaju njezinu zapuštenost. Nimalo ne slični na operacijske dvorane na televiziji, koje izgledaju poput davnašnjih kazališta u koja su mogli stati *i* operni pjevač *i* publika. Iako ulašten,

pod je izlizan od hodanja i pun hrđavih tragova, za koje mi se čini da su stare mrlje krvi.

Krv. Posvuda je. Liječnike to uopće ne uznemiruje. Režu i šivaju i usisavaju kroz rijeku krvi, kao da Peru posuđe u vodi puno] sapunice. Za to vrijeme u žile mi ubrizgavaju novu krv.

Kirurg koji je htio slušati *rock* jako se znoji. Jedna od sestara svako toliko obriše mu znoj gazom koju drži hvataljkama. U jednom trenutku, znoj je izbio kroz masku pa ju je morao zamijeniti.

Anesteziologinja ima nježne prste. Sjedi mi uz glavu, provjerava vitalne funkcije, regulira količinu tekućina, plinova i lijekova koje mi daju. Očito to dobro radi, jer mi se čini da ništa ne osjećam, iako me potežu na sve strane. To je grub i krvav posao, nimalo sličan onoj igri *Operacija*, koju smo igrali dok smo bili mali i u kojoj si morao paziti da ne dotakneš ništa sa strane dok vadiš kost, jer bi se inače oglasio zvuk koji bi te upozoravao da si pogriješio.

Anesteziologinja me odsutno mazila po sljepoočnicama. Na rukama je imala rukavice od lateksa. To mi je mama radila kada bih imala gripu ili bi me boljela glava – ponekad sam imala tako jake glavobolje da sam zamišljala kako si režem žilu na sljepoočnici samo da smanjim pritisak.

Wagner se već dvaput odvratio. Liječnici su odlučili da je vrijeme za novi glazbeni žanr. Pobijedio je džez. Ljudi uvijek misle da zbog toga što volim klasičnu glazbu, volim i džez. Ali ne volim ga. Tata ga voli. Obožava ga – posebno divlje, kasne Coltranove uratke. Tata kaže da je džez *punk* za stare ljude. Valjda to objašnjava stvar, jer ne volim ni punk.

Operacija nikako da prestane. Iscrpljena sam. Ne znam otkud liječnicima snaga da nastave. Samo stoje, ah čini mi se napornijim od trčanja maratona.

Odlutam, a onda se počnem pitati o svom stanju. Ako nisam mrtva a s obzirom na to da monitor na kojem se vide otkucaji srca stalno piskuče, pretpostavljam da nisam – a nisam ni u svojem tijelu, mogu li ikamo otići? Jesam li duh? Mogu li se prebaciti na plažu na Havajima? Skoknuti do njujorškoga *Carnegie Halla*? Mogu li otići do Teddyja?

Odlučim napraviti pokus pa namreškam nos kao Samantha u seriji *Začarani*. Ništa se nije dogodilo. Pucnem prstima. Lupnem petama o

pod. Još sam ovdje.

Odlučim pokušati s nečim jednostavnijim. Krenem prema zidu, zamišljajući kako ću prolebdjeti kroz njega. No dogodilo se to da nisam prošla *kroza* zid, nego sam se zabila *u* njega.

Ušla je sestra noseći vrećicu krvi. Prije no što su se vrata zatvorila za njom, iskliznula sam iz prostorije i našla se na bolničkome hodniku. Oko mene je mnogo liječnika i sestara u plavim i zelenim ogrtačima. Svi žure nekamo. Žena na kolicima, s infuzijom u ruci, i kose nagurane pod plavu kapu za tuširanje, doziva nekog Williama. Nastavim hodati. Prolazim pokraj niza operacijskih dvorana, punih uspavanih ljudi. Ako su pacijenti u tim sobama poput mene, ne bih li onda mogla vidjeti ljude izvan ljudi? Tumaraju li i oni ovuda, poput mene? Baš bih željela upoznati nekoga tko je u istom stanju kao i ja. Imam nekoliko pitanja: naprimjer, kako se točno zove to stanje u kojem se nalazim i kako se iz njega izlazi? Kako ću se vratiti u svoje tijelo? Moram li čekati da me liječnici probude? Ali oko mene nema nikoga tko je u istom stanju kao i ja. Možda su ti drugi shvatili kako doći na Havaje.

Slijedim sestru i prolazim kroz automatska vrata. Nađem se u maloj čekaonici. Moji djed i baka su tu.

Baka nešto brblja. Možda govori djedu, a možda zraku. Tako se ona bori protiv toga da je emocije svladaju. Već sam to vidjela, kada je djed doživio srčani udar. Nosi gumene čizme i radno odijelo, zaprljano blatom. Sigurno je radila u stakleniku kada su joj javili što se dogodilo. Bakina kosa je kratka, kovrčava i sijeda. Tata kaže da nosi *trajnu* još od 1970-ih. »Jednostavno je«, kaže baka. »Lako i djelotvorno.« Tako tipično za nju. Praktično. Ona je toliko praktična da većina ljudi ne bi pomislila da je slaba na anđele. Ima zbirku keramičkih anđela, končanih anđela, staklenih anđela, anđela svih vrsta. Ta zbirka stoji u posebnoj porculanskoj škrinji u njezinoj sobi za šivanje. I ne samo da skuplja anđele, nego i vjeruje u njih. Misli da su svuda oko nas. Jednom je par gnjuraca izgradio gnijezdo na jezeru u šumi iza njihove kuće. Baka je bila uvjerenjena da su to njezini odavno pokojni roditelji došli paziti na nju.

Drugi put, pak, sjedile smo na njezinoj terasi i ja sam ugledala crvenu pticu. »Je li to krstokljun?« upitala sam je.

Odmahnula je glavom. »Moja sestra Gloria je krstokljun«, odgovorila je, misleći na nedavno preminulu sestru, tetu Glo, s kojom se baka nikada nije slagala. »Ona ne bi ovamo dolazila.«

Djed je zagledan u talog na dnu polistirenske čaše koju drži u ruci. Trga komadiće s vrha, pa mu se u krilu skupljaju male, bijele kuglice. Vidim da je to ona najstrašnija vodenasta kava, koja izgleda kao da je skuhana 1997., i odonda stoji na štednjaku. Ali svejedno bi mi dobro došla jedna šalica. Djed, tata i Teddy nalikuju jedan na drugog, iako djedova kovrčava kosa više nije plava, nego je sijeda i iako je zdepastiji od Teddyja, koji je mršav poput štapa, i tate, koji je žilaviji i mišićaviji, od popodnevnog podizanja utega u *Ipsilonu*. Ali imaju iste, vodenaste, plavosive oči. Njihove oči iste su boje kao i ocean za oblačna dana.

Možda mi je zato sada tako teško gledati djeda.

***

Juilliard je bio bakina ideja. Ona je iz Massachusettsa, ali 1955. sama se preselila u Oregon. Sada to ne bi bilo ništa posebno, ali mislim da je prije pedeset i dvije godine bilo pomalo sablažnjivo da jedna neudana dvadesetdvogodišnjakinja napravi takvo što. Baka je tvrdila da ju je privlačila nesputana divljina, a ništa nije bilo više divlje od oregonskih beskrajnih šuma i plaža okruženih liticama. Dobila je posao tajnice u Šumarskoj službi. Djed je ondje bio zaposlen kao biolog.

Ponekad ljeti odlazimo u Massachusetts, u kućicu na zapadu te države. Tu kućicu jedanput godišnje na tjedan dana unajmljuje bakina šira obitelj. Tada se vidim s rođacima, pratetama i prastričevima iz drugog koljena, čija imena jedva prepoznajem. U Oregonu imam mnogo rođaka, ali oni su svi s djedove strane.

Kada smo prošle godine išli u Massachusetts, sa sobom sam ponijela i violončelo, kako bih mogla vježbati za nadolazeći koncert komorne glazbe. Avion nije bio pun, pa su mi stjuardese dopustile da violončelo stavim na sjedalo do svojega, onako kako to rade profesionalci. Teddyju je to bilo jako smiješno, pa je cijelim putem violončelo pokušavao hraniti phecima.

Jedne večeri održala sam kratki koncert u glavnoj prostoriji kućice. Publika su mi bili rođaci i mrtve životinje koje su visjele na zidu.

Nakon tog koncerta netko je spomenuo *Juilliard*, a bako je ta ideja potpuno zaokupila.

Isprva mi se to činilo pretjeranim. Sveučilište koje nam je bilo u blizini imalo je savršeno dobar glazbeni program. A ako sam željela otići nešto dalje, u Seattleu, koji je od nas udaljen tek nekoliko sati automobilom, postoji konzervatorij. *Juilliard* je na drugom kraju zemlje. I skup je. Ta je ideja pobudila zanimanje mojih roditelja, ali bilo je jasno da me baš i ne žele prepustiti New Yorku, a nisu se željeli ni zaduživati da bih ja možda postala violončelistica u nekom drugorazrednom, provincijskom orkestru. Nisu imali pojma jesam li dovoljno dobra. Zapravo, nisam ni ja. Profesorica Christie rekla mi je da sam ja jedna od najnadarenijih đaka koje je ikada poučavala, ali nikada mi nije spomenula *Juilliard*. *Juilliard* je mjesto za glazbene virtuoze, i činilo mi se arogantnim uopće pomisliti da bih ih imalo zanimala.

No nakon odmora, kada je netko drugi, netko nepristran i s Istočne obale, rekao da sam materijal za *Juilliard*, baka si tu ideju više nije mogla izbiti iz glave. Razgovarala je s profesoricom Christie o tome, a ona se toga uhvatila kao pas koji dograbi kost i više je ne pušta.

I tako sam ispunila prijavnicu, prikupila pisma preporuke i poslala snimku svojeg sviranja. Adamu nisam ništa rekla o tome. Sebi sam govorila da je to zato što je upitno hoće li me uopće pozvati na audiciju. No čak sam i tada znala da je to laž. Mali dio mene osjećao je da je i samo prijavljivanje *na juilliard* nekakva izdaja. *Juilliard* je u New Yorku. Adam je ovdje.

Ali više nije u srednjoj školi. Godinu je stariji od mene, i kada sam ja krenula u četvrti razred, on je počeo studirati u gradu. Na predavanja nije išao redovito zato što je *Shooting Star* počeo postajati popularan. Potpisali su ugovor o izdavanju albuma s izdavačkom kućom u Seattleu i često imali koncerte. I zato sam Adamu rekla da sam se prijavila na audiciju tek onda kada mi je stigla bež omotnica sa *žigom Juilliarda* i pismo kojim su me obavještavali da sam pozvana na audiciju. Objasnila sam mu da toliko ljudi uopće ne dospije do audicije i da je već sam poziv na audiciju velika stvar. Isprva je izgledao kao da je pun strahopoštovanja, kao da ne može sasvim povjerovati u ono što sam mu rekla. Onda se slabašno i tugaljivo nasmiješio. »Yo Mama neka se pripazi«, rekao je.

Audicije su se trebale održati u San Franciscu. Tata je taj tjedan imao neku veliku konferenciju u školi i nije se mogao izvući s toga, a mama je tek počela raditi u turističkoj agenciji, pa se baka ponudila da će ići sa mnom. »Napravit ćemo od toga djevojački vikend. Popiti popodnevni čaj u hotelu *Fairmont*. Razgledavati izloge na *Union Squareu*. Trajektom otići do Alcatraza. Bit ćemo turisti.«

Ali tjedan dana prije nego što smo trebale krenuti, baka se spotaknula na korijen stabla i uganula gležanj. Stavili su joj udlagu i nije smjela hodati. Nastala je manja panika. Rekla sam da mogu sama otići, sjesti u automobil ili na vlak i vratiti se kući odmah nakon audicije.

Djed je ustrajao na tome da me on odvede. Odvezli smo se u njegovu kamionetu. Nismo mnogo razgovarali, što mi je i odgovaralo jer sam bila vrlo živčana. Cijelo vrijeme prstima sam prebirala po štapiću od sladoleda koji mi je Teddy dao za sreću prije nego što smo krenuli. »Rasturi ih«, rekao mi je.

Kada bismo uspjeli uhvatiti neku stanicu, djed i ja slušali smo klasičnu glazbu i izvještaje s farmi. Ostalo vrijeme provodili smo u tišini. No ta je tišina bila tako umirujuća; opustila me i približila djedu onako kako to ne bi mogao nijedan iskreni razgovor.

Baka nam je rezervirala sobu u nekom vrlo luksuznom prenoćištu, i bilo je smiješno vidjeti djeda u radnim čizmama i kariranoj košulji među svim onim čipkastim podloščima i potpurijem, ali on se sa svime time mirno nosio.

Audicija je bila vrlo teška i naporna. Morala sam odsvirati pet skladbi: Šostakovičev koncert, dvije Bachove suite, čitav *Pezzo capriccioso* Petra Iljiča Čajkovskog, što je bilo gotovo nemoguće, i jedan stavak iz Morriconeove Misije, što je bio zabavan, ah riskantan odabir jer je Yo Yo Ma to već obradio pa će svi moju izvedbu uspoređivati s njegovom. Dok sam izlazila, noge su mi se tresle, a pazusi bili mokri od znoja. Ali endorfini su mi podivljali pa sam zbog njih, u kombinaciji s golemim osjećajem olakšanja koji me preplavio, bila sasvim vrcava.

»Hoćemo li otići do grada?« upitao me djed smiješeći se.

»Naravno!«

Napravili smo sve što je baka bila obećala da ćemo napraviti. Djed me odveo na popodnevni čaj i u kupnju. Jedino smo preskočili

večeru u nekom otmjenom restoranu na *Fishermans Wharf*, u kojem nam je baka rezervirala stol za dvoje. Umjesto toga, otišli smo u Kinesku četvrt, pronašli restoran u kojem je red ljudi koji su čekali da uđu bio najdulji, i ondje večerali.

Kada smo se vratili, djed me pred mojom kućom snažno zagrlio. Inače je on tip osobe koja se rukuje ili te, u vrlo posebnim prilikama, potapša po leđima. Njegov je zagrljaj bio snažan, čvrst, i znala sam da mi tako pokušava reći da se divno proveo.

»I ja sam se, djede«, prošaptala sam.

15:47

Upravo su me prebacili iz sobe za oporavak na odjelu za intenzivnu njegu. Soba je oblika konjske potkove, u njoj je desetak kreveta i nekoliko sestara koje se stalno ondje vrzmaju: čitaju računalne nalaze naših vitalnih funkcija, koje uređaj na dnu kreveta stalno izbacuje. U sredini sobe nalazi se još nekoliko računala i velik stol za kojim sjedi jedna sestra.

Moje stanje provjeravaju dvije sestre i nebrojeno mnogo liječnika koji dolaze u obilazak. Jedna od dvije medicinske sestre zapravo je medicinski brat. On je šutljiv, mlitav plavokos mladić s brčićima, koji mi se baš i ne sviđa. Druga je žena čija je koža toliko crna da je plava i koja govori pjevajućim glasom. Zove me «dušo» i stalno izravna plahte kojima sam pokrivena, iako nije da ih ja baš odgurujem.

Iz mene viri toliko cjevčica da ih ne mogu sve ni prebrojiti: jedna je gurnuta u grlo i diše umjesto mene; jedna ide u nos da mi želudac ostane prazan; jedna je uvedena u žilu, ona me hidrira; jedna u mjehur, ta piški umjesto mene; nekoliko ih je na mojim prsima, one snimaju otkucaje mog srca, a ona na prstu bilježi mi puls. Respirator koji diše za mene ima vrlo umirujući ritam, poput metronoma, unutra, van, unutra, van.

Nitko osim liječnika, sestara i socijalne radnice ne ulazi u sobu. Socijalna radnica je ta koja razgovara s djedom i bakom. Obraća im se prigušenim, suosjećajnim glasom. Kaže im da sam u *teškom* stanju. Nisam sasvim sigurna što to znači. Pacijenti na televiziji uvijek su kritično ili stabilno. *Teško* zvuči loše.

»Kad bismo barem nešto mogli učiniti«, kaže baka. »Osjećam se tako beskorisno dok samo sjedim i čekam.«

»Vidjet ću mogu li vas uskoro odvesti k njoj.« Kosa joj je sijeda i puna sitnih, gustih kovrčica. Lice joj je ljubazno. »Još uvijek je pod sedativima od operacije i priključena na respirator koji joj pomaže da diše dok joj se tijelo oporavlja od traume. No čak i pacijentima u komi može pomoći kada im se obrate njihovi najmiliji.«

Umjesto odgovora, djed zastenje.

»Imate li nekoga koga biste mogli nazvati?« upita socijalna radnica. »Rođake koji bi željeli biti ovdje s vama. Znam da vam je sve ovo vrlo mučno, ali što snažniji budete, to ćete više pomoći Miji.«

Lecnula sam se kada sam čula da je socijalna radnica izgovorila moje ime. To mi je neugodan podsjetnik da razgovaraju o meni. Baka joj je nabrojila različite osobe koje su upravo na putu ovamo: tete, strine, stričeve. Nisam čula da je spomenula Adama.

On je taj kojeg zaista želim vidjeti. Voljela bih znati gdje je on, pa da mogu pokušati doći onamo. Nemam pojma kako će on saznati što mi se dogodilo. Djed i baka nemaju njegov broj telefona. Oni ne nose mobitele i ne može ih nazvati. A ne znam ni kako bi Adam mogao znati da njih treba nazvati. Oni koji bi mu inače javili da mi se nešto dogodilo, sada to ne mogu učiniti.

Nadvijem se nad beživotno tijelo iz kojeg vire cjevčice i čuje se pištanje. Koža mi je siva. Preko očiju zalijepljena mi je traka. Željela bih da je netko skine. Izgleda mi kao da me to svrbi. Ljubazna sestra došla je do mene. Na uniformi su joj nacrtane lizalice, iako ovo nije dječji odjel. »Kako ide, dušo?« upita me kao da smo se upravo srele u trgovini.

***

Adamova i moja veza nije počela sasvim glatko. Mislim da sam ja vjerovala da ljubav sve pobjeđuje. Do trenutka kada me Adam dovezao kući nakon koncerta Yo Yo Maa, mislim da smo oboje bili svjesni da se zaljubljujemo. Mislila sam da je izazov bio doći do toga. U knjigama i filmovima priče uvijek završavaju kada se dvoje ljudi napokon poljube. Onaj dio u kojem sretno žive do kraja života nekako se automatski pretpostavlja.

Kod nas se stvari nisu baš tako razvijale. Ispostavilo se kako činjenica da dolazimo iz toliko različitih društvenih svemira ipak ima svojih nedostataka. Nastavili smo se viđati u glazbenom krilu, ali ta su druženja ostala na platonskoj razini, kao da nijedno od nas nije htjelo pokvariti nešto dobro.

Ali kad god bismo se sreli negdje drugdje u školi – kada bismo zajedno sjedili u kantini ili u školskom dvorištu kada je bilo sunčano – nešto je bilo čudno. Bilo nam je nelagodno. Razgovor je zapinjao. Zaustili bismo nešto u istome trenutku.

»Ti prvi«, rekla bih.

»Ne, ne, ti prva«, rekao bi Adam.

Bilo je bolno koliko smo pristojni bili. Željela sam nešto učiniti da vratim sjaj one noći na koncertu, ali nisam znala kako.

Adam me pozvao da dođem na koncert njegova benda. To je bilo još strašnije nego kad smo bili u školi. Ako sam se u svojoj obitelji osjećala kao riba na suhom, u krugu Adamovih prijatelja osjećala sam se kao riba na Marsu. Uvijek su ga okruživali nekonvencionalni, živahni ljudi; slatke cure obojene kose i s pirsinzima po tijelu; rezervirani tipovi koji bi živnuli kada je Adam s njima razgovarao o *rocku*. Nisam se mogla ponašati kao obožavateljica. I uopće nisam znala razgovarati o *rocku*. S obzirom na to da sam i glazbenica i tatina kći, taj sam jezik trebala dobro razumjeti, ali nisam. Baš kao što govornice mandarinskog donekle razumiju kantonski, ali zapravo i ne baš, a svi pretpostavljaju da se Kinezi međusobno razumiju, premda se mandarinski i kantonski zapravo razlikuje.

Užasavala sam se odlazaka na Adamove koncerte. Nisam bila ljubomorna. I nije da nisam voljela glazbu koju je on volio. Kada je bio na pozornici, njegova gitara izgledala je poput prirodnog produžetka njegova tijela. A kada bi nakon nastupa sišao s pozornice, bio je znojan, ali to je bio tako čist znoj, da je dio mene bio u iskušenju da ga poliže po licu kao da je lizalica. No, ipak to nisam učinila.

Kada bi se obožavatelji okupili oko njega, brzo bih se udaljila. Adam bi me pokušao ponovno privući k sebi, zagrlio bi me rukom oko struka, ali ja bih se nekako uspjela izvući i vratila bih se u sjenu.

»Više ti se ne sviđam?« upitao me prekoravajućim glasom nakon jednog koncerta. Šalio se, ali osjetila sam malu dozu povrijeđenosti u tom usputnom pitanju.

»Mislim da više ne bih trebala dolaziti na tvoje koncerte«, rekla sam.

»Zašto?« upitao je. Više se nije trudio sakriti povrijeđenost.

»Čini mi se kao da te sprečavam da uživaš u svemu tome. Ne želim da se moraš stalno brinuti za mene.«

Adam je rekao da mu to ne smeta, ali ja sam osjećala da jednom dijelu njega ipak smeta.

Da nije bilo moje kuće, vjerojatno bismo bili prekinuli tih prvih tjedana. No, u mojoj kući, s mojom obitelji, pronašli smo zajedničko tlo. Nakon što smo bili zajedno mjesec dana, prvi sam put dovela Adama na obiteljsku večeru kod nas. Sjedio je u kuhinji s tatom. Razgovarali su o *rocku*. Promatrala sam ih, ali i dalje pola toga nisam razumjela. No kod kuće se barem nisam osjećala zapostavljeno, kao na koncertima.

»Igraš li košarku?« upitao ga je tata. Tata je bio fanatični zaljubljenik u bejzbol, koji je volio gledati, ali kada je trebalo igrati, njegov izbor bila je košarka.

»Naravno«, odgovorio je Adam. »Ali nisam baš jako dobar.«

»Ne trebaš biti dobar, samo trebaš biti predan. Hoćemo baciti jednu nabrzaka? Ionako si u tenisicama«, rekao je tata gledajući Adamove visoke *converse*. Onda se okrenuo prema meni. »Hoće li ti to smetati?«

»Ni najmanje«, odgovorila sam smiješeći se. »Dok vi igrate, ja ću vježbati.«

Otišli su do terena iza obližnje osnovne škole. Vratili su se nakon četrdeset pet minuta. Adam je bio moker od znoja i činio se nekako ošamućenim.

»Što se dogodilo?« upitala sam ga. »Je li te starkelja rasturio?«

Adam je istodobno odmahnuo i kimnuo glavom. »Pa, je, ali nije to. Ubola me pčela u dlan dok smo igrali. Tvoj tata me zgrabio za ruku i isisao mi otrov.«

Kimnula sam. Taj trik naučio je od bake. Za razliku od onoga kada te ugrize čegrtuša, s ubodom pčele to je zaista funkcioniralo: isišeš žalac i otrov, i ostane samo lagani svrbež.

Adam se zbunjeno nasmiješio. Nagnuo se i šapnuo mi na uho: »Mislim da sam malo sluđen time što sam bio intimniji s tvojim tatom nego s tobom.«

Nasmijala sam se, ali to je donekle bilo točno. U tih nekoliko tjedana naše veze, uglavnom smo ostali na ljubljenu. Ne zbog toga što sam ja bila neka kreposnica. *Bila* sam djevica, ali sasvim sigurno nisam bila predana tome da tako i ostane. A Adam sasvim sigurno nije bio djevac. Problem je više ležao u tome da su naši poljupci patili od one iste bolne pristojnosti od koje je patio i naš razgovor.

»Možda bismo to trebali promijeniti«, promrmljala sam. Adam je upitno podignuo obrve. Ja sam pocrvenjela. Za vrijeme večere, dok smo slušali Teddyja kako brblja o kostima dinosaura koje je navodno iskopao tog popodneva u našem vrtu, stalno smo se smiješili jedno drugome. Tata je napravio svoje poznato pečenje u kori od soli, moje najdraže jelo, ali nisam mogla jesti. Gurala sam hranu s jednog kraja tanjura na drugi, nadajući se da to nitko neće primijetiti. Cijelo to vrijeme, u meni je nešto odzvanjalo. Prisjetila sam se glazbene vilice kojom ugađam violončelo. Glazbena vilica titranjem proizvodi ton A koji nastavlja vibrirati sve dok harmonijska visina ne ispuni prostoriju. Tako je tijekom večere Adamov osmijeh djelovao na mene.

Nakon večere, Adam je bacio oko na Teddyjeve fosilne ostatke, a onda smo otišli u moju sobu i zatvorili vrata. Kim u svojoj kući ne smije biti nasamo s dečkima. Nije da se takva mogućnost ikada pojavila, ali nema veze. Moji roditelji nikada nisu spominjali neka pravila na tu temu, no osjećala sam da znaju što se događa između mene i Adama, pa iako je tata volio igrati svoju *tata-zna-najbolje* ulogu, kada je ljubav bila u pitanju, i on i mama zapravo su bili vrlo romantični.

Adam je legao na moj krevet i podignuo ruke iznad glave. Cijelo njegovo lice bilo je jedan veliki osmijeh. Smiješile su se njegove oči, nos, usta. Sve.

»Sviraj po meni«, rekao je.

»Molim?«

»Želim da sviraš po mom tijelu kao da sam ja violončelo.«

Počela sam se buniti, govoreći da to nema smisla, ali onda sam shvatila da itekako ima. Otišla sam do ormara i izvadila jedno od rezervnih Budala. »Skinu košulju«, zapovjedila sam mu drhtavim glasom.

Skinuo ju je. Iako je bio vrlo mršav, začudilo me što je bio i prilično snažno graden. Mogla sam dvadeset minuta gledati obrise i udubljenja na njegovim prsima. No on je želio da mu priđem. *Ja* sam to željela.

Sjela sam na krevet, pokraj njega, okomito u odnosu na njegove kukove, pa je njegovo dugačko, ispruženo tijelo ležalo ispred mene. Lijevom rukom pogladila sam ga po glavi, kao da je glava violončela. Ponovno se nasmiješio i zatvorio oči. Malo sam se opustila. Dirala

sam mu uši kao da su vijci za zatezanje žica, a onda sam ga zaigrano pošakljala kada se tiho nasmijao. Stavila sam dva prsta na njegovu Adamovu jabučicu. A onda, nakon što sam duboko udahнула kako bih se ohrabrila, prebacila sam se na njegova prsa. Rukama sam prelazila gore-dolje po njegovu torzu, usredotočujući se na njegove mišiće, svakom dodjeljujući jednu strunu – A, G, C, D. Pronalazila sam ih, jednu po jednu, vršcima prstiju. Adam je utihnuo, kao da se koncentrira na nešto.

Posegnula sam za gudalom i njime ovlaš prešla preko Adamovih kukova. Zamislila sam da bi se ondje nalazila kobilica. Isprva sam svirala polagano, a onda, kako se povećavao intenzitet skladbe koja mi je svirala u glavi, sve jače i brže. Adam je potpuno mirno ležao, povremeno tiho uzdišući. Pogledala sam Budalo, pa svoje ruke, te naposljetku Adamovo lice, i osjetila kako me preplavljuje ljubav, požuda i nepoznat osjećaj moći. Nikada nisam pomislila da bih *ja* mogla postići da se netko tako osjeća.

Kada sam završila, ustao je i poljubio me. Poljubac je bio strastven i dug. »Sada sam ja na redu«, rekao je. Podignuo me na noge pa mi je prebacio vestu preko glave i malo spustio traperice na bokove. Onda je sjeo na krevet i plegao me preko svojih nogu. Isprva me samo držao. Zaklopila sam oči i pokušala osjetiti njegov pogled na svojem tijelu; njegov pogled koji me vidi onako kako me još nitko nije vidio.

A onda je počeo svirati.

Prebirao je akorde po mojim prstima. To me šakljalo i nasmijavalo. Nježno je prelazio prstima, spuštajući se sve niže. Prestala sam se smijuljiti. Glazbena vilica koju sam osjetila za večerom pojačala se, vibracije su se pojačavale svaki put kada bi Adam dotaknuo neko novo mjesto na mojem tijelu.

Nakon nekog vremena, promijenio je način sviranja; prebacio se na prebiranje, koje je više nekako španjolski stil. Gornji dio mojeg tijela služio mu je kao hvataljka, gladio mi je kosu, lice i vrat. Prebirao mi je po prsima i truhu, ali osjećala sam njegov dodir i na mjestima kojima se nije približavao. Kako je svirao, tako se i energija povećavala; glazbena vilica potpuno je podivljala, slala je vibracije posvuda, sve dok mi cijelo tijelo nije počelo brujati, sve dok nisam ostala bez daha. Kada mi se učinilo da neću izdržati više ni minutu,

taj vrtlog osjećaja pretvorio se u vrtoglavi *crescendo* koji je uznemirio svaki živac u mom tijelu.

Otvorila sam oči, uživajući u toploj smirenosti koja me preplavila. Počela sam se smijati. Adam mi se pridružio. Još smo se malo ljubili, a onda je on morao poći kući.

Kada sam ga pratila do automobila, željela sam mu reći da ga volim. No to mi se činilo kao takav klišej nakon onoga što smo upravo bili učinili. Stoga sam pričekala i rekla mu sutradan. »Kakvo olakšanje. Mislio sam da me možda iskorištavaš samo zbog seksa«, nasmiješio se.

Nakon toga, i dalje smo imali problema, ali jedan od njih više nije bilo to da smo pretjerano pristojni jedno prema drugome.

16:39

Okolo mene se okupilo već prilično mnogo ljudi. Djed i baka. Stric Greg. Strina Diane. Teta Kate. Moji rođaci Heather, John i David. Tata je jedno od petero djece, tako da se ovdje nalazi još mnogo drugih rođaka. Nitko ne spominje Teddyja, pa zaključujem da nije ovdje. Vjerojatno je još uvijek u drugoj bolnici, gdje se za njega brine Willow.

Rođaci sjede u bolničkoj čekaonici. Ne u onoj maloj na kirurgiji, gdje su djed i baka čekali za vrijeme moje operacije, nego u većoj čekaonici u prizemlju bolnice. Prostorija je uređena sa stilom: svijetloljubičasti zidovi, udobni stolci i naslonjači, i gotovo pa aktualni časopisi. I dalje svi govore prigušenim glasom, kao da su pažljivi prema drugim ljudima koji čekaju, iako je moja obitelj sama u čekaonici. Sve je tako ozbiljno, tako zloslutno. Odlučim se vratiti u hodnik da se malo odmorim od toga.

Bila sam tako sretna kada sam ugledala Kim kako dolazi; sretna što vidim njezinu dugačku, crnu kosu svezanu u pletenicu. Svaki dan nosi pletenicu, ali do ručka njezini neposlušni pramenovi uspiju pobjeći iz uredno svezane pletenice. No Kim se odbija predati svojoj buntovnoj kosi, pa je svako jutro ponovno veže u pletenicu.

Kimina majka hoda pokraj nje. Ne dopušta Kim da vozi automobil na duge relacije, a nakon ovoga što se dogodilo, danas sigurno ne bi učinila iznimku. Lice gospode Schein je crveno i natečeno, kao da je plakala ili kao da će upravo početi plakati. Znam to jer sam je mnogo puta vidjela da plače. Vrlo je osjećajna. Kim kaže da je sklona dramtiziranju. »To je onaj gen židovske majke. Ne može si pomoći. Vjerojatno ću i ja postati takva,«, priznala je.

Kim je prava suprotnost tome: šaljiva je i duhovita na onaj sasvim neprimjetan način, tako da ljudima koji ne razumiju njezin sarkastični humor, uvijek mora objašnjavati da se samo šalila. Ne mogu ni zamisliti da bi mogla postati poput svoje majke. S druge strane, nemam baš mnogo materijala za usporedbu: u našem gradu nema baš mnogo židovskih majki, ni židovske djece u našoj školi. Oni koji

to i jesu, uglavnom su Židovi samo s jedne strane, što znači jedino to da osim božićnog drvca imaju još i menoru.

No Kim je zaista Židovka. Ponekad petkom odem na večeru kod njih. Tada pale svijeće, jedu židovski kruh i piju vino (mislim da neurotična gospođa Schein jedino tada dopušta Kim da pije). Kim smije hodati samo sa Židovima, što znači da ne hoda ni s kim. Zna se šaliti da je to jedini razlog zašto se njezina obitelj preselila ovamo. No zapravo su došli ovamo zato što je njezin otac dobio posao upravitelja tvornice koja proizvodi računalne čipove. Kada joj je bilo trinaest godina, u jednome hramu u Portlandu održan je obred bat micva, kojim je postala punopravna članica židovske zajednice. Tijekom obrednog paljenja svijeća i mene su pozvali da upalim jednu. Svako ljeto Kim odlazi u židovski kamp u New Jerseyu. Ime toga kampa je Tora Habonim, ali Kim ga zove *Tora Kurveraj*, jer klinci ništa drugo ne rade osim što si pronalaze dečke i cure.

»Baš kao u glazbenom kampu«, šalila se, iako moj ljetni glazbeni kamp nimalo ne sličiti onome iz *Američke pite*.

Vidim da je Kim bijesna. Brzo hoda, održavajući razmak od barem tri metra između sebe i mame. Iznenada joj se ramena podignu, kao mački kada ugleda psa. Okrene se prema majci.

»Prestani!« vikne. »Ako ja ne plačem, onda nema jebene šanse da ćeš ti plakati.«

Kim nikada ne psuje. U šoku sam.

»Ali«, pobuni se gospođa Schein. »Kako možeš biti tako...«, zajeca, »tako mirna kada...«

»Prestani!« prekine je Kim. »Mia je još uvijek ovdje. Zato se ja držim. A ako se ja držim, onda ćeš se i ti držati!«

Kim ode prema čekaonici, a majka je beživotno slijedi. Kada su došle do čekaonice i ugledale moju obitelj, gospođa Schein počela je šmrcati.

Kim ovaj put nije psovala, ali uši su joj pocrvenjele, pa sam znala da je još uvijek ljuta. »Majko, ovdje ću te ostaviti. Idem prošetati pa ću se vratiti.«

Pođem za njom. Izišla je na hodnik, prošla pokraj čekaonice u prizemlju i darovnog dućana, nakratko ušla u kafeteriju pa odmah izišla. Zaustavila se ispred karte bolnice. Mislim da sam znala kamo će poći i prije nje same.

U suterenu je mala kapelica. Ondje je tiho kao u knjižnici. Stolci su presvučeni plišem, poput stolaca u starim kinima, a u pozadini svira ambijentalna glazba.

Kim se navali u jedan od stolaca, skine kaput, svoj crni kaput od baršuna koji sam potajno željela otkad ga je kupila u nekom trgovačkom centru u New Jerseyu, kada je bila u posjetu djedu i baki.

»Volim Oregon«, kaže pokušavajući se smijati. Prema njezinu sarkastičnu tonu, jasno mi je da se ne obraća Bogu, nego meni. »Ovo je bolničko poimanje nekonfesionalnog«, pokaže po kapelici. Na zidu je križ, preko stalka za evanđelje prebačena je zastava s križem, a u pozadini visi nekoliko slika Bogorodice s Djetetom. »Imamo Davidovu zvijezdu«, kaže pokazujući prema zvijezdi šestokraki na zidu. »No što je s muslimanima? Nema molitvenih sagova ili simbola koji bi nam pokazali gdje je istok, u kojem je smjeru Meka? A budisti? Nisu li mogli nabaviti gong? Hoću reći, u Portlandu ionako vjerojatno ima više budista nego židova.«

Sjednem u stolac pokraj nje. Čini mi se tako prirodnim čuti Kim kako mi se obraća isto kao inače. Osim bolničarke koja mi je rekla da se držim i sestre koja me stalno pita kako ide, od nesreće mi se nitko nije obratio. Nitko ne razgovara sa mnom, samo o meni.

Zapravo nikada nisam vidjela Kim da se moli. Mislim, molila se na svojoj bat micvi i na šabat blagoslivlja hranu, ali to radi zato što mora. Uglavnom je omalovažavala svoju vjeru. No nakon što je neko vrijeme razgovarala sa mnom, zaklopila je oči i počela mrmljati nešto na jeziku koji nisam razumjela.

Otvorila je oči i protrljala dlanove, kao da želi reći *dosta je bilo*. No onda se predomislila i dodala još nešto: »Molim te nemoj umrijeti. Razumijem zašto bi to željela, ali razmisli o ovome – ako umreš, u školi će napraviti jedno od onih kičastih spomen-obilježja kao za princezu Dianu, i svi će paliti svijeće, i ostavljati poruke i cvijeće pokraj tvojeg ormarića.« Dlanom obriše odbjeglu suzu. »Znam da bi ti to mrzila.«

***

Možda je to bilo zbog toga što smo bile previše slične. Čim se Kim pojavila, svi su automatski zaključili da ćemo postati najbolje prijateljice, zato što smo obje bile tamne, tihe, marljive i, barem

izvana, ozbiljne. No zapravo nijedna od nas nije bila odlična učenica (čiste četvorke iz svih predmeta), a niti pretjerano ozbiljna. Ozbiljno smo doživljavale neke stvari, ja glazbu, Kim umjetnost i fotografiju, a u pojednostavljenome svijetu osnovne škole, to je bilo dovoljno da nas izdvoje kao da smo blizanke.

Odmah su nas počeli u sve gurati zajedno. Kada je Kim bila tek treći dan u školi, jedino se ona javila da bude kapetanica nogometne momčadi na tjelesnom. Meni se to činili beskrajno ulizivačkim. Dok je oblačila crveni dres, profesor tjelesnog gledao je koga bi mogao odabrati da bude kapetanicom druge momčadi. Pogled mu se zaustavio na meni, iako sam ja bila jedna od najmanje sportski nastrojenih djevojaka. Dok sam odlazila po dres, prošla sam pokraj Kim i promumljala »baš ti hvala.«

Sljedeći tjedan, profesorica engleskog stavila me u par s Kim; trebale smo napraviti usmenu raspravu na temu romana *Ubiti pticu rugalicu*. Desetak minuta sjedile smo u mrtvoj tišini. Naposljetku sam ja progovorila: »Valjda bismo trebale razgovarati o rasizmu na Jugu, ili nešto.«

Kim je jedva primjetno zakolotala očima, a ja sam poželjela baciti joj rječnik u glavu. Iznenadilo me koliko sam je već mrzila. »Pročitala sam tu knjigu u staroj školi«, rekla je. »To s rasizmom je nekako očito. Mislim da je bitnija tema ljudske dobrote. Jesu li ljudi prirodno dobri pa ih stvari poput rasizma učine zlima, ili smo prirodno zli i moramo se jako truditi da to ne budemo?«

»Svejedno«, rekla sam. »Knjiga je glupa.« Nisam znala zašto sam to rekla jer sam zapravo voljela tu knjigu i razgovarala sam s tatom o njoj, jer ju je on obradivao na nastavi. Još sam više mrzila Kim zbog toga što me natjerala da izdam knjigu koju sam voljela.

»Dobro. Onda ćemo učiniti po tvom«, rekla je. Kada smo dobile minus četiri, činilo mi se da likuje zbog naše osrednje ocjene.

Nakon toga, jednostavno nismo razgovarale. To nije spriječilo profesore da nas sparuju, niti je spriječilo ostale đake da pretpostavljaju kako smo prijateljice. Što se to više događalo, više smo to i zamjerale, a zamjerale smo i jedna drugoj. Što nas je više svijet gurao na istu hrpu, to smo se više odupirale. A odupirale smo se i jedna drugoj. Pokušale smo se pretvarati da ona druga ne postoji, iako nas je naše suparništvo zaokupljalo satima.

Osjećala sam potrebu da samoj sebi dam razloge zašto mrzim Kim: uvijek je bila sva neka dobrica. Bila je iritantna. Pravila se važna. Poslije sam saznala da je i ona radila isto, no njezina najveća zamjerka bila je da sam gadura. Jedanput mi je to čak i napisala. Na satu engleskog netko je bacio presavijen komadić papira pokraj mojih nogu. Podignula sam ga i rasklopila. Pisalo je *Gaduro!*

Nitko me još nije nazvao gadurom, pa iako sam automatski postala strašno bijesna, duboko u sebi imponiralo mi je što sam u nekome uspjela pobuditi dovoljno osjećaja da bi me tako nazvao. Mamu su stalno nazivali gadurom, vjerojatno zbog toga što nije baš znala držati jezik za zubima i često je bila brutalno iskrena kada se s nekim ne bi slagala. Samo bi eksplodirala, a onda bi opet sve bilo u redu. U svakom slučaju, njoj je bilo svejedno zove li je netko gadurom. »Gadura je tek druga riječ za feministicu«, ponosno bi mi govorila. Čak ju je i tata ponekad tako zvao, ali uvijek nekako šaljivo, gotovo kao kompliment. Nikada joj to nije rekao kada su se svađali. Bio je dovoljno pametan da zna da to ne bi baš bilo dobro.

Podignula sam pogled s gramatike. Samo mi je jedna osoba mogla poslati tu poruku, ali još uvijek sam jedva vjerovala u to. Pogledala sam po razredu. Svi su bili zadubljeni u knjige. Osim Kim. Uši su joj bile toliko crvene da su mali pramenovi tamne kose koji su joj virili pokraj ušiju, izgledali kao da i oni gore. Zurila je u mene. Iako mi je bilo jedanaest godina, i bila sam pomalo društveno nezrela, znala sam kada mi je netko bacio rukavicu u lice, i nisam imala drugog izbora nego prihvatiti izazov.

Kada smo malo narasle, voljele smo se šaliti da nam je jako drago što smo se tada potukle. Ne samo da smo tako učvrstile svoje prijateljstvo, nego smo i dobile prvu i vjerojatno *jedinu* priliku dobro se posvađati s nekim. U kojoj bi se drugoj situaciji dvije djevojčice poput nas uspjele potući s nekim? Znala sam se hrvati s Teddyjem i ponekad bih ga uštignula, ali prava tučnjava? On je još bio beba, a čak i da je bio stariji, Teddy mi je bio nešto između brata i vlastitog djeteta. Čuvala sam ga otkad je bio star tek nekoliko tjedana. Nikada ga ne bih mogla ozlijediti. A budući da je Kim bila jedinica, nije imala braću sestre s kojima bi se tukla. Možda se u kampu mogla potući s nekim, ali posljedice bi bile strašne: sati i sati seminara o rješavanju

sukoba sa savjetnicima i rabinima. »Moj narod zna kako se boriti i s najboljima, ali riječima, mnogo, mnogo riječi«, jedanput mi je rekla.

Ali toga jesenskog dana, mi smo se borile šakama. Nakon zadnjeg sata, bez riječi smo otišle do igrališta, bacile torbe na tlo, još uvijek mokro od uporne, slabe kiše. Napala me poput bika i izbila mi zrak iz pluća. Udarila sam je šakom u lice, onako kako to rade muškarci. Oko nas okupila se skupina djece. Tučnjava nije bila nešto što se često viđa u našoj školi. Posebno tučnjava djevojčica. A kada se tuku dobre djevojčice, to je onda još i trostruki pogodak.

Do trenutka kada su nas profesori razdvojili, gledalo nas je pola šestog razreda (grupica učenika koji su nas okružili zapravo je i privukla pozornost profesora zaduženih za nadgledanje igrališta). Pretpostavljam da je naša Borba završila bez pobjednice. Ja sam razbila usnicu i natukla ručni zglob. Za ovo drugo sam si sama bila kriva, jer sam promašila Kimino rame i umjesto u njega udarila u jedan od dva stupa na kojima visi odbojkaška mreža. Kim je imala oteklinu na oku i veliku ogrebotinu na bedro, koju je zaradila kada se spotaknula o svoj ruksak dok me je pokušavala udariti.

Nije bilo srdačnog pomirenja, nikakvog službenog detanta. Nakon što su nas profesori razdvojili, Kim i ja smo se pogledale i počele se smijati. Nakon što smo se uspjele izvući od odlaska ravnatelju, odšepale smo kući. Kim mi je rekla da se javila za kapetanicu nogometne momčadi samo zbog toga što ako to učiniš na početku školske godine, profesori te obično zapamte i ubuduće te ne biraju (zgodan trik koji sam onda i ja počela primjenjivati). Ja sam njoj rekla da se zapravo slažem s njezinim shvaćanjem romana *Ubiti pticu rugalicu* i da je to jedna od mojih najdražih knjiga. I to je bilo to. Postale smo prijateljice, što su svi i pretpostavljali da jesmo. Više nikada nismo podignule ruku jedna na drugu, pa iako smo se često znale porječkati, naša su prepiranja završavala smijehom, kao i naša tučnjava.

Doduše, nakon naše velike tučnjave, gospođa Schein nije Kim dopuštala da dode kod mene, uvjeren da će se Kim vratiti kući na štakama. Mama se ponudila da ode do nje i smiri situaciju, ah mislim da smo i tata i ja znali da bi, s obzirom na mamin temperament, njezina diplomatska misija mogla završiti tako da nam sud zabrani prilazak Kim i njezinoj obitelji. Na kraju ih je tata pozvao kod nas na

večeru i pripremio pečeno pile. Iako je bilo jasno da je gospođa Schein još uvijek pomalo užasnuta mojom obitelji jer je tati postavljala pitanja poput: »Znači, vi radite u trgovini glazbene opreme dok studirate za učitelja? I vi kuhate? Kako neobično.«, gospodin Schein zaključio je da su moji roditelji pristojni i da naša obitelj nije sklona nasilju pa je rekao Kiminoj majci da mora Kim dopustiti da dolazi kod nas kad god hoće.

Tih nekoliko mjeseci šestoga razreda, Kim i ja riješile smo se svoje reputacije da smo *dobre curice*. Priča o našoj tučnjavi proširila se školom, i svaki put kad bi je netko prepričavao, u njoj je bilo sve više pretjerivanja – slomljena rebra, otrgnuti nokti, tragovi ugriza. No kada smo se vratile u školu nakon zimskih praznika, sve je bilo zaboravljeno i ponovno smo postale one iste tamne, tihe, dobre blizanke.

No to nam više nije smetalo. Štoviše, tijekom godina, ta nam je reputacija itekako koristila. Naprimjer, kada jedan dan ne bismo došle u školu, ljudi su automatski pretpostavljali da smo se obje prehladile, a ne da smo markirale jer smo htjele otići pogledati art filmove koji su se prikazivali na filmskom seminaru na fakultetu. Kada je netko iz šale ponudio školu na prodaju, oblijepivši je prodajnim plakatima te postavivši ponudu na *eBayu*, sumnjičavi pogledi bili su uprti u Nelsona Bakera i Jennu McLaughlin, ne u nas. Čak i da smo priznale da smo to mi učinile – što smo i namjeravale učiniti da su nekoga drugog optužili za to – teško bismo ikoga uvjerile da krivci zaista jesmo mi.

Kim bi se tome uvijek smijala. »Ljudi vjeruju u ono u što žele vjerovati«, govorila bi.

16:47

Mama me jedanput uspjela prokrijumčariti u kasino. Išli smo na odmor na Kratersko jezero i putem se zaustavili u odmaralištu u indijanskom rezervatu da nešto pojedemo. Mama je odlučila malo kockati. Ja sam otišla s njom, a tata je ostao s Teddyjem koji je drijemao u kolicima. Mama je sjela za stol za kojim se igrao ajnc. Djelitelj karata pogledao je najprije mene pa mamu, koja je na njegov blago sumnjičav pogled, najprije uzvratila pogledom dovoljno oštrim da reže dijamante, a onda se osmjehnula osmijehom sjajnijim od bilo kojeg dragulja. Djelitelj joj se plaho nasmiješio i nije ništa rekao. Hipnotizirano sam je promatrala. Činilo mi se da smo unutra provele petnaest minuta, ali onda su nas tata i Teddy došli potražiti i pokazalo se da smo ondje provele više od sata.

Tako je i na odjelu za intenzivnu njegu. Ne znaš koje je doba dana, niti koliko je vremena prošlo. Nema prirodnog svjetla. I stalno se čuje buka, samo što se umjesto elektroničkog piskutanja automata i umirujućega zvuka novčića, ovdje čuju zujanje medicinske opreme i jednolični razgovor sestara.

Nisam sasvim sigurna koliko sam dugo ovdje. Prije nekog vremena, sestra koja mi je draga i koja govori pjevajućim glasom, rekla mi je da ide kući. »Dušo, sutra ću se vratiti, ali želim te vidjeti ovdje«, rekla mi je. Isprva mi se to činilo čudnim. Ne bi li htjela da sam kući ili da me presele u drugi dio bolnice? No onda sam shvatila da me želi vidjeti na ovom odjelu, a ne mrtva.

Liječnici stalno dolaze, podižu mi vjeđe i mašu džepnim svjetiljkama. Grubi su i stalno u žurbi, kao da ne smatraju da vjeđe zaslužuju nježnost. Tada shvatiš koliko rijetko u životu diramo jedni drugima oči. Možda će ti roditelji podignuti vjedu da izvade neki komadić koji ti je upao u oko, ili će ti ih možda dečko poljubiti, prije no što utoneš u san. No vjeđe nisu laktovi, koljena ili ramena, dijelovi tijela naviknuti na to da ih se grubo dira.

Sada je uz mene socijalna radnica. Gleda moj karton i razgovara s jednom od sestara koja inače sjedi za velikim stolom u sredini sobe.

Nevjerojatno je kako vas ovdje promatraju. Ako vam ne mašu džepnim svjetilkama u oči ili proučavaju ispise koji izlaze iz pisača pokraj kreveta, onda proučavaju vaše vitalne funkcije na ekranu središnjeg računala. Ako nešto imalo pođe po zlu, jedan od ekrana odmah počne piskutati. Stalno se odnekud čuje alarm. Na početku me to plašilo, ali sada znam da kada se alarm uključi, uglavnom nešto nije u redu s uređajima, a ne ljudima.

Socijalna radnica izgleda iscrpljeno, kao da bi i njoj godilo da se uvuče u jedan od praznih kreveta. Ja nisam jedina bolesna osoba kojom se bavi. Cijelo poslijepodne trči od jednog do drugog pacijenta i njihovih obitelji. Ona je most između liječnika i ljudi, i jasno je vidljiv napor koji ulaže kako bi održala ravnotežu između tih dvaju svjetova.

Nakon što je pročitala moj karton i razgovarala sa sestrama, vratila se do moje obitelji. Oni su sad prestali prigušeno razgovarati i svatko se bavi nekim svojim poslom. Baka pleće. Djed se pretvara da drijema. Strina Diane igra sudoku. Moji rođaci naizmjenice igraju *gameboy*, no zvuk je isključen.

Kim je otišla. Kada se vratila u čekaonicu, gospođa Schein bila je u potpunom rasulu. Kim je bilo jako neugodno, pa je samo izgurala mamu van. Međutim, meni se čini da je pomoglo što je gospođa Schein bila u čekaonici. Kada su nju morali tješiti, svi su se osjećali korisnima. Sada se ponovno osjećaju beskorisnima, opet su osuđeni na beskrajno čekanje.

Kada je socijalna radnica ušla u čekaonicu, svi su ustali kao da dočekuju nekoga iz kraljevske obitelji. Slabašno se nasmiješila; taj osmijeh vidjela sam već nekoliko puta danas. Mislim da njime želi pokazati da je sve u redu, ili barem da se ništa nije promijenilo, a ona je ovdje samo da bi im prenijela najnovije informacije, ne da bi ih šokirala.

»Mia je još uvijek bez svijesti, ali njezine vitalne funkcije se poboljšavaju«, rekla je mojim okupljenim rođacima, koji su na klupama ostavili ono čime su se dosad bavili. »Sada su kod nje specijalisti za dišni sustav. Ispituju joj rad pluća da utvrde može li je se skinuti s respiratora.«

»Znači, to su dobre novosti?« upita strina Diane. »Mislim, ako može samostalno disati, onda će se uskoro probuditi?«

Socijalna radnica uvježbano sućutno kimne. »Ako može samostalno disati, to je dobar znak. To znači da joj pluća zacjeljuju i da joj se unutarnje ozljede stabiliziraju. Ostaje pitanje ozljeda mozga.«

»Zašto?« prekine je rođakinja Heather.

»Ne znamo kada će se sama probuditi, niti koliko joj je oštećen mozak. Prva dvadeset i četiri sata najkritičnija su i Mia dobiva najbolju moguću njegu.«

»Možemo li k njoj?« upita djed.

Socijalna radnica kimne. »Zato sam ovdje. Mislim da bi Miji koristio kratak posjet. Samo jedna ili dvije osobe.«

»Mi ćemo poći«, kaže baka i zakorači prema socijalnoj radnici. Djed je pokraj nje.

»Da, to sam i mislila«, kaže socijalna radnica. »Nećemo dugo«, poruči ostatku obitelji.

Njih troje u tišini hoda hodnikom. U dizalu, socijalna radnica pokušava djeda i Baku pripremiti na ono što će vidjeti, objašnjavajući im moje površinske ozljede, koje ružno izgledaju, ali ih se može zaliječiti. Njih brinu unutarnje ozljede, kaže.

Ponaša se prema djedu i bald kao da su djeca, ali oni su čvršći nego što izgledaju. Djed je bio liječnik u Koreji, a baka uvijek nekog spašava: ptice slomljenih krila, bolesnoga dabra, jelena kojeg je udario automobil. Jelen je završio u utočištu za divlje životinje, što je smiješno jer baka mrzi jelene, pojedu joj sve u vrtu. »Lijepi štakori«, tako ih zove. »Ukusni štakori«, tako ih zove djed kada na roštilju peče srneće odreske. Ali baka nije mogla podnijeti da taj jedan jelen pati, pa ga je spasila. Jedan dio mene pretpostavlja da je mislila kako je taj jelen jedan od njezinih anđela.

Ipak, kada su prošli kroz automatska vrata i ušli na odjel intenzivne njege, i djed i baka zastali su, kao da ih odbija nevidljiva prepreka. Baka je uhvatila djeda za ruku, a ja sam se pokušala prisjetiti jesam li ih ikada vidjela da se drže za ruke. Baka je pogledom pretraživala krevete, ali baš kada im je socijalna radnica krenula pokazivati na kojem krevetu ležim, djed me uočio i došao je do mojeg kreveta.

»Hej, patkice«, pozdravio me. Stoljećima me nije tako zvao. Još otkad sam bila mlađa nego Teddy sada. Baka mi je polako prilazila,

hvatajući zrak. Možda one ranjene životinje ipak nisu bile tako dobra priprema.

Socijalna radnica privukla je dva stolca i namjestila ih uz rub kreveta. »Mia, došli su ti djed i baka.« Pokazala im je da sjednu. »Ostavit ću vas nasamo.«

»Može li nas čuti?« upita baka. »Obratimo li joj se, hoće li nas razumjeti?«

»Iskreno, ne znam«, odvrati socijalna radnica. »Ali vaša prisutnost može djelovati umirujuće dok god je ono što govorite umirujuće.« Onda ih je strogo pogledala, kao da im govori kako mi ne smiju reći ništa što bi me uzrujalo. Znam da je dio njezina posla upozoriti ih na takve stvari, i znam da je zaokupljena s još tisuću stvari i ne može uvijek biti obazriva, ali na trenutak sam je zamrzila.

Nakon što je socijalna radnica otišla, djed i baka nakratko su sjedili u tišini. Onda je baka počela brbljati o orhidejama koje uzgaja u stakleniku. Primjećujem da se presvukla iz vrtlarskog odijela u čiste samtene hlače i vestu. Netko je otišao do njihove kuće i donio joj čistu odjeću. Djed sjedi vrlo mirno i ruke mu se tresu. On baš i nije pričljiv, tako da mu je sigurno teško što su mu naredili da mora čavrljati sa mnom.

Došla je još jedna sestra. Ima tamnu kosu i oči, posvijetljene golemim količinama svjetlucajuće šminke. Ima umjetne nokte na kojima su nalijepljena srca. Sigurno se mora jako truditi da održi nokte tako lijepima. To cijenim.

Ona nije moja sestra, ali svejedno je došla do djeda i bake. »Nemojte uopće sumnjati da vas čuje«, kaže im. »Svjesna je svega što se događa oko nje.« Stoji, a ruke su joj naslonjene na bokove. Gotovo je mogu zamisliti kako glasno žvače žvakaću gumu. Baka i djed zure u nju, upijajući sve što im govori. »Možda mislite da su ovdje glavni liječnici, ili sestre, ili sve ovo«, pokaže na medicinsku opremu. »A-a. *Ona* je glavna. Možda čeka povoljnu priliku. Dakle, razgovarajte s njom. Recite joj da si uzme sve potrebno vrijeme, ali da se vrati. Vi je čekate.«

***

Tata i mama nikada ne bi mene i Teddyja nazvali pogreškama. Ili nezgodama. Ili iznenadenjima. Nijednim od tih glupih eufemizama. No nijedno od nas nisu planirali imati i nisu to pokušavali sakriti.

Mama je ostala trudna sa mnom kada je bila mlada. Ne mlada u tinejdžerskim godinama, nego mlada prema mišljenju njihovih prijatelja. Bile su joj dvadeset tri godine, a tata i ona tada su bili godinu dana u braku.

Na neki čudan način, tata je oduvijek bio tip muškarca koji će nositi leptir-kravate, uvijek je bio nešto tradicionalniji nego što bi to čovjek pomislio. Jer iako je bojio kosu u modro, imao tetovaže, nosio kožne jakne i radio u trgovini glazbene opreme, želio se vjenčati s mamom dok su se ljubavne veze njihovih prijatelja još uvijek svodile na pijane avanture za jednu noć. »*Djevojka* je tako glupa riječ«, rekao je. »Nisam mogao podnijeti da je tako zovem. Dakle, morali smo se oženiti kako bih je mogao zvati *ženom*.«

S druge strane, mama je dolazila iz uništene obitelji. Sa mnom nije ulazila u mučne detalje, ali znala sam da je njezin otac davno otišao i da neko vrijeme nije bila u kontaktu s majkom, iako sada nekoliko puta na godinu viđamo bako i otatu Richarda. Tako zovemo mamina očuha.

Tako da mamu nije osvojio samo tata, nego i cijela njegova velika, relativno normalna obitelj. Pristala je udati se za tatu, iako su bili tek godinu dana zajedno. Naravno, svejedno su se vjenčali na svoj način. Vjenčala ih je mirovna sutkinja, lezbijka, a njihovi prijatelji svirali su *rock* verziju *Vjenčanog marša*. Mlada je bila u nestrukiranoj, kratkoj kožnoj haljini s bijelim resicama i nosila je crne čizme s metalnim šiljcima. Mladoženja je bio sav u koži.

Mama je prvi put zatrudnjela zbog jednog drugog vjenčanja. Djevojka jednog od tatinih prijatelja iz svijeta glazbe, koji se preselio u Seattle, ostala je trudna pa su se morali nabražinu vjenčati. Mama i tata otišli su na vjenčanje i ondje se malo napili pa kada su se vratili u hotel nisu bili oprezni kao inače. Tri mjeseca poslije, na testu za trudnoću pojavile su se tri tanke, plave crtice.

Onako kako to oni pričaju, nijedno od njih nije se osjećalo pretjerano spremno da postane roditelj. Još se nisu osjećali kao da su odrasle osobe. No uopće nije bilo upitno hoće li me imati ili ne. Mama je čvrsto zagovarala pravo izbora. Imala je naljepnicu na automobilu na kojoj je pisalo *Ako mi ne možete dati izbor, kako ćete mi povjeriti dijete?* Ali ona je izabrala da će me roditi.

Tata je više oklijevao. Bio je prestravljeniji. Sve do trenutka kada me liječnik izvukao, a ja sam počela plakati.

»To je glupost«, rekao je kada je mama prepričavala taj događaj. »To uopće nije istina.«

»Znači, nisi plakao?« mama ga je sarkastično upitala, zabavljajući se.

»*Zasuzio* sam. Nisam plakao.« Onda bi mi namignuo i pantomimom pokazao kako plače kao beba.

Budući da sam bila jedino dijete u maminom i tatinom društvu, bila sam im novina. Odgojila me glazbena zajednica, desetak teta i stričeva koji su me prihvatili kao vlastitu, čak i nakon što sam počela pokazivati čudnu naklonost prema klasičnoj glazbi. Nije mi nedostajala ni prava obitelj. Djed i baka živjeli su u blizini i rado su me uzimali na vikende, da tata i mama mogu biti divlji i ostati vani cijelu noć kada bi tata imao koncert.

Kada su mi bile otprilike četiri godine, mislim da su moji roditelji shvatili da zaista uspjevaju – odgajaju dijete – iako nemaju mnogo novca *ni prave* poslove. Imali smo lijepu kuću i nisku stanarinu. Imala sam odjeću (iako sam je nasljeđivala od rođakinja) i odrastala sretna i zdrava. »Ti si bila poput nekog eksperimenta«, rekao je tata. »Iznenadujuće uspješnog. Mislili smo da je to slučajnost. Trebalo nam je još jedno dijete koje bi bilo nešto kao kontrolna skupina.«

Pokušavali su godinama. Mama je dvaput zatrudnjela i dvaput pobacila. Bili su tužni zbog toga, ali nisu imali novca za umjetnu oplodnju i sve to. Kada mi je bilo devet godina, odlučili su da je tako možda i bolje. Postajala sam samostalnija. Oni su se prestali truditi.

Kao da su se željeli uvjeriti koliko je divno kada te malo dijete ne sputava, mama i tata kupili su karte da odemo u New York na tjedan dana. Trebalo je to biti glazbeno hodočašće. Mislili smo otići u *CBGB i Carnegie Hall*. Ali kada je, na svoje iznenađenje, mama saznala da je trudna, i kada je ostala trudna i nakon prvog tromjesečja, morali smo otkazati putovanje. Bilo joj je mučno, bila je umorna i toliko razdražljiva da se tata šalio kako bi vjerojatno preplašila Njujorčane. Osim toga, bebe su skupe i trebali smo štedjeti.

Nije mi to smetalo. Bila sam uzbuđena zbog djeteta. I znala sam da *Carnegie Hall* neće nikamo pobjeći. Jednoga ću dana dospjeti do njega.

17:40

Trenutačno sam malo prestravljena. Baka i djed otišli su prije nekog vremena, a ja sam ostala ovdje na intenzivnoj. Sjedim u jednom od stolaca i u glavi vrtim njihov razgovor, koji je bio normalan i nimalo uznemirujući. Sve dok nisu otišli. Dok su izlazili s odjela intenzivne njege, a ja sam hodala iza njih, djed se okrenuo bald i upitao je: »Misliš li da ona odlučuje?«

»Odlučuje o čemu?«

Djedu je bilo nelagodno. Premještao se s noge na nogu. »Znaš? Odlučuje«, šapnuo je.

»O čemu ti to govoriš?« baka je zvučala razdraženo i nježno istodobno.

»Ne znam o čemu govorim. Ti si ta koja vjeruje u anđele.«

»Kakve to veze ima s Mijom?« upitala je baka.

»Ako su otišli, ali još su uvijek ovdje, kao što ti vjeruješ, što ako žele da im se pridruži? Sto ako im se ona želi pridružiti?«

»Ne ide to tako!« viknula je baka.

Djed je rekao samo »Oh«. Ispitivanje je bilo završeno.

Nakon što su otišli, razmišljala sam o tome kako ću jednoga dana možda reći bald da nikada nisam baš povjerovala u njezinu teoriju da ptice i ostalo mogu biti anđeli čuvari ljudi. A sada sam i više nego sigurna da je tako.

Moji roditelji nisu ovdje. Ne drže me za ruku, ne bodre me. Poznajem ih dovoljno dobro da znam kako bi to radili da mogu. Možda ne oboje. Možda bi mama ostala s Teddyjem, dok bi tata pazio na mene. No nijedno od njih nije ovdje.

Dok sam razmišljala o tome, sjetila sam se onoga što je medicinska sestra rekla. *Ona je glavna*. I odjedanput sam shvatila što je zapravo djed pitao baku. On je slušao što sestra govori. On je to shvatio prije mene.

Sva ta priča o medicinski izazvanoj komi, to su liječničke gluposti. Ne odlučuju doktori. Ne odlučuju anđeli koji nisu ovdje. Ne odlučuje čak ni Bog koji, ako postoji, trenutačno nije u blizini. Odlučujem ja.

Kako da donesem odluku? Kako bih mogla ostati bez mame i tate? I kako mogu otići bez Teddyja? Ili Adama? Ovo je previše. Čak ni ne razumijem kako to sve funkcionira, zašto sam ovdje, u stanju u kojem jesam, i kako izići iz njega, poželim li to učiniti. Kada bih rekla *Želim se probuditi*, bih li se odmah probudila? Već sam pokušala udariti petom u petu da pronađem Teddyja i pokušala sam se premjestiti na Havaje, no nijedno nije uspjelo. Ovo mi se čini mnogo kompliciranijim.

No unatoč tomu, vjerujem da je istina. Ponovno začujem sestrine riječi. Ja sam glavna. Ja upravljam događajima. Svi čekaju mene.

Ja odlučujem. Sada to znam.

I to me užasava više nego bilo što drugo što se danas dogodilo.

Kvrugu, gdje je Adam?

***

Tjedan dana prije Noći vještica u trećem razredu, Adam se pobjedonosno pojavio na mojim vratima. U ruci je držao vreću u kojoj je bila neka odjeća i cerio se kao blesavi

»Pripremi se na to da ćeš sad puknuti od ljubomore. Upravo sam nabavio najbolji kostim!« rekao je. Otvorio je vreću. U njoj je bila bijela košulja na volane, kratke jahaće hlače i dugačak vuneni kaput s epoletama.

»Bit ćeš Seinfeld u košulji na volane?« upitala sam.

»Pff. *Seinfeld*. I ti sebe nazivaš klasičnom glazbenicom. Bit ću Mozart. Čekaj, nisi vidjela cipele.« Posegnuo je u torbu i izvadio teške crne, kožne cipele s metalnim rešetkama na vrhu.

»Lijepo«, rekla sam. »Mislim da moja mama ima takve cipele.«

»Ti si samo ljubomorna što nemaš tako genijalan kostim. Nosit ću i tajice. Jednostavno sam toliko siguran u svoju muškost. A imam i periku.

»Odakle ti sve to?« upitala sam dok sam opipavala periku. Činilo mi se da je od grubog platna.

»S interneta. Samo sto dolara.«

»Potrošio si sto dolara na kostim za Noć vještica?«

Na spomen pojma *Noć vještica*, Teddy se odmah spustio s kata, ignorirajući mene i povlačeći lanac na koji je bio zakvačen Adamov novčanik. »Ostani ovdje!« rekao je i otišao na kat. Vratio se za nekoliko sekundi, u ruci držeći vrećicu. »Je li ovo dobar kostim? Ili ću

u njemu izgledati djetinjasto?» upitao je izvlačeći vile, par vražjih ušiju, crveni rep i crvenu pidžamu.

»Oooh.« Adam je zakoračio unatrag, širom otvorenih očiju. »Taj kostim me ludo prestrašio, a još ga nisi ni odjenuo.«

»Stvarno? Ne misliš da glupo izgledam zbog pidžame? Ne želim da mi se itko smije«, Teddy je bio silno ozbiljan.

Nasmiješila sam se Adamu koji je pokušavao sakriti osmijeh. »Crvena pidžama plus vile plus vražje uši i rep – to je toliko pakieno da se nitko ne bi usudio izazivati te jer bi se bojali vječnog prokletstva«, razuvjerio ga je Adam.

Teddy se nasmiješio od uha do uha pa mu se vidjela rupa u kojoj je nekoć bio mliječni sjekutić. »Tako nešto je i mama rekla, ali htio sam ipak provjeriti je li stvarno tako ili mi to govori samo da je ne bih gnjavio s kostimom. Vodiš me u maskare, je li?« Sada je pogledao mene.

»Kao i svake godine«, odgovorila sam. »Kako bih inače dobila slatkiše?«

»Íci ćeš i ti?« upitao je Adama.

»Ne bih to propustio.«

Teddy se okrenuo na peti i odjurio uza stube. Adam se okrenuo prema meni. »Znači, Teddyja smo riješili. Što ćeš ti odjenuti?«

»Ahhh, ja baš i nisam nešto luda za maskiranjem.«

Adam je zakolutao očima. »E, pa postani. Noć vještica je. Naša prva. *Shooting Star* ima veliki koncert pod maskama. Obećala si da ćeš doći.«

U sebi sam zastenjala. Nakon šest mjeseci s Adamom, upravo sam se bila naviknula na to da smo mi onaj čudni školski par. Zvali su nas Kuler i Štreberica. I počela sam se osjećati ugodnije u blizini Adamovih prijatelja iz benda. Čak sam pomalo naučila razgovarati o *rocku*. Kada bi me Adam vodio u Kuću *rocka*, kuću blizu fakulteta u kojoj je živio ostatak njegova benda, mogla sam sama započeti neki takav razgovor. Čak sam mogla sudjelovati na njihovim *punk-rock* tulumima na koje bi svi koji su bili pozvani morali od kuće donijeti neku namirnicu koja je bila na rubu da se pokvari. Uzeli bismo sve te namirnice i od njih nešto napravili. Zapravo, ja sam bila prilično dobra u tome da mljeveni sejtan, ciklu, fetu i marelice pretvorim u nešto jestivo.

No i dalje sam mrzila njihove nastupe i mrzila sam sebe zbog toga što ih mrzim. Klubovi su bili zadimljeni, a od dima su me boljale oči, a i odjeća mi je smrdjela. Zvučnici su bili toliko pojačani da je glazba treštala, zbog čega mi je poslije toliko odzvanjalo u ušima da nisam mogla zaspati. Ležala bih u krevetu, u glavi si vrteći prizore iz kluba i svaki put kada bih to zamišljala, osjećala sam se sve jasnije.

»Nemoj mi reći da nećeš doći«, rekao je Adam. Izgledao je jednako toliko povrijeđeno koliko i bijesno.

»A Teddy? Obećali smo mu da ćemo ga odvesti u maškare...«

»Da, u pet popodne. U klub ne moramo doći prije deset. Mislim da čak ni majstor Ted ne bi mogao hodati od kuće do kuće pet punih sati. Dakle, nemaš ispriku. I bolje ti je da si nađeš neki dobar kostim, jer ja ću biti jako seksi, na osamnaestostoljetni način.«

Nakon što je Adam otišao dostavljati *pizze*, ostala mi je knedla u grlu. Otišla sam na kat vježbati Dvořakovu skladbu koju mi je profesorica Christie zadala i razmišljati o onome što me mučilo. Zašto nisam voljela njegove nastupe? Možda zbog toga što je *Shooting Staru* rasla popularnost pa sam bila ljubomorna? Je li mi smetao sve veći broj obožavateljica? To je zvučalo kao prilično logično objašnjenje, ali to nije bio razlog.

Nakon što sam desetak minuta svirala, sinulo mi je: moja mržnja prema Adamovim nastupima nije imala veze s glazbom, obožavateljicama ili zaviješću. Imala je veze sa sumnjama. Onim sumnjama koje su me oduvijek morale – sumnjama o nepripadanju. Osjećala sam da ne pripadam svojoj obitelji, a sada osjećam da ne pripadam Adamu. Osim što me, za razliku od moje obitelji koja me dobila, Adam sam izabrao, i to nikako nisam mogla razumjeti. Zašto se zaljubio u *mene*? To nije imalo smisla. Znala sam da nas je glazba spojila, dovela nas na isto mjesto da bismo se mogli upoznati. I znala sam da se Adamu sviđalo što sam toliko zagrižena za glazbu. Znala sam i da mu se sviđa moj smisao za humor, koji je »toliko taman da ga skoro i ne primijetiš«, kako je jedanput rekao.

Kad već spominjem tamno, znala sam i da mu se sviđaju tamnokose cure jer su sve njegove bivše djevojke bile brinete. Znala sam i da možemo razgovarati satima ili satima sjediti jedno pokraj drugog čitajući i slušajući svatko svoj iPod, a da se svejedno osjećamo potpuno povezanima. Moj razum bio je svjestan svega

toga i sve je to razumio, ali moje srce svejedno nije vjerovalo. Kada sam bila s Adamom, osjećala sam se odabrano, izabran, posebno i zbog toga sam se još više pitala *Zašto ja?*

Možda je to bio razlog zašto bih radije išla kod zubara nego na Adamov koncert, iako se on dobrovoljno prepuštao Schubertovim simfonijama i dolazio na svaki moj koncert, donoseći mi ljiljane, moje omiljeno cvijeće. To je bilo vrlo nepristojno od mene. Razmišljala sam o onome što mi je mama ponekad znala govoriti kada sam se osjećala nesigurno: *glumi dok to ne postaneš*. Nakon što sam tri puta odsvirala skladbu, odlučila sam da ne samo da ću otići na njegov koncert, nego ću se barem jedanput potruditi razumjeti njegov svijet, onako kako se on trudio razumjeti moj.

»Trebam ti tvoja pomoć«, rekla sam mami toga dana nakon večere, dok smo stajale jedna pokraj druge i prale suđe.

»Mislim da smo već utvrdile da nisam baš dobra u trigonometriji. Možda da probaš s instrukcijama preko interneta?« predložila je.

»Ne treba mi pomoć u matematici. Nešto drugo.«

»Potruditi ću se. Što trebaš?«

»Savjet. Koja je rokerica najviše kul, najžešća i najviše seksi?«

»Debbie Harry«, rekla je mama.

»To ...«

»Nisam gotova«, prekinula me. »Ne možeš tražiti da odaberem samo jednu. To je *Sofijin izbor*. Kathleen Hannah. Patti Smith. Joan Jett. Courtney Love, na svoj poremećen, destruktivan način. Lucinda Williams, iako pjeva *country*, žestoka je. Kim Gordon iz *Sonic Youth*a, gura pedesetu, ali još uvijek je na sceni. Cat Power. Joan Armatrading. Zašto? Je li to neki projekt iz sociologije?«

»Na neki način«, odgovorila sam brišući otkrhnuti tanjur ručnikom. »Trebam ti za Noć vještica.«

Mama je oduševljeno pljesnula rukama punima sapunice. »Namjeravaš utjeloviti jednu od nas?«

»Aha«, odgovorila sam. »Hoćeš li mi pomoći u tome?«

Mama je ranije otišla s posla pa smo obilazila trgovine u kojima prodaju odjeću iz starijih razdoblja. Umjesto da kopiramo samo jednu rokericu, mama je odlučila da ćemo spojiti nekoliko rokerskih izričaja. Kupile smo jedan par uskih hlača od gušterove kože, plavu periku u obliku bob frizure, s izraženim šiškama, onakvo kakvu je ranih

osamdesetih imala Debbie Harry. Tu je periku mama prošarala crvenom bojom za kosu. Još smo kupile crnu kožnu narukvicu za jednu ruku i desetak srebrnih narukvica za drugu. Mama je odnekud iskopala svoju staru majicu na kojoj je pisalo *Velvet Underground* i upozorila me da je nikako ne skidam jer bi je netko mogao ukrasti i prodati na *eBayu* za nekoliko stotina dolara. Pronašla je i svoje crne, kožne čizme sa šiljcima, one koje je nosila na vjenčanju.

Kada je došla Noć vještica, mama me našminkala. Debeli potezi crnog tekućeg tuša dali su mojim očima opasan izgled. Lice blijedo od bijelog pudera. Usne krvavocrvene. Naušnica na kopčanje na nosu. Kada sam se pogledala u zrcalo, iz njega me gledalo mamino lice. Možda je to bilo zbog plave perike, ali tada sam prvi put pomislila da izgledam kao netko od članova moje najbliže obitelji.

Moji roditelji i Teddy u prizemlju su čekali Adama, a ja sam bila u svojoj sobi. Osjećala sam se kao da je večeras maturalna večer ili nešto tome slično. Tata je u ruci držao kameni. Mama je gotovo plesala od uzbuđenja. Kada je Adam ušao u kuću, obasipajući Teddyja bombonima, mama i tata pozvali su me da siđem.

Hodala sam onoliko zavodnički koliko sam mogla u visokim potpeticama. Očekivala sam da Adam sasvim poludi kad me vidi tako uređenu, ali on se samo nasmiješio, malo zasmijuljio i pozdravio me kao obično. »Dobar kostim«, samo je rekao.

»*Quid pro quo*. Tako je pošteno«, odgovorila sam pokazujući na njegovu odjeću u stilu Mozarta.

»Meni izgledaš zastrašujuće, ali lijepo«, rekao je Teddy. »Rekao bih čak i seksi, ali ja sam ti brat pa bi to bilo odvratno.«

»Kako ti uopće znaš što *seksi znači*?« upitam ga. »Imaš šest godina.«

»Svi znaju što znači *seksi*«, odgovori.

Svi osim mene, valjda. Ali te sam noći naučila. Kada smo išli u maškare s Teddyjem, vlastiti susjedi, koji me poznaju godinama, nisu me prepoznali. Tipovi koji me inače ne bi ni pogledali, sada su me itekako proučavali. I svaki put kad bi se to dogodilo, osjetila bih se malo više kao opasna, seksi mačka koja sam se pretvarala da jesam. Taktika glumi *dok to ne postaneš* zaista je upalila.

Klub u kojem je svirao *Shooting Star* bio je dupkom pun.

Svi su bili maskirani, a većina djevojaka paradirala je lascivno odjevena. Bilo je tu francuskih služavki zamamnih dekoltea, domina koje su mahale bičevima, droljastih Dorothy iz *Čarobnjaka iz Oza*, čije su suknje bile zadignute tako da im se vide crvene podvezice. Inače bih se uz njih osjećala glupo, ali te noći nije bilo tako, iako nitko nije shvatio da sam se i ja maskirala.

»Trebala si se maskirati«, prekorio me tip koji je bio maskiran u kostur prije nego što mi je ponudio pivo.

»Te hlače su ti JEBENO dobre«, zaderala mi se na uho cura maskirana u odjeću kakvu su nosile razuzdane, raskalašene djevojke dvadesetih godina prošlog stoljeća. »Jesi li ih kupila u Seattleu?«

»Jesi li ti iz *Crack House Quarteta*?« upitao me neki tip maskiran u Hillary Clinton. *Crack House Quartet* je jedan *hardcore* bend koji Adam voli, a ja mrzim.

Kada je nastupio *Shooting Star*, nisam ostala iza pozornice, kao inače. Iza pozornice mogu sjediti na stolcu i neometano gledati, a da ne moram ni s kim razgovarati. No sada sam ostala stajati uz bar, a kada me djevojka kojoj su se svidjele moje hlače zgrabila za ruke, pridružila sam joj se i zaplesala s njom u prvim redovima.

Nikada nisam stajala tako blizu pozornice. Inače me nije zanimalo pijano trčanje u krugovima dok mi pijani, mišićavi momci gaze po nogama, no večeras sam se sasvim unijela u to. Osjetila sam kako je to kada spojiš vlastitu energiju s energijom gomile i upiješ njihovu energiju. Shvatila sam da, kada se stvari zahuktaju, više baš i ne hodaš i ne plešeš, nego si povučen u vrtlog.

Kada je Adam završio sa sviranjem, bila sam jednako zadihana i znojna kao i on. Nisam otišla iza pozornice pozdraviti ga prije nego što ga dohvate svi ostali. Čekala sam da dode na plesni podij pozdraviti svoju publiku, kao što je činio na kraju svakog koncerta. Kada se pojavio, s ručnikom oko vrata, otpijajući velike gutljaje vode iz plastične boce, bacila sam mu se u zagrljaj i pred svima ga sočno poljubila. Osjećala sam njegov smiješak dok mi je uzvrćao poljubac.

»Dakle, izgleda da je nekog ispunio duh Debbie Harry«, rekao je, brišući ruž za usne s brade.

»Izgleda da je. A ti? Osjećaš li da si se povezao s Mozartom?«

»O njemu znam samo ono što sam vidio u onom filmu. Ali sjećam se da je bio neki napaljenko. Dakle, nakon ovog poljupca, rekao bih da se jesam povezao s njim. Jesi li spremna za pokret? Samo da stavim stvari u auto i možemo ići.«

»Ne, ostanimo dok zadnji bend ne odsvira svoje.«

»*Stvarno?*« iznenađeno me upitao.

»Aha. Možda čak i odem s tobom u prve redove.«

»Jesi li ti pila?« upita me.

»Samo sok«, odgovorila sam.

Plesali smo, svako toliko zastajući da bismo se poljubiti, sve dok se klub nije zatvorio.

Dok je vozio, Adam me držao za ruku. Svako toliko bi me pogledao i nasmiješio se odmahujući glavom.

»Znači, sviđam ti se ovakva?« upitala sam ga.

»Hmm«, odgovorio je.

»Je li to da ili ne?«

»Naravno da mi se sviđaš.«

»Ne, sviđam li ti se *ovakva*? Jesam li ti se večeras sviđala?«

Adam se uspravio. »Svidjelo mi se što si se uživjela i što nisi forsirala da odmah odemo. I uživao sam plešući s tobom. I bilo mi je super što se činilo da ti je sasvim ugodno s nama, ološem.«

»Ali jesam li ti se sviđala takva? Jesam li ti se sviđala više?« »Više od čega?« upitao je. Bio je iskreno zbunjen.

»Više nego inače.« Sad sam već postala bijesna. Noćas sam se osjećala tako bezobrazno samouvjereno, kao da mi je odjeća u koju sam se maskirala dala novu osobnost, osobnost dostojniju Adama, dostojniju moje obitelji. Pokušala sam mu to objasniti i na svoj užas, skoro sam se rasplakala.

Izgleda da je Adam osjetio da sam uzrujana. Skrenuo je na šumski put i okrenuo se prema meni. »Mia, Mia, Mia«, govorio je mazeći pramenove moje kose koji su se izvukli iz perike. »To *i je* ona ti koja mi se sviđa. Definitivno si se odjenula seksepilnije i da, plava si, i to je drugačije, ali ona ti koja je ovdje večeras, ista je kao ti u koju sam bio zaljubljen jučer, i ista ona u koju ću biti zaljubljen sutra. Volim to što si krhka i čvrsta, tiha i divlja. Kvragu, ti si jedna od najvećih pankerica koje poznajem, bez obzira na to što slušaš kako se oblačiš.«

Nakon toga, svaki put kada bih posumnjala u Adamove osjećaje, pomislila bih na svoju periku koja skuplja prašinu u ormaru pa bi mi se vratile uspomene na tu noć. I više se ne bih osjećala nesigurno. Bila bih sretna.

19:13

Došao je. Povukla sam se u praznu bolničku sobu na porodiljskom odjelu, jer sam željela biti daleko od svojih rođaka, i još dalje od odjela intenzivne njege i one sestre, ili točnije, što dalje od onoga što je ta sestra rekla i što mi je sada doprlo do mozga. Morala sam biti negdje gdje ljudi neće biti tužni, gdje svi razmišljaju o životu, a ne o smrti. I zato sam došla ovamo, u zemlju vrištećih beba. Zapravo, plač tek rođene djece vrlo je utješan. Tek su se rodili, a u sebi već imaju toliko života i tako su borbeni.

No u ovoj je sobi tiho. Sjedim na prozorskoj dasci, zagledana u noć. Jedan automobil škripeći gumama ulazi u podzemnu garažu trgnuvši me iz sanjarenja. Pogledam dolje na vrijeme da uhvatim tračak stražnjeg svjetla ružičastog automobila koji je nestajao u tmini. Lizina djevojka Sarah vozi ružičasti *Dodge Dart*. Liz je bubnjarica *Shooting Stara*. Prestanem disati, čekajući da Adam iziđe iz podzemne garaže. Ugledam ga kako se uspinje, čvrsto stežući kožnu jaknu uz tijelo da bi se zaštitio od hladne, zimske noći. Vidim kako se lanac na koji je zakvačen njegov novčanik sjaji na svjetlu reflektora. On se zaustavi, okrene i počne razgovarati s nekim iza sebe. Naslućujem obrise ženskog tijela koji izlaze iz sjene. Najprije pomislim da je to Liz. No onda ugledam pletenicu.

Voljela bih da je mogu zagrliti. Da joj mogu zahvaliti što uvijek zna što mi je potrebno.

Naravno da Kim nije nazvala Adama, nego je osobno otišla do njega, rekla mu što se dogodilo i dovela ga ovamo, meni. Kim je znala da Adam večeras nastupa u gradu. Nekako je uspjela privoljeti majku da je odveze u centar grada. A sudeći prema tome da gospođa Schein nije bila u automobilu s Kim i Adamom, Kim ju je očito uspjela nagovoriti da se vrati kući i da je ostavi samu sa mnom i Adamom. Sjećam se kako su Kim bila potrebna dva mjeseca da dobije dopuštenje da ode na onaj helikopterski let s ujakom, pa sam zadivljena time što se uspjela toliko emancipirati u samo nekoliko sati. Kim je ta koja se morala boriti sa zastrašujućim izbacivačima i

probijati se kroz gomilu u klubu da bi pronašla Adama. Ona je ta koja se odvažila reći mu što se dogodilo.

Znam da zvuči smiješno, ali drago mi je što to nisam morala ja učiniti. Mislim da to ne bih mogla podnijeti. Kim je to morala podnijeti.

A sada je zbog nje i on napokon ovdje.

Cijeloga sam dana zamišljala Adamov dolazak. U svojim maštarijama trčim ga pozdraviti, iako me on ne može vidjeti, iako stvari nisu kao u onom filmu *Duh*, i ja ne mogu prolaziti kroz one koje volim kako bi *osjetili* moju prisutnost.

Ali sada kada je Adam ovdje, paralizirana sam. Bojim se vidjeti ga, vidjeti njegovo lice. Dvaput sam vidjela Adama da plače. Prvi put kada smo gledali *Divan život* i drugi put kada smo na željezničkoj stanici u Seattleu vidjeli majku kako tuče sina koji ima Downow sindrom. Samo je utihnuo i tek kada smo se okrenuli i otišli, primijetila sam da mu niz obraze teku suze. Srce mi je skoro puknulo. Ako on plače, *to će me ubiti*. Mogu zaboraviti ono kako je *to moja odluka*. Njegove suze će me dokrajčiti.

Ja sam takva kukavica.

Pogledam sat na zidu. Prošlo je sedam. *Shooting Star* ipak neće biti predgrupa za Bikini. Sto je stvarno šteta, jer je to bila njihova velika prilika. Na trenutak sam se upitala hoće li bend nastaviti bez Adama. Sumnjam da hoće. Ne samo zbog toga što je on glavni Vokal i glavni gitarist, nego i zato što bend ima jedan kodeks: odanost osjećajima je bitna. Prošlo ljeto, kada su Liz i Sarah prekinule (na kraju je taj prekid trajao punih mjesec dana), pa je Liz bila previše izvan sebe da bi svirala, otkazali su petodnevnu turneju, iako se neki Gordon koji svira bubnjeve u jednom drugom bendu ponudio da će je zamijeniti.

Gledam Adama dok hoda prema glavnom ulazu u bolnicu i Kim koja hoda iza njega. Trenutak prije nego što je stao pod nadstrešnicu i automatska vrata, pogledao je u nebo. Čeka Kim, ali želim vjerovati da traži mene. Njegovo lice, obasjano svjetlima, prazno je, kao da je netko s njega usisao Adamovu osobnost i ostavio samo masku. Ne sličići sebi. Ali barem ne plače.

To mi je dalo hrabrosti da odem do njega. Ili, bolje rečeno, do sebe, do odjela za intenzivnu njegu, jer znam da će poći onamo. Adam poznaje Baku i djeda, i moje rođake, pa pretpostavljam da će se

poslije pridružiti njihovu bdijenju u čekaonici. Ali sada je ovdje za mene.

U odjelu intenzivne njege, vrijeme, kao i obično, stoji. Jedan od kirurga koji su me operirali, onaj koji se mnogo znoji i koji je, kada je došao red na njega da bira glazbu, raspalio *Weezer*, došao je pogledati kako sam.

Svjetlo je prigušeno i umjetno i uvijek jednako, ali cirkadijski ritam svejedno je pobijedio, pa je bolnicu ovila noćna tišina. Manje je frenetično nego danju, kao da su se i sestre i medicinski uređaji malo umorili pa su uključili funkciju uštede energije.

Pa kada je Adamov glas odjeknuo iz hodnika ispred odjela intenzivne njege, zaista je sve probudio.

»Kako to mislite, ne mogu ući?« viknuo je.

Prijedem hodnik i zaustavim se pred automatskim vratima. S druge strane stajali su Adam i bolničar koji mu je objašnjavao zašto ne smije ući u ovaj dio bolnice.

»Sranje!« Adam se zadere.

Na odjelu, sve su sestre pogledale prema vratima, u umornim očima nazirao im se oprez. Prilično sam sigurna da su mislile: *Nje li nam dovoljno sve ono s čime se moramo nositi na odjelu, zar moramo smirivati i luđake izvana?* Poželjela sam im objasniti da Adam nije lud. Da viče samo u vrlo posebnim situacijama.

Sredovječna prosijeda sestra koja ne obilazi pacijente, nego je zadužena za računala i telefone, slabašno kimne i ustane kao da prihvaća nominaciju. Izravna naborane bijele hlače i krene prema vratima. Ona i nije baš najbolji izbor osobe s kojom bi Adam razgovarao. Želim ih upozoriti da bi trebali poslati sestru Ramirez, onu koja je utješila djeda i Baku (a mene prestravila). Ona bi ga uspjela smiriti. Ali ova sestra samo će pogoršati situaciju. Slijedim je kroz vrata iza kojih se Adam i Kim svađaju s bolničarom. Bolničar pogleda sestru. »Rekao sam im da ne smiju biti ovdje«, objasnio je. Sestra samo odmahne rukom.

»Mladiću, mogu li vam pomoći?« upita Adama. Zvuči razdraženo i nestrpljivo, kao neki od tatinih kolega u školi, za koje tata kaže da samo broje dane do mirovine.

Adam pročisti grlo, pokušavajući se sabrati. »Želio bih posjetiti pacijenticu«, kaže pokazujući prema vratima koja su mu se ispriječila

na ulasku u odjel intenzivne njege.

»Bojim se da to nije moguće«, odgovori sestra.

»Ali moja djevojka, Mia, ona je...«

»Dobro se brinemo za nju«, prekine ga sestra. Zvuči umorno, previše umorno da bi bila sućutna, previše umorno da bi je dirnula mladenačka ljubav.

»Da, znam. I zahvalan sam vam na tome«, kaže Adam. Trudi se najviše što može da igra po pravilima, da zvuči odraslo, ali kada je rekao: »Zaista je moram vidjeti«, osjetila sam da mu se glas lomi.

»Žao mi je mladiću, ali posjeti su dopušteni samo najužoj obitelji.

Čujem kako je Adam glasno uzdahnuo. *Najuža obitelj*. Sestra ne želi biti okrutna. Jednostavno nije upućena, ali Adam to ne zna. Osjećam potrebu da ga zaštitim i da zaštitim sestru od onoga što bi joj mogao učiniti. Instinktivno pružim ruku prema njemu, iako ga ne mogu zaista dotaknuti. Sada je leđima okrenut prema meni. Ramena su mu pogrbljena, noge mu počinju klecati.

Kim, koja je stajala pokraj zida, odjedanput je dotrčala do njega i rukom obgrlila njegov posrnuli lik. Objema rukama uhvatila ga je oko struka pa se okrenula prema sestri i bijesno je pogledala. »Ne razumijete!« viknula je.

»Hoću li morati pozvati zaštitare?« sestra upita.

Adam odmahne rukom, predajući se sestri, predajući se Kim. »*Nemoj*«, šapne.

I Kim prestane. Bez ijedne riječi prebaci njegovu ruku preko svojeg ramena i preuzme njegovu težinu na sebe. Adam se objesio na Kim, ali nakon malo posrtanja, prilagodila se dodanome teretu. Podnijela je to.

***

Kim i ja imamo teoriju da se sve na svijetu može podijeliti u dvije kategorije.

Postoje ljudi koji vole klasičnu glazbu. Ljudi koji vole pop. Postoje gradski ljudi. I seoski. Oni koji piju *colu*. Oni koji piju *pepsi*. Postoje konformisti i slobodoumni ljudi. Djevice i one koje to nisu. I postoje djevojke koje imaju dečke u srednjoj školi i one koje ih nemaju.

Kim i ja uvijek smo pretpostavljale da spadamo u tu drugu kategoriju. »Nije da ćemo biti četrdesetogodišnje djevice ili nešto«,

uvjeravala me. »Jednostavno ćemo biti onaj tip cura koje imaju dečke na fakultetu.«

Uvijek mi se činilo da to ima smisla. Čak mi se i više sviđalo. Mama je bila tip cure koji ima dečke u srednjoj školi i često je znala primijetiti da joj je žao što je gubila vrijeme na to. »Koliko puta cura može željeti napiti se piva, ići prevrtati kravu koja spava i ljubakati se na stražnjem sjedalu kamioneta? Što se momaka s kojima sam ja izlazila ticalo, to je bila romantična večer.«

S druge strane, tata baš i nije hodao s curama sve do fakulteta. U srednjoj školi bio je sramežljiv, ali onda je počeo svirati bubnjeve, pa je na prvoj godini fakulteta postao član *punk* benda i, bum, djevojke. Ili barem nekoliko njih dok nije upoznao moju mamu, a onda, bum, žena. Mislila sam da će tako nekako biti i meni.

Kada sam se našla u skupini A s djevojkama koje imaju dečke, to je iznenadilo i mene i Kim. Najprije sam to pokušavala sakriti. Nakon što sam se vratila s koncerta Yo Yo Maa, Kim sam prepričala taj događaj samo u najširim crtama. Nisam spomenula ljubljenje. To sam racionalizirala tako što sam si rekla da nema smisla uzbudivati se oko jednog poljupca. Jedan poljubac ne znači vezu. I prije sam se ljubila s dečkima, i obično bi taj poljubac do sljedećeg dana ispario poput kapljice rose na suncu.

No ja sam znala da je poljubac s Adamom *bio* velika stvar. Znala sam to kada sam osjetila toplinu koja mi se razlila tijelom one noći kada me odvezao do kuće i još jedanput me poljubio pred vratima. Znala sam to i kada sljedeći dan nisam mogla jesti, nisam mogla maknuti osmijeh s lica. Shvatila sam da je taj poljubac predstavljao vrata kroz koja sam prošla. I znala sam da sam ostavila Kim iza njih.

Nakon još jednog tjedna, još nekoliko ukradenih poljubaca, znala sam da moram reći Kim. Poslije škole otišle smo na kavu. Bio je svibanj, ali lijevalo je kao da je studeni. Pomalo me gušilo ono što sam morala učiniti.

»Ja častim. Želiš li jedno od onih svojih ženskastih pića?« upitala sam je. To je bila još jedna od kategorija koje smo utvrdile: ljudi koji piju običnu kavu i ljudi koji piju kofeinizirane napitke s raznoraznim dodacima, naprimjer *espresso* s komadićima metvice, koji je Kim tako voljela.

»Mislim da ću danas probati čaj s mlijekom i cimetom«, rekla je i strogo me pogledala pogledom koji govori *Neću se sramiti svojeg izbora pića*.

Kupila sam nam pića i pitu od kupina. Tražila sam da mi daju dvije vilice. Sjela sam preko puta Kim i vilicom prelazila preko ruba kore.

»Moram ti nešto reći«, počela sam.

»Nešto u vezi s tim da imaš dečka?« Kim je zvučala kao da se zabavlja, ali iako sam gledala u stol, vidjela sam da je zakolutala očima.

»Kako znaš?« upitala sam i pogledala je u oči.

Ponovno je zakolutala. »Molirn te. Pa svi znaju. To je najžešći trač, uz onaj da Melanie Farrow odlazi iz škole jer je trudna. To je kao da se demokratski predsjednički kandidat vjenča s republikanskom predsjedničkom kandidatkinjom.«

»Tko je spomenuo vjenčanje?«

»To je bila metafora«, rekla je Kim. »U svakom slučaju, znam. Znala sam i prije nego što si ti to znala.«

»Glupost.«

»Ma daj. Tip poput Adama da ide na koncert Yo Yo Maa? Želio ti se svidjeti.«

»Nije tako«, rekla sam, iako je, naravno, bilo upravo tako.

»Jedino ne razumijem zašto mi nisi mogla prije reći«, tiho je dodala.

Spremala sam se izgovoriti cijelu onu litaniju o tome kako jedan poljubac ne znači vezu i objasniti joj da nisam željela preuveličavati cijelu tu priču, ali zaustavila sam se. »Bojala sam se da ćeš se naljutiti na mene«, priznala sam.

»E pa ne ljutim se«, rekla je. »AR naljutit ću se budeš li mi opet lagala.«

»Dobro«, rekla sam.

»Ili ako postaneš jedna od onih cura koje stalno trčkaraju za svojim dečkima i govore u prvom licu množine. >Mi volimo zimu. *Mi* mislimo da je Velvet Underground bio prekretnica u glazbi. <«

»Znaš da ne bih s tobom razgovarala o *rocku*. Kako u prvom licu jednine tako i množine. Obećavam.«

»Onda dobro«, odgovorila je Kim. »Jer ako se pretvoriš u jednu od tih djevojaka, upucat ću te.«

»Ako se pretvorim u jednu od tih djevojaka, osobno ću ti dati pištolj da me upucaš.«

Kim se na to iskreno nasmijala i napetost je nestala. Ubacila je komadić pite u usta. »Kako su to podnijeli tvoji roditelji?«

»Tata je prošao kroz pet faza žalovanja: poricanje, ljutnja, prihvaćanje, ili kako već, u otprilike jedan dan. Mislim da ga više užasava činjenica da je dovoljno star da mu kći ima dečka.« Zastala sam i otpila gutljaj kave, puštajući da riječ *dečko* neko vrijeme ostane u zraku. »I tvrdi kako ne može vjerovati da hodam s glazbenikom.«

»Ti si glazbenica«, podsjeti me Kim.

»Ma znaš, da hodam s punk, pop glazbenikom.«

»*Shooting Star* je emocore«, ispravila me Kim. Za razliku od mene, njoj je bilo stalo do bezbroj razlika u pop glazbi: punk, indie, alternativa, hardcore, emocore.

»Uglavnom su to prazne fraze. Mislim da se Adam sviđa tati. Upoznao ga je kada je Adam došao po mene kad smo išli na koncert. Sada želi da ga pozovem na večeru. Nisam još baš spremna za trenutak upoznavanja s roditeljima.«

»Mislim da ja nikada neću biti spremna za to«, Kim zadrhti pri pomisli na to. »A tvoja mama?«

»Ponudila se da će me odvesti liječniku da mi propiše kontracepcijske pilule i rekla mi je da kažem Adamu neka se testira na različite spolne bolesti. Naredila mi je da u međuvremenu odmah kupim kondome. Čak mi je i dala deset dolara da započnem skupljati zalihe kondoma.«

»I jesi li?« Kim upita bez dana.

»Ne, pa prošlo je tek tjedan dana«, odgovorila sam. »Što se toga tiče, još uvijek smo u istoj skupini.«

»Zasad.«

Kim i ja osmislile smo još jednu podjelu: ljudi koji se trude biti kul i oni koji se to ne trude. Mislila sam da se Adam, Kim i ja nalazimo u istoj kategoriji, jer iako je Adam bio kul, postizao je to bez truda. Prirodno je bio takav. Stoga sam očekivala da ćemo postati najbolji prijatelji. Očekivala sam da će Adam jednako voljeti ljude koje sam ja voljela.

Tako je i bilo s mojom obitelji. Gotovo je postao njihovo dijete. Međutim, između njega i Kim nikada nije kliknulo. Adam se prema

njoj odnosio onako kako sam uvijek mislila da će se odnositi prema djevojci poput mene. Bio je ljubazan, pristojan, prijateljski nastrojen, ali udaljen. Nije pokušavao ući u njezin svijet, niti zadobiti njezino poštovanje. Pretpostavljala sam da je mislio kako ona nije dovoljno kuli to me ljutilo. Tri mjeseca nakon što smo prohodali, strašno smo se posvađali oko toga.

»Ne hodam s Kim. Hodam s tobom«, rekao mi je nakon što sam ga optužila da nije dovoljno ljubazan prema njoj.

»Pa što onda? Imaš mnogo prijateljica. Zašto ne bi dodao Kim u svoju ergelu?«

Adam je slegnuo ramenima. »Ne znam. To se jednostavno nije dogodila«

Ti si takav snob!« poviknula sam, odjedanput bijesna.

Adam me namršteno gledao, kao da sam nekakav matematički problem na ploči koji pokušava riješiti.

»Zašto sam zbog toga snob? Ne možeš nekoga prisiliti da se sprijatelji s nekim. Jednostavno nemamo mnogo toga zajedničkog.«

»Zbog toga si snob! Tebi se sviđaju samo oni slični tebi«, vrisnula sam. Demonstrativno sam izjurila van, očekujući da će poći za mnom, a kada to nije učinio, bijes mi se udvostručio. Sjela sam na bicikl i odvezla se do Kimine kuće da se ispušem. Saslušala je moju tiradu, namjerno bezizražajnog lica.

»Glupost je to što si rekla da mu se sviđaju samo ljudi poput njega«, prekorila me nakon što sam izbacila sve iz sebe. »Ti mu se sviđaš, a nisi poput njega.«

»U tome i je problem«, promumljala sam.

»Onda se nosi s time. Ne uvlači me u svoju dramu«, rekla je. »Osim toga, ni on meni nije najbolje sjeo.«

»Nije?«

»Ne, Mia. Ne padaju svi na Adama.«

»Nisam tako mislila. Samo želim da vas dvoje budete prijatelji.«

»Aha, a ja želim živjeti u New Yorku i imati normalne roditelje. Ali kao što je jedan čovjek rekao, >Ne možeš uvijek dobiti ono što želiš.<«

»Ali vi ste najvažnije osobe u mom životu.«

Kim je pogledala moje crveno, suzno lice i blago se nasmiješila. »Mi to znamo, Mia. Ali dolazimo iz različitih dijelova tvog života, kao

što smo i glazba i ja iz različitih dijelova tvog života. I to je u redu. Ne moraš izabrati jedno od nas, barem što se mene tiče.«

»Ali ja želim da se ti dijelovi mojeg života spoje.«

Kim je odmahнула glavom. »Ne ide to tako. Gledaj, ja prihvaćam Adama zato što ga ti voliš. I pretpostavljam da on prihvaća mene zato što me ti voliš. Ako ti to pomaže, tvoja ljubav nas povezuje. I to je dovoljno. Ja i on se ne moramo voljeti.«

»Ali ja to želim«, zacviljela sam.

»Mia«, rekla je Kim upozoravajućim tonom koji je nagoviještao kraj njezina strpljenja. »Počinješ se ponašati kao jedna od onih djevojaka. Je vrijeme da mi doneseš pištolj?«

Kasnije te večeri svratila sam do Adama da mu se ispričam. Prihvatio je moju ispriku vrckavim poljupcem u nos. Nakon toga, ništa se nije promijenilo. On i Kim ostali su srdačni, ali udaljeni, koliko god se ja trudila da ih spojim. Pomalo je smiješno što nikada nisam sasvim povjerovala u Kimino objašnjenje da su Adam i ona nekako povezani kroz mene – sve do onoga trenutka od maloprije, kada sam vidjela kako ga Kim gotovo nosi bolničkim hodnikom.

20:12

Gledam kako Kim i Adam nestaju niz hodnik. Želim ih slijediti, ali zalijepljena sam za linoleum, ne mogu pomaknuti svoje fantomske noge. Tek kada su zamaknuli za ugao, uspjela sam se pokrenuti i slijediti ih, ali već su ušli u dizalo.

Dosad sam već shvatila da nemam nikakve natprirodne sposobnosti. Ne mogu prolaziti kroz zidove ni ući u zrcalo. Mogu samo one stvari koje bih mogla raditi i u stvarnome životu, osim što nitko ne vidi ono što radim u svojem svijetu. Barem se tako čini, jer nitko ne primjećuje kada otvaram vrata ili pritišćem pozivnu tipku na dizalu. Mogu dirati stvari, čak uspijevam pritisnuti kvake na vratima i tome slično, ali ništa i nikoga ne *osjećam*. Kao da sve podražaje primam kroz staklenu posudu za ribe. To baš i nema smisla, ali s druge strane, ništa što se danas dogodilo nema smisla.

Pretpostavljala sam da Kim i Adam idu u čekaonicu pridružiti se bdijenju, ali kada sam onamo došla, vidjela sam da nitko od moje obitelji nije ondje. Na stolcima su bile naslagane veste i kaputi, a prepoznala sam i narančastu pernatu jaknu moje rodakinje Heather. Ona živi na selu. Voli šetati po šumi pa kaže da su neonske boje nužne da je pijani lovci ne bi zamijenila za medvjeda.

Pogledam sat na zidu. Možda je vrijeme večere. Uputim se prema kafeteriji, u kojoj se osjeti vonj pržene hrane i kuhanog povrća; isti onaj užegli miris kao u svim kafeterijama na svijetu. Bez obzira na neprivlačan miris, ipak je puna ljudi. Stolovi su puni liječnika, sestara i nervoznih studenata medicine u kratkim, bijelim kutama i stetoskopima tako sjajnim da izgledaju poput igračkaka. Svi oni tamane lošu pizzu i pire od krumpira iz zamrzivača. Nakon nekog vremena primijetila sam svoju obitelj, okupljenu oko jednoga stola. Baka čavrlja s Heather. Djed pozorno gleda u svoj sendvič s puretinom.

Teta Kate i strina Diane su u kutu, nešto šapuću. »Nekoliko posjeklina i modrica. Već je pušten iz bolnice«, kaže teta Kate. Na trenutak sam pomislila da govori o Teddyju i bila sam toliko

uzbuđena da sam gotovo zaplakala. No onda sam čula nešto o tome da nije imao alkohola u krvi, da je naš automobil samo skrenuo u njegov trak, te da neki tip koji se zove gospodin Dunlap kaže da nije imao vremena zakočiti, i shvatila sam da ne govore o Teddyju nego o drugome vozaču.

»Policija kaže da je do nesreće vjerojatno došlo zbog snijega, ili su naglo skrenuli zbog nekog jelena«, nastavila je teta Kate. »Navodno je takav ishod prilično čest: jedna strana bude sasvim dobro, a druga prođe s katastrofalnim posljedicama...«, glas joj se izgubio.

Nisam baš sigurna bih li se složila s onim da je gospodin Dunlop »sasvim u redu«, koliko god površne njegove ozljede bile. Razmišljam o tome kakav je to osjećaj kada se probudiš jednog utorka ujutro, uđeš u kamion i kreneš na posao u tvornicu, ili trgovinu stočne hrane, ili možda čak u *Lorettinu zalogajnicu* na pečena jaja. Gospodin Dunlop možda je bio vrlo sretan, a možda potpuno nesretan; oženjeni otac ili samac; no što god i tko god on jutros bio, sada više nije ista osoba. I njegov se život nepovratno promijenio. Ako je ono što moja teta kaže istina, i on nije skrivio nesreću, onda se, nesretnik, jednostavno u krivo vrijeme našao na krivom mjestu. A zbog toga što nije imao sreće, i zbog toga što se jutros u svojem kamionu vozio cestom 27 prema istoku, dvoje djece ostalo je bez roditelja, i najmanje jedno od njih u kritičnom je stanju.

Kako živiš s tim? Na trenutak sam zamaštala da sam se oporavila, izišla iz bolnice i otišla do kuće gospodina Dunlopa, skinula mu taj teret s leđa, uvjerila ga da nije on kriv. Možda bismo postali prijatelji.

Naravno, vjerojatno ne bi bilo tako. Bilo bi nelagodno i tužno. Osim toga, još uvijek nemam pojma što ću odlučiti, a ni kako ću odrediti želim li ići ili ostati. Dok to ne shvatim, moram stvari prepustiti sudbini, ili liječnicima, ili već nekome tko odlučuje o tim stvarima kada je onaj koji treba donijeti odluku previše zbunjen da se odluči između dizala i stuba.

Trebam Adama. Posljednji put pogledom sam potražila njega i Kim, ali nisam ih ugledala pa sam se ponovno popela stubama do odjela za intenzivnu njegu.

Pronašla sam ih kako se skrivaju na traumatologiji, nekoliko hodnika dalje od odjela za intenzivnu njegu. Trudili su se izgledati prirodno dok su pokušavali otvoriti vrata koja vode u različite

kabinete s medicinskim materijalima. Kada su napokon pronašli jedna neotključana vrata, kradomice su ušli. U tami pokušavaju pronaći prekidač. Žao mi je što im to moram reći, ali prekidač je vani, na hodniku.

»Mislim da to pali samo u filmovima«, rekla je Kim rukama prelazeći po zidu.

»Svaka fikcija temelji se na stvarnosti«, odgovori Adam.

»Ne izgledaš baš poput liječnika«, primijeti Kim.

»Nadao sam se bolničkoj odori. Ili pazikućinoj.«

»Zašto bi pazikuća bio na odjelu za intenzivnu njegu?« upita Kim. Njoj je jako stalo do takvih detalja.

»Puknuta žarulja. Ne znam. Sve ovisi o tome koliko dobro nešto odglumiš.«

»I dalje ne razumijem zašto jednostavno ne odeš do njezine obitelji«, kaže Kim, pragmatična kao uvijek. »Sigurna sam da bi njezini djed i baka mogli objasniti, mogli bi ti pomoći da odeš vidjeti Miju.«

Adam odmahne glavom. »Znaš, kada je ona sestra zaprijetila da će pozvati osiguranje, prva pomisao bila mi je *Pozvat ću Mjine roditelje da to srede*.« Adam zastane i nekoliko puta udahne. »Ta misao mi se stalno vraća, i svaki put kao da je prvi«, kaže promuklim glasom.

»Znam«, Kim odvraća šaptom.

»Uglavnom«, zaključuje Adam, nastavljajući potragu za prekidačem, »Ne mogu otići do njezinih djeda i bake i još im otežati ionako tešku situaciju. To je nešto što moram sam obaviti.«

Sigurna sam da bi moji djed i baka zapravo bili sretni da mogu pomoći Adamu. Družili su se s njim već mnogo puta i jako im se sviđa. Baka se za Božić uvijek potruži napraviti kremu od javora zato što je jedanput spomenuo da mu se jako sviđa.

Ali znam i da Adam ponekad ima potrebu napraviti stvari na dramatičan način. Voli velike geste. Kao kada je dva tjedna skupljao napojnice koje je dobio dostavljajući pizzu da bi me odveo na koncert Yo Yo Maa, umjesto da me jednostavno pozove van. Ili kada je tjedan dana ostavljao svaki dan cvijeće na mojoj prozorskoj dasci, dok sam ja imala vodene kozice.

Primjećujem da se Adam koncentrirao na novi zadatak. Nisam sigurna što točno planira, ali kakav god bio taj plan, zahvalna sam

što postoji. Ako ni zbog čega drugog, onda zato što ga je izvukao iz emocionalnog stupora u kojem sam ga vidjela dok je stajao na hodniku, ispred odjela za intenzivnu njegu. Već sam ga vidjela u takvom stanju, kada piše novu pjesmu ili kada me pokušava nagovoriti na nešto što ne želim – primjerice, da idem s njim na kampiranje – i ništa na svijetu, ni meteorit koji bi se zabio u Zemlju, ni djevojka na odjelu za intenzivnu njegu, ne mogu ga spriječiti u tome.

Osim toga, zbog djevojke na odjelu za intenzivnu njegu taj plan i jest potreban. Koliko vidim, odlučio se za najstariji bolnički trik, onaj iz filma *Bjegunac* koji smo mama i ja nedavno gledale na TNT-u. Nisam baš sigurna da će mu to uspjeti. A nije ni Kim. »Zar ne misliš da bi te sestra mogla prepoznati?« upita Kim. »Ipak si vikao na nju.«

»Ne bude li me vidjela, neće me morati prepoznati. Sad mi je jasno zašto ste ti i Mia tako bliske. Dvije zloguke proročice.«

Adam nije upoznao gospođu Schein pa ne shvaća kako je impliciranje da je Kim jedna od onih koji su stalno zabrinuti izazivanje svađe. Kim se namrgodi, ali onda odustane. »Možda bi taj tvoj retardirani plan bolje zvučao kada bismo nešto i vidjeli.« Prekopa po torbici i izvuče mobitel. Mama ju je natjerala da ga počne nositi sa sobom kada joj je bilo deset godina. Kim ga zove *dijete LoJack*. Sada je uključila svjetlo na zaslonu i četvrtasti trak svjetla ublažio je tamu.

»E, ovo već više sličići onoj genijalki kojom se Mia uvijek hvali«, kaže Adam. I on uključi svoj mobitel, pa sobu ispuni slaba svjetlost.

Nažalost, ta je svjetlost otkrila da je sobičak tek spremište za metle, i da su tu samo metle, jedno vjetro i nekoliko krpa za brisanje poda. Nije bilo odjeće kojoj se Adam nadao. Da mogu, rekla bih im da u bolnici postoje ormarići u koje liječnici i sestre spremaju svoju civilnu odjeću i preodijevaju se u bolničku uniformu ili laboratorijske kute. One sramotne halje u koje odijevaju pacijente jedina su generička bolnička uniforma koja se nalazi u ovom spremište. Adam bi vjerojatno mogao nabaciti na sebe tu halju i voziti se bolnicom u kolicima, a da nitko ne primijeti, ali to ga svejedno ne bi uvelo na odjel za intenzivnu njegu.

»Sranje«, Adam će.

»Možemo nastaviti pokušavati«, kaže Kim, odjedanput ga bodreći.
»Ova bolnica ima desetak katova. Sigurna sam da postoji još nezaključanih spremišta.«

Adam se spusti na pod. »Ma ne. U pravu si. Ovo je glupo. Moramo smisliti bolji plan.«

»Možeš se pretvarati da si se predozirao ili nešto, pa ćeš i ti završiti na odjelu za intenzivnu njegu«, kaže Kim.

»Ovo je Portland. Imaš sreće ako nakon predoziranja završiš na hitnoj«, odgovori Adam. »Ne, mislio sam više da ih nečim ometemo. Znaš, da uključimo neki alarm pa da sve sestre istrče.«

»Zar stvarno misliš da su prskalice i uspaničene sestre dobre za Miju?« upita Kim.

»Pa ne baš to, više nešto zbog čega će sve sestre na pola sekunde odvratiti pogled, a ja ću kriomice ući.«

»Odmah će te otkriti. Izbacit će te naglavačke.«

»Baš me briga«, odgovori Adam. »Trebam mi samo sekunda.«
»Zašto? Mislim, što možeš učiniti u jednoj sekundi?«

Adam na trenutak zastane. Njegove oči, koje su inače neka mješavina sive, smeđe i zelene, sada su potamnjele. »Mogu joj pokazati da sam ovdje. Da je netko još uvijek ovdje.«

Nakon toga, Kim mu više nije postavljala pitanja. Sjedili su u tišini, svatko zaokupljen svojim mislima. To me podsjetilo na trenutke kada smo Adam i ja znali zajedno sjediti, ali bismo bili tihi i svatko zaokupljen nečim svojim. Shvatila sam da su Adam i Kim sada prijatelji, pravi prijatelji. Što god da se dogodi, barem sam u tome uspjela.

Nakon otprilike pet minuta, Adam se rukom udari po čelu.

»Pa naravno«, kaže.

»Što?«

»Vrijeme je da izvučemo asa iz rukava.«

»Ha?«

»Dođi. Pokazat ću ti.«

Kada sam tek počela svirati violončelo, tata je još svirao bubnjeve u svojem bendu, iako nakon Teddyjeva rođenja sve rjeđe. No ja sam otpočetak znala da ima nešto drugačije u sviranju moje erste glazbe, nešto više od očite iznenađenosti mojih roditelja mojim glazbenim ukusom. Moja glazba bila je osamljениčka. Naravno, moj otac mogao

je sâm udarati po bubnjevima nekoliko sati, ili pisati pjesme sjedeći za kuhinjskim stolom, prebirući po žicama svoje prastare akustične gitare, ali uvijek je govorio da se pjesme zaista pišu onda kada ih izvodiš. Zbog toga je to bilo toliko zanimljivo.

***

Kada sam ja svirala, uglavnom sam bila sama, u svojoj sobi. Čak i kada sam vježbala sa studentima koji su se stalno izmjenjivali, osim kada sam s njima vježbala, uglavnom sam svirala sama. I kada sam imala koncert, bila sam sama, na pozornici, samo ja i publika. A za razliku od tatinih koncerata na kojima su oduševljeni fanovi ulijetali na pozornicu i onda s nje skakali u publiku, između mene i moje publike uvijek je postojao zid. Nakon nekog vremena, počela sam se osjećati usamljeno dok sam svirala. I postalo mi je dosadno.

Tako sam u osmom razredu, na proljeće, odlučila prestati. Namjeravala sam se tiho izgubiti, prestati onako opsesivno vježbati i više ne održavati koncerte. Zaključila sam da ako postupno prestanem, do trenutka kada se najesen budem upisivala u srednju školu moći ću početi ispočetka i više me neće nazivati »čelisticom«. Možda ću onda početi svirati neko novo glazbalo, gitaru ili bas, možda čak bubnjeve. Usto, budući da je mama bila previše zaokupljena Teddyjem da bi primijetila koliko dugo vježbam, a tata zatrpan dnevnim pripremama za nastavu i ispitima koje je morao ispravljati, jer je dobio posao u školi, zaključila sam kako nitko neće ni primijetiti da sam prestala svirati dok ne bude prekasno. Tako sam si barem govorila. No stvar je ipak bila u tome da nisam odjedanput mogla prestati svirati, kao što nisam mogla ni prestati disati.

Možda bih zaista prestala svirati da nije bilo Kim. Jednog poslijepodneva pozvala sam je da ode sa mnom do centra poslije škole.

»Ali radni je dan. Zar nemaš violončelo?« upitala je dok je okretala kombinaciju svog ormarića.

»Mogu ga danas preskočiti«, rekla sam pretvarajući se da tražim knjigu iz zemljopisa.

»Jesu li izvanzemaljci ukrali Miju? Najprije si prestala održavati koncerte. Sada preskačeš sat violončela. Što se događa?«

»Ne znam«, rekla sam lupkajući prstima po ormariću. »Razmišljam o tome da probam nešto novo, neki novi instrument. Naprimjer

bubnjeve. Tatini bubnjevi u podrumu skupljaju prašinu.«

»Da, sigurno. Ti na bubnjevima. No, krasno!« zasmijuljila se.

»Ozbiljna sam.«

Kim me pogledala širom otvorenih usta, kao da sam joj upravo rekla da namjeravam pirjati puževe za večeru. »Ne možeš prestati svirati violončelo«, rekla je nakon nekoliko trenutaka zaprepaštene tišine.

»Zašto ne?«

Činila se povrijeđenom dok je pokušavala objasniti. »Ne znam, ali jednostavno se nekako čini da je violončelo dio tvoje osobe. Ne mogu te zamisliti bez te stvari među tvojim nogama.«

»Glupo je. Ne mogu svirati ni u školskom orkestru. Mislim, tko uopće svira violončelo? Šačica starih ljudi. To je glup instrument za djevojku. Tako je štreberast. I želim više slobodnog vremena, da radim zabavne stvari.«

»Kakve *zabavne stvari*?« upitala me Kim.

»Pa, znaš? Kupnja. Druženje s tobom.«

»Daj molim te. Ti mrziš kupovati. I sasvim se dovoljno družiš sa mnom. Ali dobro, preskoči današnji sat. Želim ti nešto pokazati.« Odvela me svojoj kući i izvukla *Nirvanin CD MTV Unplugged* i pustila mi *Something in the Way*.

»Poslušaj to«, rekla je. »Dva gitarista, bubnjar i *violončelistica*. Zove se Lori Goldston i kladim se da je dok je bila mlada vježbala dva sata na dan, baš kao i jedna djevojka koju poznajem, jer ako želiš svirati s filharmonijskim orkestrom ili s *Nirvanom*, moraš to raditi. A mislim da se *nju* nitko ne bi usudio nazvati bezveznjakinjom.«

Uzela sam CD kući i preslušavala ga cijeli sljedeći tjedan, razmišljajući o onome što je Kim rekla. Nekoliko puta uzimala sam violončelo i svirala uz glazbu. Bila je to drugačija glazba od one koju sam prije svirala, izazovna i na neki čudan način okrepljujuća. Namjeravala sam sljedeći tjedan, kada dođe na večeru kod nas, Kim odsvirati *Something in the Way*.

Ali prije nego što mi se pružila prilika, Kim je za stolom usputno objavila mojim roditeljima da misli kako bih trebala otići u ljetni kamp.

»Što, pokušavaš me preobratiti tako da s tobom odem u tvoj kamp Tore?« upitala sam.

»Ne. To je glazbeni kamp.« Izvukla je brošuru za konzervatorij *Franklin Valley*, ljetni program u Britanskoj Kolumbiji. »To je kamp za ozbiljne glazbenike«, Kim je rekla. »Moraš im poslati neku svoju snimku da bi te primili. Nazvala sam ih. Rok za predaju prijavnica je prvi svibnja, dakle ima još vremena.« Licem se okrenula prema meni kao da me izaziva da se naljutim na nju zbog toga što se umiješala.

Nisam bila ljuta. Srce mi je lupalo kao da je Kim objavila da je moja obitelj dobila na lutriji i upravo se sprema otkriti nam iznos. Pogledala sam je, gledala me je nervozno, nesigurno, pa mi je bilo jasno da je njezin podsmijeh kojim kao da pita *Želiš li se tući?*, samo maska, i toliko me je preplavio osjećaj zahvalnosti što imam prijateljicu koja me često razumjela bolje nego što ja samu sebe razumijem. Tata me pitao želim li ići, a kada sam počela negodovati zbog novca, rekao je da to nije bitno. Želim li ići? Željela sam. Više od svega.

Tri mjeseca poslije, kada me tata odbacio do osamljenoga kutka Viktorijina otoka, više nisam bila tako sigurna. Mjesto se činilo kao tipični ljetni kamp, s drvenim kolibama u šumi i kajacima razbacanima po plaži. Ondje je bilo pedesetak djece koja su se, sudeći po načinu na koji su se grlili i cičali, očito poznavala godinama. S druge strane, ja nisam poznavala nikoga. Prvih šest sati nitko nije razgovarao sa mnom osim pomoćnog upravitelja kampa koji mi je dodijelio kolibu, pokazao mi moj krevet i objasnio gdje se nalazi kafeterija, u kojoj su te večeri posluživali nešto što je izgledalo poput mesne štruce.

Tužno sam gledala u tanjur, pa kroz prozor u sumornu, sivu večer. Već su mi počeli nedostajati roditelji, Kim, a najviše Teddy. Bio je u onoj zabavnoj dobi kada je želio isprobavati nove stvari, stalno pitao »Što je to?«, i govorio urnebesno smiješne stvari. Dan prije nego što sam otišla obavijestio me da je devet desetina žedan pa sam se gotovo popiškila od smijeha. Čeznući za kućom, uzdahnula sam i nastavila prevrtati komade mesne štruce po tanjuru.

»Ne brini se, ne kiši svaki dan. Samo svaki drugi.«

Podignula sam pogled. Pokraj stola stajao je vragolast dječarac kojemu, mislila sam, nije moglo biti više od deset godina. Kosa mu je bila plava, a po nosu razbacano zviježđe pjegica.

»Znam«, rekla sam. »Ja sam sa sjeverozapada zemlje, iako je kod nas jutros bilo sunčano. Brinem se zbog mesne štruce.«

Nasmijao se. »To se neće poboljšati. Ali maslac od kikirikija sa želeom uvijek je dobar«, rekao je rukom pokazujući prema stolu, gdje si je nekoliko djece pravilo sendviče. »Peter. Trombon. Ontario«, rekao je. Poslije sam naučila da je to standardni pozdrav u Franklinu.

»O, bok. Ja sam Mia. Violončelo. Oregon, valjda.«

Peter mi je rekao da ima trinaest godina i da je ovo drugo ljeto koje će provesti u Franklinu; gotovo svi počinjali su kada im je bilo dvanaest godina i zato su se svi međusobno poznavali. Od pedesetak djece, polovina je svirala džez, druga polovina klasiku, tako da je to zapravo bila jedna mala skupina. Osim mene, samo je još dvoje djece sviralo violončelo. Jedan od njih bio je visok i jako mršav crvenokosi dečko koji se zvao Simon i kojem je Peter mahnuo da dode do nas.

»Hoćeš li se natjecati za koncert?« Simon me upitao čim je Peter rekao da sam ja *Mia. Violončelo. Oregon*. Simon je bio: *Simon. Violončelo. Leicester*. Pokazalo se da je Leicester grad u Engleskoj. Bila je to prilično međunarodna skupina djece.

»Mislim da neću. Ni ne znam što je to«, odgovorila sam.

»Pa, znaš da svi sviramo završnu simfoniju? U orkestru?« upitao me Peter.

Kimnula sam, iako sam zapravo imala samo neku mutnu predodžbu o tome. Tata je proveo cijelo proljeće čitajući naglas brošure o kampu, ali meni je bilo bitno samo to da idem u kamp u kojem će biti i drugi koji sviraju klasičnu glazbu. Nisam obraćala previše pozornosti na detalje.

»To je simfonija za kraj ljeta. Nju dolaze poslušati ljudi iz svih krajeva. To je prilično bitna stvar. Mi, mlađi glazbenici, sviramo kao nekakav zgodni popratni program«, objasnio je Simon. »Međutim, izaberu jednog glazbenika ili glazbenicu iz kampa da svira s profesionalnim orkestrom i izvede solo stavak. Ja sam prošle godine došao blizu, ali izabrali su flautista. Ovo je moja pretposljednja prilika prije nego što maturiram. Već neko vrijeme nisu izabrali gudački instrument, a Tracy, treća iz našega malog trolista ovdje, neće

pokušavati. Ona svira više iz hobija. Dobra, ali ne pretjerano ozbiljna. Čuo sam da si ti ozbiljna.«

Jesam li? Ne tako ozbiljna da ne bih bila na rubu da odustanem od sviranja. »Od koga si to čuo?« upitala sam.

»Profesori moraju poslušati sve prijave pa se takve stvari pročaju. Skladba koju si poslala za audiciju očito je bila prilično dobra. Prilično je neuobičajeno da nekoga prime na drugu godinu programa. Tako da sam se nadao vraški dobroj konkurenciji, da se usavršim i napredujem.«

»Hej, daj curi vremena«, ubacio se Peter. »Tek je probala mesnu štrucu.«

Simonu se naborao nos. »Isprike. Ali ako želiš da zajedno razmislimo o skladbama koje bismo mogli svirati na audiciji, porazgovarajmo malo o tome«, rekao je i nestao u smjeru bara u kojem poslužuju sladoledne kupove.

»Oprosti Simonu. Već nekoliko godina nismo imali kvalitetne čeliste, pa je uzbuđen zbog svježeg krvi. Na sasvim estetički način. Znam da se to možda se ne bi reklo, jer je Englez, ali on je gej.«

»Aha. Razumijem. Ali što je rekao? Mislim, zvučao je kao da želi da se natječem s njim.«

»Naravno da želi. To i jest zabavno. Zbog toga smo svi mi u kampu usred proklete prašume«, rekao je. »To i nevjerovatno dobra kuhinja.« Peter me pogledao. »Zar nisi zato i ti ovdje?«

Slegnula sam ramenima. »Ne znam. Nisam baš svirala s mnogo ljudi. Barem ne ozbiljnih glazbenika.«

Peter se počeošao po ušima. »Stvarno? Rekla si da si iz Oregona. Jesi li ikada svirala s portlandskim Violončelističkim projektom?«

»S kim?«

»Avangardni violončelistički kolektiv, je li. Vrlo zanimljivo.«

»Ne živim u Portlandu«, promumljala sam, posramljena što nisam ni čula za nekakav Violončelistički projekt.

»Dobro, a s kim sviraš?«

»S drugim ljudima. Uglavnom studentima.«

»Ne sviraš s orkestrom? Ansamblom komorne glazbe? Gudačkim kvartetom?«

Odmahnula sam glavom prisjećajući se kako me jedna od mojih studentica-profesorica pozvala da sviram u kvartetu. Odbila sam jer

je svirati s njom bila jedna stvar, a svirati s potpunim strancima nešto sasvim drugo. Uvijek sam vjerovala da je violončelo samotnjački instrument, ali sada sam se počela pitati jesam li možda *ja* ta koja je samotnjak.

»Hmm. Kako to da onda išta valjaš?« upitao me Peter. »Ne želim zvučati kao seronja, ali ne postaje li se *tako* dobar? Kao u tenisu. Ako igraš s nekim lošim, na kraju radiš pogreške ili loše serviraš, ali ako igraš s vrhunskim igračem, odmah si na mreži, udaraš dobre voleje.«

»Ne bih znala«, rekla sam Peteru, osjećajući se kao najdosadnija osoba na svijetu. »Ne igram ni tenis.«

Sljedećih nekoliko dana prošlo je kao u magli. Nije mi bilo jasno zašto su izvadili kajake. Nije bilo vremena za igru. Dani su bili strašno naporni. Ustajanje u šest i trideset, doručak do sedam, tri sata privatnih lekcija ujutro i poslijepodne, proba orkestra prije večere.

Nikada dotad nisam svirala s više od nekoliko glazbenika, tako da je prvih nekoliko dana u orkestru bilo kaotično. Glazbeni upravitelj kampa koji je usto bio i dirigent, požurio se smjestiti nas, a onda se trudio postići da odsviramo najosnovnije stavke u nekom zadanom vremenu. Trećega dana izvukao je neke Brahmsove uspavanke. Prvi put kad smo ih svirali, bilo je to prilično bolno. Instrumenti se nisu stapali nego su se sudarali. Zvučali smo kao kamenje koje je zapelo u kosilici. »Strašno!« zavrištao je. »Kako možete očekivati da ćete zasvirati u profesionalnom orkestru ako ne možete držati takt uspavanke? Ponovno!«

Nakon otprilike tjedan dana počeli smo se uhodavati i prvi put osjetila sam kako je to biti dio mehanizmi. Prvi put doživjela sam violončelo na potpuno drugačiji način; čula sam kako njegovi duboki tonovi zvuče s višim tonovima viole; kako zvuči kao podloga drvenim puhačima koji su se nalazili na drugoj strani orkestra. I iako bi čovjek pomislio da ćeš se kada si dio neke skupine malo opustiti i nećeš se toliko brinuti kako zvučiš, jer si pomiješan s glazbom svih ostalih glazbala, bilo je baš suprotno.

Sjedila sam iza sedamnaestogodišnje violistice Elizabeth. Ona je bila jedna od najusavršenijih, najboljih glazbenica u kampu – primili su je na Kraljevski glazbeni konzervatorij u Torontu – a bila je i

prekrasna poput manekenke: visoka, kraljevskoga držanja, kože boje kave i jagodica lica koje kao da su isklesane u ledu. Bila bih u iskušenju da je mrzim čak i da nije tako savršeno svirala. Ako ne paziš, viola može strašno škripati, čak i u rukama iskusnih glazbenika. Ali kada je Elizabeth svirala, zvuk koji je stvarala bio je čist, jasan i lagan. Slušajući je kako svira, potpuno uronjena u svoju glazbu, željela sam svirati poput nje. I bolje. Nisam *samo* željela pobijediti je, nego sam osjećala i da dugujem, njoj, grupi i samoj sebi, da sviram na njezinoj razini.

»To zvuči prilično lijepo«, rekao je Simon dok me slušao kako vježbam stavak iz Haydenova *Drugog koncerta za violončelo*, skladbe koja me vraški namučila kada sam je prošlog proljeća prvi put pokušala svirati. Već se bližio kraj mog boravka u kampu.

»Hoćeš li to svirati na natjecanju za koncert?«

Kimnula sam. A onda se nisam mogla suzdržati pa sam se široko osmjehnula. Svake večeri nakon večere i prije gašenja svjetala, Simon i ja iznosili bismo svoja violončela i održavali improvizirane koncerte u sumračje. Jedno drugoga izazivali bismo na violončelističke dvoboje, stalno se pokušavajući nadmašiti. *Stalno* smo se natjecali: tko će nešto odsvirati bolje, brže, po sjećanju. Bilo je tako zabavno, i vjerojatno sam se samo zbog toga osjećala tako dobro u vezi s Haydenom.

»Ooo, netko je strašno samopouzdan. Misliš da me možeš pobijediti?« upitao me Simon.

»U nogometu. Sigurno«, našalila sam se. Simon nam je često govorio da je crna ovca u obitelji. Ne zbog toga što je gej, ili glazbenik, nego zato što tako »usrano igra nogomet«.

Simon se pretvarao da sam ga pogodila u srce. Onda se nasmijao. »Nevjerojatne stvari događaju se kad se prestaneš skrivati iza te glomazne zvijeri?« rekao je i pokazao prema mojem violončelu. Kimnula sam. Simon mi se nasmiješio. »E pa nemoj biti tako umišljena. Trebaš čuti mojeg Mozarta. Zvuči kao da anđeli pjevaju.«

Te godine nijedno od nas nije osvojilo solo izvedbu. Osvojila ju je Elizabeth. I iako su mi bile potrebne još četiri godine, na kraju sam ipak i ja u tome uspjela.

21:06

Imam točno dvadeset minuta prije nego što naš menadžer dobije 1 živčani slom.« Prodoran glas Brooke Vege odjekne tihim predvorjem. Znači, to je Adamova ideja: Brooke Vega, boginja indie glazbe i pjevačica *Bikinja*. U dizajnerskoj, otkvačenoj odjeći ističe se u bolničkom predvorju kao noj među kokošima: večeras nosi kratku suknjicu, mrežaste čarape, visoke crne kožne čizme, sa stilom poderanu majicu na kojoj piše *Shooting Star*, starinski krzneni bolero i crne naočale u stilu Jackie O. Okružena je ljudima. Tu su Liz i Sarah, Mike, koji u *Shooting Staru* svira ritam-gitaru, i Fitzy, basist. Uz njih su još neki ljudi iz Portlanda koje maglovito prepoznajem. Grimiznoljubičaste kose, izgleda poput sunca oko kojeg se okreću planeti puni divljenja. Adam je poput nekog mjeseca, stoji sa strane i gladi bradu. S druge strane, Kim izgleda ošamućeno, kao da je u zgradu upravo ušla gomila Marsovaca. A možda tako izgleda i zato što obožava Brooke Vegu. Ustvari, i Adam je obožava. Osim mene, to je bila jedna od rijetkih stvari koja im je bila zajednička.

»Bit ćeš vani za petnaest«, Adam joj obeća, zakoračivši u njezinu galaksiju.

Ona krene prema njemu. »Adame, dušo«, tiho zapjevuši. »Kako se držiš?« Brooke ga zagrlila kao da su stari prijatelji, iako znam da su se danas tek upoznali: Adam je još jučer govorio kako je nervozan zbog toga. Ali sada je ovdje i ponaša se kao da mu je najbolja prijateljica. To je snaga scene, valjda. Dok grli Adama, vidim kako ih gladnih očiju gledaju svaki dečko i svaka cura koji su se našli u tom predvorju i, pretpostavljam, žele da je njihova bolja polovica na katu, u kritičnom stanju, i da su oni ti koje Brooke tješi nježnim zagrljajem.

Ne mogu ne upitati se bih li i ja bila ljubomorna da sam ovdje i da tu scenu gledam kao obična Mia. S druge strane, kada bih bila obična Mia, Brooke Vega ne bi bila u ovom bolničkom predvorju, kao dio velike pomutnje koju Adam priprema da bi me mogao vidjeti.

»U redu, djeco. Vrijeme je za malo rock-and-rolla. Adame, koji je plan?« upita ga Brooke.

»Ti si plan. Smislio sam samo to da ti dođeš na odjel za intenzivnu njegu i napraviš nered.«

Brooke obližne Pune usne. »Jedna od najdražih stvari mi je praviti nered. Što misliš da bih trebala učiniti? Ispustiti iskonski vrisak? Skinuti se? Razbiti gitaru? Čekaj, nisam ponijela gitaru. Kvragu.«

»Možda bi mogla otpjevati nešto?« netko predloži.

»Možda onu staru pjesmu *Smithsa, Girlfrend in a Coma* (Djevojka u komi)?« netko vikne.

Adam probljedi na taj iznenadni povratak u stvarnost i Brooke prijekorno podigne obrve. Svi postanu ozbiljni.

Kim pročisti grlo. »Ovaj, neće nam mnogo koristiti ako Brooke napravi diverziju u predvorju. Moramo se popeti na odjel za intenzivnu njegu, pa bi ondje netko mogao viknuti da je Brooke Vega ovdje. To bi moglo biti dovoljno. Ako ne bude, onda zapjevaj. Samo želimo namamiti nekoliko znatiželjnih sestara da iziđu iz sobe, i da ona zlovoljna sestra pođe za njima. Kad iziđe iz odjela za intenzivnu njegu i vidi sve nas na hodniku, bit će prezauzeta nama da bi stigla primijetiti da se Adam ušuljao na odjel.«

Brooke odmjeri Kim, koja je bila u zgužvanim crnim hlačama i ne baš oku ugodnome džemperu. Onda se Brooke nasmiješi i uhvati pod ruku moju najbolju prijateljicu. »Zvuči dobro. Pokret, djeco.«

Hodam za njima i gledam tu procesiju kako juri kroz predvorje. Buka koju proizvode njihove teške čizme, njihovi glasni povici, nošeni osjećajem hitnosti, razbijaju tišinu koja obavija bolnicu, i udišu joj život. Sjećam se da sam jedanput gledala neku emisiju na televiziji o domovima za stare i nemoćne u koji su dovodili mačke i pse da oraspolože starije i umiruće pacijente. Možda bi sve bolnice trebale dovoditi skupine razuzdanih punk rockera koji bi pokrenuli srca umirućih pacijenata.

Zaustavili su se pred dizalom i uzaludno čekali da dode jedno dovoljno prazno da ih odveze kao skupinu. Odlučila sam da želim biti pokraj svojega tijela kada Adam dospije na odjel za intenzivnu njegu. Pitam se hoću li moći *osjetiti* njegov dodir na sebi. Dok su oni čekali dizalo, ja sam se stubama uspela na kat.

Otišla sam s odjela za intenzivnu njegu prije više od dva sata, i odonda se mnogo toga promijenilo. U jednom od praznih kreveta je novi pacijent, sredovječan muškarac čije lice izgleda kao jedna od

onih nadrealističkih slika: jedna polovica izgleda normalno, čak je i zgodna, a druga izgleda kao da je eksplodirala – miješaju se krv, gaza i šavovi. Možda prostrijelna rana. U ovim krajevima događa se mnogo nesreća u lovu. Onog pacijenta koji je bio toliko omotan u gazu i zavoje da nisam mogla vidjeti je li muškarac ili žena više nije bilo. Na njegovu ili njezinu krevetu sada leži žena čiji je vrat imobiliziran nekakvim ovratnikom.

Mene su skinuli s respiratora. Sjećam se da je socijalna radnica rekla djedu, bald i strini Diane da je to pozitivan korak. Zastala sam da provjerim osjećam li se drugačije, ali ne osjećam ništa, barem ne fizički. Ne osjećam ništa od jutros, kada sam u automobilu slušala Beethovenovu *Treću sonatu*. Sada kada sama dišem, uređaji iznad mene proizvode mnogo manje zvukova, pa me i sestre mnogo rjeđe posjećuju. Sestra Ramirez, ona s noktima, svako toliko dode me pogledati, ali zauzeta je onim tipom kojem nedostaje pola lica.

»Čovječe. Je li ono Brooke Vega?« čujem kako netko izvan odjela za intenzivnu njegu pita jako loše odglumljenim zaprepaštenim glasom. Još nikada nisam čula nekog od Adamovih prijatelja da govori tako pristojnim rječnikom. To je njihova bolnička, cenzurirana verzija za »Jebote!«

»Misliš, Brooke Vega iz *Bikinja*? Brooke Vega koja je prošli mjesec bila na naslovnici *Spina*? U ovoj je bolnici?« bio je to Kimin glas. Zvuči kao šestogodišnjakinja koja izgovara napamet naučen tekst školske predstave o prehrambenim skupinama: *Znači, trebamo jesti pet porc ja voća i povrća na dan?*

»Tako je«, javi se Brooke. »Ovdje sam da pružim pomoć svim Portlandanima.«

Nekoliko mlađih sestara, onih koje vjerojatno slušaju moderne radiopostaje ili gledaju MTV, i čule su za *Bikini*, uzbuđeno je podignulo pogled i upitno gledalo oko sebe. Čujem ih kako šapuću, možda radoznalo da vide je li to stvarno Brooke, ili jednostavno sretno što je nešto razbilo svakodnevnu rutinu.

»Aha. Tako je. Pa sam mislila da bih vam mogla otpjevati jednu pjesmu. Jednu od mojih omiljenih pjesama. Zove se *Eraser*«, kaže Brooke. »Zeli li mi se netko od vas pridružiti?«

»Treba mi nešto čime ću moći udarati«, odvratila Liz. »Ima li netko kemijsku ili nešto slično?«

Sada su sestre i bolničari na odjelu za intenzivnu njegu postali vrlo znatiželjni i krenuli su prema vratima. Gledam tu scenu kao da gledam neki film. Stojim uz krevet, očiju prikovanih za pokretna vrata i čekam da se otvore.

Nestrpljiva sam od uzbuđenja. Mislim na Adama, na to kako se svaki put kada mi odsutno mazi vrat ili toplim dahom grije ruke rastapam od sreće.

»Što se događa?« upita starija sestra. Odjedanput sve sestre na katu okreću pogled prema njoj, i više ne gledaju Brooke. Nitko joj neće pokušati objasniti da je vani poznata pop zvijezda. Trenutak je nestao. Osjećam kako se moja napetost pretvara u razočaranje. Vrata se neće otvoriti.

Začujem kako vani Brooke počinje pjevati stihove *Erasera*. Čak i kroz zatvorena vrata, čak i *a capella*, svejedno zvuči dobro.

»Neka netko *odmah* pozove osiguranje«, zareži sestra.

»Adame, najbolje da sad probaš«, vikne Liz. »Sad ili nikad.«

»Idi!« vikne Kim, odjedanput general u bitki. »Pokrivat ćemo te.«

Vrata su se otvorila. Ušli su Adam, Liz, Fitzy, Kim, desetak punkera, i još neki ljudi koje ne poznajem. Brooke je ostala vani i nastavila pjevati, kao da je to koncert koji je došla održati u Portlandu.

Kada su Adam i Kim nahrupili kroz vrata, oboje su izgledali odlučno, čak i sretno. Iznenaduje me njihova otpornost, njihova skrivena snaga. Želim skakati gore-dolje i navijati za njih kao što sam navijala za Teddyja na njegovim utakmicama male bejzbolske lige kada bi osvajao bod za svoju momčad. Teško je povjerovati, ali gledajući Kim i Adama u akciji, i ja se osjećam gotovo sretno.

»Gdje je?« viče Adam. »Gdje je Mia?«

»U kutu, pokraj vrata od sobe s medicinskim potreštinama!« netko poviče. Trebala mi je minuta da shvatim da je to sestra Ramirez.

»Osiguranje! Uхватite ga! Uхватite ga!« poviče mrzovoljna sestra. Ugledala je Adama među svim ljudima koji su upali na odjel i pocrvenjela od bijesa. Dvojica bolničkog osiguranja i dva bolničara utrčali su unutra. »Stari, je li ono bila Brooke Vega?« upita jedan od njih dok je hvatao Fitzyja i baca ga prema izlazu.

»Mislim da je«, odgovori drugi, pa dohvati Sarah i usmjeri je prema izlazu.

Kim me ugledala. »Adame, ovdje je!« poviče pa se okrene prema meni, a povik joj zamre u grlu. »Ovdje je«, ponovi, ali ovaj put šaptom.

Adam ju je čuo pa je, izbjegavajući sestre, krenuo prema meni. A onda se pojavio uz moj krevet i pružio ruku prema meni. Njegova ruka približava se mojoj. Odjedanput se sjetim našeg prvog poljupca, nakon koncerta Yo Yo Maa, i toga kako nisam ni znala koliko želim osjetiti njegove usne na svojim, sve dok poljubac nije postao neizbježan. Nisam shvaćala koliko žudim za njegovim dodirima sve dosad dok ga gotovo nisam osjetila na sebi.

Gotovo. Ali iznenada se počeo odmicati od mene. Dva čuvara zgrabila su ga za ramena i povukla. Jedan od njih zgrabio je Kim za lakat i počeo je vući prema izlazu. Ona im ne pruža im otpor.

Brooke još uvijek pjeva u hodniku. Kada je vidjela Adama, prestala je. »Žao mi je, dušo«, kaže. »Moram bježati da ne zakasnim na koncert. Ili da me ne uhite.« I ode. Pratilo ju je nekoliko bolničara koji su je preklinjali da im da autogram.

»Pozovite policiju«, vikne stara sestra. »Neka ga uhite.«

»Vodimo ga u osiguranje. Takav je protokol«, kaže jedan od zaštitara.

»Ne odlučujemo mi o njegovu uhićenju«, doda drugi.

»Samo ga maknite s mog odjela«, zagrmi i okrene se. »Gospodice Ramirez, bolje vam je da ono niste vi pomagali tim propalicama.«

»Naravno da nisam. Ja sam bila u sobi s medicinskim potrebštinama. Propustila sam cijelu gungulu«, odgovori. Tako dobro laže, na licu joj se ništa ne može pročitati.

Stara sestra pljesne rukama. »U redu. Predstava je gotova. Vratite se poslu.«

Istrčim kroz vrata odjela za intenzivnu njegu i potrčim za Kim i Adamom koje vode u dizalo. I ja uskočim unutra. Kim izgleda ošamućeno. Kao da ju je netko resetirao i sustav joj se još uvijek podiže. Adamove usne stisnule su se u tanku crtu. Ne znam hoće li zaplakati udariti čuvara. Za njegovo dobro, nadam se da je ono prvo. Za svoje, drugo.

U prizemlju čuvari guraju Adama i Kim prema hodniku punom mračnih ureda. Spremali su se ući u jedan od samo nekoliko ureda u

kojima je gorjelo svjetlo, kada sam začula kako netko Adama doziva imenom.

»Adame, stani. Jesi li to ti?«

»Willow?« vikne Adam.

»Willow?« promrmlja Kim.

»Oprostite, kamo ih vodite?« Willow dovikne čuvarima trčeći prema njima.

»Žao mi je, ali oni su uhvaćeni dok su pokušavali provaliti na odjel za intenzivnu njegu«, objasni jedan od čuvara.

»Samo zato što nam nisu dopustili da uđemo«, ubaci se Kim slabim glasom.

Willow ih dostigne. Još je u svojoj bolničkoj odjeći, što je čudno jer se obično čim stigne kući presvlači iz onoga što naziva »ortopedskom visokom modom«. Njezina duga, kovrčava, kestenjasta kosa visi u pramenovima i masna je, kao da ju je proteklih nekoliko tjedana zaboravila oprati. A obrazi, inače crveni poput jabuke, sada su žućkastobijeli. »Oprostite, ja sam medicinska sestra u bolnici *Cedar Creek*. Ovdje sam bila na usavršavanju, pa ako želite, možemo to riješiti s Richardom Caruthersom.«

»Tko je on?« upita jedan od čuvara.

»Direktor društvene zajednice«, odgovori drugi, pa se okrene prema Willow. »Nije ovdje. Ne radi sad.«

»Imam njegov kućni broj«, kaže Willow mašući mobitelom po zraku kao da je oružje. »Sumnjam da bi bio oduševljen kada bih ga sada nazvala i rekla mu kako se u njegovoj bolnici ponašaju prema onima koji pokušavaju posjetiti svoju djevojku koja ovdje leži u kritičnom stanju. Zna da direktor cijeni suosjećanje jednako koliko i učinkovitost, a ovako se ne bi smjelo odnositi prema onima koji su zabrinuti za svoje voljene.«

»Samo obavljamo svoj posao, gospojo. Ispunjavamo naredbe.«

»Što kažete na to da ja vas dvojicu oslobodim muke i preuzmem ovaj slučaj? Pacijentičina obitelj je na katu. Čekaju ovo dvoje da im se pridruže. Evo, budete li imali ikakvih problema, recite gospodinu Caruthersu da se meni javi.« Posegne u torbu, izvadi svoju posjetnicu i da je čuvara. Jedan od njih je pogleda, pa preda drugome koji preleti pogledom preko nje i onda slegne ramenima.

»Pa, baš bismo se i mogli poštedjeti papirologije«, kaže i pusti Adama, čije je tijelo klonulo poput strašila kada ga se skine sa štapa. »Oprosti, mali«, kaže Adamu.

»Nadam se da će ti djevojka biti dobro«, promrmlja drugi, a onda obojica nestanu u smjeru svjetla koje je bacao neki od automata za hranu.

Kim, koja je vidjela Willow otprilike dvaput u životu, bacila joj se u zagrljaj. »Hvala vam!« prošapće zaronjena u Willowin vrat.

Willow joj uzvratil zagrljaj, potapša po ramenima, a onda pusti. Protrlja oči i slabašno se nasmije. »Dovraga, što je vama?«

»Želim vidjeti Miju«, odgovori Adam.

Willow se okrene prema Adamu, i kao da joj je netko odvinuo ventil pa se sasvim ispuhala. Pruži ruku i dotakne Adamovo lice. »Naravno da želiš.« Obriše rukom oči.

»Jeste li dobro?« upita je Kim.

Willow izignorira njezino pitanje. »Da vidimo kako ćemo te odvesti Miji.«

Adam se razvedri kada je to čuo. »Misliš da ću je moći vidjeti? Ona stara sestra baš se nabrusila na mene.«

»Ako je ta stara sestra ona koja mislim da je, onda nije bitno je li se nabrusila na tebe. Ne odlučuje ona. Idemo do Mijinih djeda i bake, a onda ću otkriti tko je ovdje zadužen za kršenje pravila i odvesti te do tvoje cure. Potreban si joj. Više nego ikada dosad.«

Adam se brzo okrene i tako snažno zagrlji Willow da ju je podignuo s da.

Willow dolazi upomoć. Spašava stvar. Baš kao što je spasila Henryja, tatina najboljeg prijatelja i kolegu iz benda koji je nekoć davno bio pijani plejboj. Nakon što su on i Willow bili zajedno nekoliko tjedana, rekla mu je da se sabere i otrijezni ili da je zaboravi. Tata je rekao da je Henryju mnogo djevojaka postavljalo ultimatum, pokušavalo ga natjerati da se smiri, i da je mnogo njih ostalo u suzama na cesti. Ali kada je Willow uzela svoju četkicu za zube i relda Henryju da odraste, on je bio taj koji je zaplakao. Onda je obrisao suze, odrastao, otrijeznio se i postao monogaman. I evo ih osam godina poslije, još uvijek su zajedno i ne samo to, nego imaju i dijete. Willow je strašna i nepopustljiva kada su takve stvari u pitanju. Vjerojatno je zato nakon što je prohodala s Henryjem postala

mamina najbolja prijateljica. Obje su bile čvrste kao kamen, blage poput mačića, feminističke gadure. Vjerojatno je zbog toga bila i jedna od tatinih omiljenih osoba, iako je mrzila *Ramonese* i bejzbol joj je bio dosadan, dok je tata živio za *Ramonese* i smatrao da je bejzbol religijska institucija.

Sada je Willow ovdje. Willow, medicinska sestra. Willow koja ne prihvaća ne kao odgovor. Ona će se pobrinuti za sve. *Hura!* Želim viknuti. *Willow je ovdje!*

Toliko sam zauzeta slavljenjem Willowina dolaska da mi je trebalo nekoliko trenutaka da shvatim zašto je ovdje, a kada sam shvatila, ta me spoznaja udarila poput groma.

Willow je ovdje. A ako je ona ovdje, ako je u *mojoj* bolnici, onda to znači da nema razloga biti u *svojoj* bolnici. Dovoljno je dobro poznajem da znam da ga ne bi ostavila ondje. Bez obzira na to što sam ja ovdje, ostala bi s njim. Bio je slomljen i doveli su ga njoj da ga popravi. Bio je njezin pacijent. Njezin prioritet.

Na pamet mi padne da su djed i baka u Portlandu sa mnom. I da svi u onoj čekaonici govore samo o meni, i izbjegavaju spomenuti mamu, tatu ili Teddyja. Sjetim se Willowina lica koje izgleda kao da je netko s njega obrisao svu radost. I sjetim se onoga što je rekla Adamu. Da ga sada trebam više nego ikada dosad.

I tako sam shvatila. Teddy. Ni njega više nema.

***

Mama je dobila trudove tri dana prije Božića, i ustrajala je na tome da zajedno odemo kupovati božićne darove.

»Ne bi li trebala leći ili otići u rodilište, ili nešto?« upitala sam je.

Mama je napravila grimasu kroz jedan od trudova. »Ma kak'i. Trudovi nisu tako strašni i još uvijek su u razmaku od dvadesetak minuta. Kada su mi počeli trudovi dok sam nosila tebe, očistila sam cijelu kuću, od vrha do dna.«

»Uložila si trud u trudove« našalila sam se.

»Ti si baš jedna pametnjakovička, znaš?« rekla je mama i udahnula nekoliko puta. »Imam ja svoje načine. Pođimo sad. Ići ćemo autobusom do trgovačkog centra. Ne da mi se voziti.«

»Ne bismo li trebale pozvati tatu?« upitala sam.

Mama se nasmijala. »Molim te, pa dovoljno mi je što moram roditi ovo dijete. Ne moram se još nositi s njim. Nazvat ćemo ga kad dijete

bude spremno iskočiti. Radije bih da si ti sa mnom.«

Tako smo mama i ja šetale po trgovačkome centru, zaustavljajući se svakih nekoliko minuta, kako bi ona mogla sjesti, duboko udahnuti i stiskati mi ruku tako snažno da su mi ostajali bijesni, crveni tragovi. Unatoč tomu, bilo je to jedno neobično zabavno i produktivno jutro. Kupili smo darove za djeda i baku (džemper s anđelom i novu knjigu o Abrahamu Lincolnu), igračke za bebu i nove čizme za kišu za mene. Obično smo čekali novogodišnje rasprodaje, ali mama je rekla da ćemo ove godine biti previše zauzeti mijenjanjem pelena. »Sada nije pravi trenutak da budemo škrti. O, jebote. Oprosti, Mia. Krenimo. Idemo kupiti pitu.«

Otišle smo u restoran *Marie Callender*. Mama je naručila jednu pitu od bundeve i jednu s kremom od banane. Ja sam naručila borovnicu. Kada je pojela, odgurnula je tanjur i objavila da je spremna za babicu.

Nikada zapravo nismo razgovarali o tome hoću li ja biti ondje ne. U to sam vrijeme svuda išla s mamom i tatom, pa se nekako i ovo podrazumijevalo. U rodilištu smo se našle s potpuno sluđenim tatom. Privatno rodilište nije bilo nimalo nalik na liječničku ordinaciju. Nalazilo se u prizemlju kuće, unutrašnjost je bila ispunjena krevetima, kadama s *jacuzzijem*, a medicinska oprema bila je diskretno sklonjena. Hipi babica odvela je mamu unutra i upitala tatu i mene želimo li i mi poći. Sada se već moglo čuti mamu kako psuje.

»Mogu nazvati baku pa će doći po tebe«, rekao je tata, prestravljen maminom baražom. »Ovo bi moglo potrajati.«

Odmahnula sam glavom. Mama me treba. Rekla je to. Sjela sam na jedan od kauča s cvjetnim uzorkom i uzela časopis na čijoj je naslovnici bila ćelava beba koja je izgledala pomalo šašavo. Tata je ušao u sobu s krevetom.

»Glazba! Kvragu! Glazba!« viknula je mama.

»Imamo jedan krasan CD Enyje. Vrlo je umirujući«, rekla je babica.

»Jebeš Enyju!« vrisnula je mama. »*Melvins. Earth. Sad!*«

»Ja ću to«, rekao je tata, a onda je stavio CD s najglasnijom, najžešćom glazbom koju sam ikada čula. Nakon te glazbe, sve one brze, punk pjesme koje je tata slušao zvučale su kao da netko svira harfu. Ova je glazba bila iskonska, i činilo se da se od nje mama osjeća bolje. Počela je proizvoditi tihe, duboke glasove. Ja sam

samo tiho sjedila. Svako toliko vrisnula bi moje ime i sve u meni bi poskočilo. Mama bi me pogledala, lica oblivena znojem. *Ne boj se, šapnula bi. Žene se mogu nositi s najjačim bolovima. Jednom ćeš to i sama otkriti.* A onda bi ponovno vrisnula *Jebote.*

Vidjela sam nekoliko porođaja na televiziji, i ljudi su obično neko vrijeme vikali; ponekad su i psovali, ali to bi bilo cenzurirano, ali porođaj nikada nije trajao dulje od pola sata. Nakon tri sata, mama i *Melvinsi* još uvijek su zajedno urlicali. U sobi je bilo tropski vlažno, iako su vani bila samo 4°C.

Henry je svratio. Kada je ušao i začuo buku, stao je kao ukopan. Znala sam da ga sva ta priča oko djece užasava. Jedanput sam čula mamu i tatu kako razgovaraju o tome, i o tome da Henry odbija odrasti. Bio je šokiran kada su mama i tata dobili mene, a kada su odlučili imati još jedno dijete, bio je sav izvan sebe od čuđenja. Moji su roditelji bili presretni kada su se Henry i Willow pomirili. »Napokon odrasla osoba u Henryjevom životu«, rekla je mama.

Henry me pogledao; lice mu je bilo blijedo i znojno. »Sranje, Mee. Trebaš li ti baš to slušati? Trebam li *ja* to slušati?«

Slegnula sam ramenima. Henry je sjeo pokraj mene. »Imam gripu ili nešto, ali tvoj tata me nazvao da mu donesem neku hranu. I evo me«, rekao je mašući vrećicom iz *Taco Bella*, iz koje se širio vonj luka. Mama je opet zastenjala. »Trebao bih poći. Ne želim širiti bacile ili što već.« Mama je još glasnije zavrištala i Henry je gotovo poskočio u stolcu. »Sigurna si da želiš biti ovdje i to slušati? Možeš otići kući sa mnom. Willow je ondje, brine se o meni.« Na spornen njezina imena nasmiješio se od uha do uha. »Može se brinuti i za tebe.« Ustao je da ode.

»Neću, dobro mi je ovdje. Mami sam potrebna. Ali tata je potpuno sluđen.«

»Je li već povraćao?« upitao je Henry nakon što je ponovno sjeo u fotelju. Nasmijala sam se, ali onda sam prema izrazu njegova lica shvatila da je ozbiljan.

»Povraćao je kada si se ti rađala. Gotovo se onesvijestio. Nije da ga krivim zbog toga. Ali tip je bio u komi, liječnici su ga htjeli izbaciti iz rađaonice... Rekli su da će to i učiniti ako se ne rodiš u roku od pola sata. To je toliko razbjesnulo tvoju mamu da te izbacila za pet

minuta.« Henry se nasmiješio i naslonio na naslonjač. »Tako je bilo. Ali reči ću ti ovo: Plakao je kao jebena beba kada si se rodila.«

»Taj dio sam već čula.«

»Koji dio si čula?« upita tata bez zraka. Zgrabio je vrećicu iz Henryjevih ruku. »*Taco Bell*, Henry?«

»Večera prvaka«, odgovorio je Henry.

»Dostajat će. Umirem od glavi. Ovdje je naporno. Moram čuvati snagu.«

Henry mi je namignuo. Tata je izvukao *burrito* iz vrećice, a jedan ponudio meni. Odmahnula sam glavom. Tata je počeo razmatati svoj obrok kada je mama zarikala i počela vrištati na babicu da je sada spremna tiskati.

Babica je provirila glavu kroz vrata. »Mislím da se trenutak približava pa bi možda bilo bolje da večeru sačuvate za poslije«, rekla je. »Vratite se unutra.«

Henry je praktički izletio kroz ulazna vrata. Ja sam otišla za tatom u sobu u kojoj je mama sada sjedila, daščući poput bolesna psa. »Želite li gledati?« babica je upitala tatu, ali on se samo zaljuljao i pozelenio.

»Vjerojatno mi je bolje ovdje«, rekao je i uhvatio mamu za ruku, a ona ju je grubo istrgnula iz njegove.

Mene nitko nije pitao želim li gledati. Jednostavno sam ostala stajati pokraj babice. Priznajem, bilo je prilično odvratno. Mnogo krvi. I svakako nikada prije nisam mamine intimne dijelove vidjela tako izložene. Ipak sam se osjećala nekako neobično prirodno ondje. Babica je govorila mami da tiska, pa da prestane, pa da ponovno tiska. »Hajde, dijete, hajde, dijete, hajde, dijete«, mantrala je. »Skoro si tu!« bodrila ga je. Mama je izgledala kao da je želi udariti.

Kada je Teddy iskliznuo iz mame, glavom je bio okrenut prema gore, gledajući u strop, tako da je prvo vidio mene. Kada se rodio, nije počeo plakati, kao novorođenčad na televiziji. On je samo šutio. Oči su mu bile otvorene i gledao je ravno u mene. Gledao me u oči dok mu je babica čistila nos. »Dječak je!« viknula je.

Babica je Teddyja stavila mami na trbuh. »Želite li prerezati pupkovinu?« upitala je tatu. Tata je rukama mahnuo da ne želi, svladale su ga emocije ili mu je bilo previše muka da bi govorio.

»Ja ću«, ponudila sam se.

Babica je napela pupčanu vrpču i rekla mi gdje da presiječem. Teddy je mirno ležao i još uvijek me gledao širom otvorenim sivim očima.

Mama je uvijek govorila da je zbog toga što je mene prvu vidio i što sam mu ja prerezala pupkovinu, Teddy duboko u sebi mislio da sam mu ja majka. »Kao one guskice«, mama se šalila. »Povežu se sa zoologom, a ne s mamom guskom, jer je on bio prvo što su vidjeli kad su se izlegli.«

Pretjerivala je. Teddy nije zaista mislio da sam mu mama, ali postojale su neke stvari koje sam samo ja mogla. Kada je bio beba i prolazio kroz ono nemirno noćno razdoblje, smirio bi se samo kada bih mu ja odsvirala uspavanku na violončelu. Kada ga je počeo zanimati *Harry Potter*, samo sam mu ja smjela čitati po jedno poglavlje prije spavanja. A kada bi ogrebao koljeno, ili se udario u glavu, ako sam ja bila u blizini, ne bi prestajao plakati dok mu ne bih udijelila čarobni cjelov na ozljedu, nakon čega bi se čudesno oporavio.

Znam da mu danas vjerojatno ne bi pomogli svi čarobni poljupci ovoga svijeta, ali ipak, dala bih sve da sam ga mogla poljubiti.

22:40

Pobjegla sam.

Ostavila sam Adama, Kim i Willow u predvorju i počela trčati kroz bolnicu. Nisam shvatila da tražim dječji odjel, sve dok se nisam našla ondje. Trčim hodnicima, prolazim pokraj soba u kojima nervozni četverogodišnjaci nemirno spavaju prije sutrašnjeg vađenja krajnika; pa pokraj neonatalnih soba na odjelu za intenzivnu njegu, u kojima iz beba, ne većih od šake, viri više cjevčica nego iz mene; pokraj pedijatrijskog onkološkog odjela, u kojem pacijenti bez kose, koji imaju rak, spavaju pod veselim muralima koji prikazuju duge i balone. Tražim ga, iako znam da ga neću pronaći. Svejedno, moram tražiti.

Zamišljam njegovu glavu, njegove čvrste, plave kovrče. Volim trljati lice o te uvojke, činila sam to otkad je bio beba. Stalno sam čekala dan kada će me odgurnuti od sebe i reći »Sramotiš me«, kao što govori tati kada preglasno navija na njegovim bejzbolskim utakmicama. No dosad se to još nije dogodilo. Dosad sam imala slobodan pristup njegovoj glavi kad god sam to poželjela. Dosad. Sada više nema te riječi, *dosad*. Gotovo je.

Zamišljam se kako posljednji put prislanjam lice uz njegovu glavu, i ne mogu to ni zamisliti, a da ne vidim sebe kako plačem, kako moje suze ravnaju njegove plave uvojke.

Teddy nikada neće prerasti dječju bejzbolske ligu i početi igrati pravi bejzbol. Nikada neće pustiti brkove. Nikada se neće potući u školi, ili upucati jelena, poljubiti djevojku, spavati s nekim, oženiti se, niti dobiti vlastitu kovrčavu djecu. Samo sam deset godina starija od njega, ali osjećam se kao da sam već doživjela toliko toga što on nikada neće. To nije pošteno. Ako jedno od nas treba ostati, ako je jednome od nas trebala biti pružena prilika da dulje živi, onda je to Teddy.

Trčim kroz bolnicu poput divlje životinje uhvaćene u klopku. *Teddy? Povičem. Gdje si? Vrati mi se!*

Ali neće se vratiti. Znam da ovo neće uroditi plodom. Odustanem i odvučem se natrag do svojeg odjela za intenzivnu njegu. Želim razvaliti dvostruka vrata. Razbiti sobu medicinskih sestara. Želim da sve to nestane. Ja želim nestati. Ne želim biti ovdje. Ne želim biti u ovoj bolnici. Ne želim biti u ovom stanju, u kojem vidim što se događa, svjesna sam onoga što osjećam, ali to zapravo ne mogu *osjetiti*. Ne mogu vrištati dok me ne zaboli grlo, niti šakom razbiti prozor da mi poteče krv. Ne mogu si čupati pramenove kose, pa da ta bol postane jača od one u srcu.

Zurim u sebe; u »živu« Miju koja leži na svojem bolničkom krevetu. Osjećam kako me preplavljuje bijes. Kada bih mogla ošamariti svoje beživotno lice, učinila bih to.

Umjesto toga, sjedam u stolac, zatvaram oči i poželim da se sve to nije dogodilo. No želja mi se ne ostvaruje. Ne mogu se usredotočiti jer je odjedanput oko mene nastala silna buka. Monitori koji prikazuju moje stanje uzbunili su se, pa su do mene dotrčale dvije sestre.

»Krvni tlak i kisik u krvi padaju«, vikne jedna.

»Ima tahikardiju«, poviče druga.

»Što se dogodilo?« »Zastoj srca, zastoj srca u Traumi«, dere se mlada liječnica.

Uskoro se sestrama pridružio liječnik očiju mutnih i crvenih od sna, ispod kojih se jasno naziru duboki podočnjaci. Trlja oči da se razbudi. Povlači pokrivač s mene i zadiže moju bolničku spavaćicu. Gola sam od struka naniže, ali ovdje nitko ne primjećuje takve stvari. Stavlja ruke na moj trbuh, koji je otečen i tvrd. Oči mu se rašire pa suze. »Trbuh je tvrd«, ljuto kaže. »Moramo napraviti ultrazvuk.«

Sestra Ramirez otrči u pokrajnju sobu i onda dovuče nešto što izgleda kao prijenosno računalo s dugačkim bijelim nastavkom. Razmazala mi je nekakav gel po trbuhu, a liječnik je onim nastavkom prešao preko njega.

»Kvrugu. Pun je tekućine«, kaže. »Pacijentica je operirana danas poslijepodne?«

»Splenektomija«, odvratila sestra Ramirez.

»Možda je neka krvna žila koju nisu zatvorili«, kaže liječnik. »Ili polagano istjecanje iz perforiranog crijeva. Automobilska nesreća, je li?«

»Da. Pacijentica je jutros dovezena u bolnicu.«

Liječnik prelista moj karton. »Doktor Sorensen ju je operirao. On je još uvijek dežuran. Pozovite ga, a nju odvezite u operacijsku dvoranu. Moramo je otvoriti i otkriti što to curi i zašto, prije nego što joj se stanje pogorša. Isuse, nagnječenja mozga, zatajenje pluća – ovo dijete kao da je pregazio vlak.«

Sestra Ramirez mrko pogleda liječnika, kao da me upravo uvrijedio.

»Gospođice Ramirez«, prekori je zlovoljna sestra koja je sjedila za stolom. »Vi imate svoje pacijente za koje se morate brinuti. Intubirajmo ovu mladu damu i prebacimo je u operacijsku dvoranu. To će joj više pomoći od ovog razvlačenja!«

Sestre brzo odspoje monitore i katetere i gurnu mi još jednu cijev niz grlo. Utrči nekoliko bolničara s nosilima i podigne me na njih. Dok su me iznosili, i dalje sam bila gola od struka nadalje, ah trenutak prije no što sam došla do stražnjeg ulaza, sestra Ramirez viknula je »Čekajte!« i nježno povukla bolničku halju preko mojih nogu. Prstima je tri puta kucnula po mom čelu, kao da mi želi nešto poručiti Morseovim znakovima. A onda sam nestala u labirintu hodnika koji vode do operacijske dvorane na još jednu rundu rezanja, ali ovoga puta nisam pošla za sobom. Ostala sam na odjelu za intenzivnu njegu.

Počinjem shvaćati. Mislim, ne shvaćam baš sasvim. Nije da sam nekako naredila krvnoj žili da pukne i da mi krv počne istjecati u trbuh. Nije da sam željela još jednu operaciju. Ali Teddyja nema. Mame i tate nema. Jutros sam otišla na vožnju s obitelji, a sada sam ovdje, sama kao nikada prije. Nije ovako trebalo biti. Moj život nije trebao postati takav.

U tihome dijelu odjela za intenzivnu njegu počela sam zaista razmišljati o bolnim stvarima koje sam dosad uspijevala ignorirati. Kako bi to izgledalo ako ostanem? Kako bih se osjećala da se probudim kao siročić? Da više nikada ne osjetim miris tatine lule? Da više nikada ne stojim pokraj mame, tiho razgovarajući dok peremo posuđe? Da više nikada ne pročitam Teddyju nijedno poglavlje iz *Harryja Pottera*? Da ostanem bez njih?

Nisam sigurna da više pripadam tome svijetu. Nisam sigurna da se želim probuditi.

***

Samo sam jedanput bila na sprovodu, i to je bio sprovod nekoga koga sam jedva poznavala.

Mogla sam otići na sprovod pratete Glo koja je umrla od akutne upale gušterače, no njezine oporučno ostavljene posljednje želje bile su vrlo specifične: nije željela tradicionalan obred, niti da je pokopaju na obiteljskome groblju. Umjesto toga, željela je da je kremiraju i da u indijanskome vjerskom obredu prospu njezin pepeo negdje u planinama Sierra Nevade. Baku je sve to prilično razbjesnilo, a bila je bijesna i na tetu Glo općenito. Baka je smatrala da je teta Glo uvijek pokušavala privući pozornost na to koliko je ona drugačija od drugih, pa čak i nakon smrti. Baka je na kraju bojkotirala prosipanje pepela, a ako ona nije išla, nije imalo smisla da itko od nas ide.

Peter Hellman, moj prijatelj iz glazbenog karnpa koji je svirao trombon, umro je prije dvije godine, ali to sam saznala tek kada sam toga ljeta ponovno došla u kamp, a njega nije bilo. Malo nas je znalo da ima limfom. Baš čudno, tijekom ljeta bismo se svi jako zblížili, ali postojalo je neko nepisano pravilo da ostatak godine ne budemo u kontaktu. Bili smo ljetni prijatelji. Uglavnom, u kampu smo održali memorijalni koncert Peteru u čast, ali to i nije baš bio sprovod.

Kerry Gifford bio je glazbenik iz grada, jedan od maminih i tatinih ljudi. Za razliku od tate i Henryja koji su s vremenom, kada su malo ostarjeli i osnovali vlastite obitelji, bili više poznavatelji glazbe nego baš glazbenici, Kerry se nije ženo i ostao je vjeran svojoj prvoj ljubavi: sviranju. Svirao je u tri benda, a za život je zarađivao brinući se za ozvučenje u mjesnome klubu. To je bilo idealno jer je barem jedan njegov bend ondje svirao svaki tjedan, tako da je trebao samo skočiti na pozornicu i prepustiti nekome drugom da se brine za zvuk tijekom njegova nastupa. Doduše, ponekad bi usred svirke skočio s pozornice i osobno namještao zvuk. Poznavala sam Kerryja odmalena i uvijek sam s roditeljima išla na njegove koncerte, a kada smo Adam i ja prohodali, nekako sam ga iznova »otkrila« i ponovno počela odlaziti na njegove nastupe.

Jedne je večeri radio zvuk za portlandski bend *Clod*, i odjedanput se srušio na rezonator. Kad je hitna pomoć stigla, već je bio mrtav. Prokleti moždani udar.

Kerryjeva smrt uzbunila je čitav grad. On je bio sveprisutna pojava, iskren tip izražene osobnosti i s gomilom neukroćenih bjelačkih

dredova. A bio je i mlad, tek trideset dvije godine. Svi koje smo poznavali namjeravali su ići na njegov sprovod koji se trebao održati u gradu u kojem je odrastao, u planinama, nekoliko sati vožnje odavde. Mama i tata su išli, a išao je i Adam. Iako sam se osjećala kao uljez koji upada na nečiji posljednji dan, ipak sam odlučila poći s njima. Teddy je ostao s djedom i bakom.

U Kerryjev rodni grad došli smo s hrpom ljudi, nagurali smo se u automobil s Henryjem i Willow koja je bila toliko trudna da nije mogla vezati pojas preko izbočine na truhu.

Svi su se izmjenjivali u pričanju šaljivih priča o Kerryju. O Kerryju, zakletome ljevičaru koji je odlučio pobuniti se protiv rata u Iraku tako što je skupio nekoliko tipova pa su se obukli u žensku odjeću i otišli do mjesnoga centra za regrutiranje kako bi se prijavili u rat. O Kerryju, ateističkome čangrizavcu koji je mrzio činjenicu da se Božić toliko komercijalizirao pa je svake godine u klubu priređivao protubožićnu proslavu na kojoj bi se bendovi natjecali u tome tko će odsvirati izopačeniju verziju božićnih pjesama. Onda bi pozvao sve prisutne da svoje usrane darove skupe na veliku hrpu nasred podija. Suprotno vjerovanju, Kerry te darove ne bi zapalio na lomači; tata mi je rekao da bi ih uvijek donirao crkvi Sv. Vincenta de Paula.

Dok su prepričavali priče o Kerryju, raspoloženje u automobilu bilo je veselo, zabavno, kao da idemo u cirkus, a ne na sprovod. No to se činilo ispravnim, tipičnim za Kerryja koji je uvijek bio prepun frenetične energije.

S druge strane, sprovod je bio potpuna suprotnost tome. Bio je strahovito depresivan – ali ne samo zato što je to bio sprovod nekoga jako mladog tko je umro bez posebnoga razloga, osim činjenice da nije imao sreće s arterijama. Pogreb se održao u golemoj crkvi, što je bilo neobično uzme li se u obzir da je Kerry bio ateist. Ali to sam mogla razumjeti. Mislim, gdje drugdje bi se sâm pogreb mogao održati? Problem je bila misna služba. Bilo je očito da svećenik nije poznao Kerryja jer je o njemu govorio vrlo općenito. Spomenuo je Kerryjevu ljubaznost, te zaključio da iako je tužno što ga više nema, Kerry je ipak dobio »nebesku nagradu«.

I umjesto da mu govore drže prijatelji iz benda ili ljudi iz grada s kojima je proveo posljednjih petnaest godina, ustao je neki ujak Boise i počeo pričati o tome kako je učio Kerryja voziti bicikl kada mu

je bilo šest godina, kao da je to bio trenutak koji je odredio Kerryjev život. Završio je uvjeravajući nas da Kerry sada hoda s Isusom. Vidjela sam da je mama pocrvenjela kad je to rekao, i počela sam se malo brinuti da bi mu možda mogla odgovoriti na to.

Ponekad smo išli u crkvu, tako da nije da je mama bila protiv vjere, ali Kerry je bio, a mama je strašno štitila ljude koje je voljela. Toliko se zaštitnički odnosila prema njima da je uvrede na njihov račun shvaćala osobno. Zbog toga su je njezini prijatelji ponekad zvali Mama Medvjedica. Do kraja mise, koja je završila iritantnom izvedbom pjesme Bette Midler *Wind beneath my wings*, mami je već izlazila para na uši.

»Sreća da je Kerry već mrtav jer bi ga inače taj sprovod ubio«, rekao je Henry. Nakon crkvenog dijela, odlučili smo preskočiti karmine pa smo otišli u zalogajnicu.

»*Wind beneath my wings?*« upitao je Adam, odsutno me hvatajući za ruku i pušuci u nju, što je radio kada je pokušavao zagrijati moje uvijek hladne prste. »Što nedostaje *Amazing grace?* I to je tradicionalna pjesma...«

»Ali od nje ti se ne povraća«, prekinuo ga je Henry. »Ili još bolje, *Three little birds* Boba Marleya. To bi bila pjesma dostojnija Kerryja. Nešto čime bi se nazdravilo takvome momku kakav je on bio.«

»Tim sprovodom nije se želio slaviti Kerryjev život«, mama je zarežala potežući svoj šal. »Nego zanijekati. Odreći ga se. Kao da su Kerryja još jedanput usmrtili.«

Tata je smirujući spustio ruku na majčinu zgrčenu šaku. »Hajde, bila je to samo pjesma.«

»Nije to bila samo pjesma«, odvratila je mama i istrgnula ruku. »Nego ono što je predstavljala. Cijela ona šarada. Barem bi ti to trebao razumjeti.«

Tata je slegnuo ramenima i tužno se nasmiješio. »Možda i bih, no ne mogu se ljutiti na njegovu obitelj. Mislim da je taj sprovod bio njihov način da vrate sina.«

»Molim te«, pobuni se mama odmahujući glavom. »Ako su željeli svojega sina, zašto nisu poštovali način života koji je on odabrao? Zašto ga nikada nisu posjećivali? Ili podržavali njegovu glazbu?«

»Ne znamo što su oni mislili o svemu tome«, odgovorio je tata. »Nemojmo prestrogo suditi. Sigurno je bolno kada moraš pokopati

vlastito dijete.«

»Ne mogu vjerovati da tražiš isprike za njih«, viknula je mama.

»Ne tražim. Samo mislim da možda u odabir glazbe učitavaš nešto čega nema.«

»A ja mislim da ti zamjenjuješ suosjećajnost s lakovjernošću!«

Tata se jedva primjetno trznuo, ali to je bilo dovoljno da me Adam čvršće uhvati za ruku i da se Henry i Willow pogledaju. Mislim da je Henry uskočio pomoći tati. »S tvojim je roditeljima to drugačije«, rekao je. »Hoću reći, oni jesu staromodni, ali uvijek su podupirale ono što si radio, a i u svojim najluđim danima, ti si bio dobar sin, dobar otac. Uvijek na obiteljskome nedjeljnom ručku.«

Mama se glasno nasmijala, kao da je Henryjeva izjava dokazala da je ona bila u pravu. Svi smo se okrenuli prema njoj, i čini se da su je naša preneražena lica trgnula. »Očito sam u ovome trenutku emocionalna«, rekla je. Tata je shvatio da veću ispriku od te sada neće dobiti. Ponovno je spustio ruku na njezinu, no ovaj put mama je nije maknula.

Tata je zastao, oklijevajući, a onda je progovorio. »Samo mislim da su sprovodi vrlo slični smrti. Možeš imati želje i planove, ali na kraju ipak nemaš kontrolu ni nad čim.«

»Nema šanse da bude tako«, suprotstavio mu se Henry. »Ne, ako pravim ljudima kažeš koje su tvoje želje.« Okrenuo se prema Willow i počeo govoriti njezinome izbočenom trbuhu. »Dakle, obitelji, slušajte me. Na momemu sprovodu nitko ne smije nositi crninu. Što se glazbe tiče, želim nešto lagano, razigrano, naprimjer Mr. T Experience.« Podignuo je glavu i pogledao Willow. »Jesi li zapamtila?«

»Mr. T Experience. Pobrinit ću se za to.«

»Hvala. A ti, dušo?«, upitao ju je.

Kao iz topa, Willow je rekla: »Svirajte mi *ES. You rock my world* od Eelsa. I želim da moj sprovod bude jedan od onih zelenih sprovoda kada te zakopaju ispod nekog stabla. Dakle, sprovod bi bio u prirodi. I ne želim cvijeće. Dok sam živa, možete mi darivati božure koliko god želite, ali kada umrem bolje je da donirate nešto u moje ime kvalitetnim dobrotvornim udrugama, poput Liječnika bez granica.«

»Razradila si sve pojedinosti«, primijetio je Adam. »Je li to zato što si medicinska sestra?«

Willow je slegnula ramenima.

»Kim smatra da to znači da si duboka«, rekla sam. »Kaže da se svijet dijeli na ljude koji zamišljaju svoj sprovod i one koji ga ne zamišljaju, te da pametni i umjetnički nastrojani ljudi spadaju u prvu kategoriju.«

»U koju kategoriju ti spadaš?«

»Ja bih željela Mozartov *Rekvijem*«, odgovorim. Okrenula sam se mami i tati. »Ništa se ne brinite, nemam samoubilačkih sklonosti nešto slično.«

»Daj molim te«, rekla je mama miješajući kavu. Raspoloženje joj se popravilo. »Dok sam odrastala zamišljala sam svoj sprovod u najsitnije detalje. Ona propalica od mog oca i svi prijatelji koji su me povrijedili plakali bi nad mojim lijesom koji bi, naravno, bio crven, a svirao bi James Taylor.«

»Da pogodim«, rekla je Willow, »*Fire and Rain*?«

Mama je kimnula, a onda su se ona i Willow počele smijati, i uskoro smo se svi toliko smijali da su nam počele teći suze. A onda smo plakali, čak i ja koja i nisam baš najbolje poznavala Kerryja. Plakali smo i smijali se, plakali i smijali se.

»A sada?«, Adam je upitao mamu kada smo se smirili. »Jeste li još uvijek slabi na gospodina Taylora?«

Mama je šutjela i brzo treptala, što je radila kada je o nečemu razmišljala. Onda je tatu pogladila po obrazu, što je bio rijedak slučaj javnog pokazivanja osjećaja. »U mojem idealnom scenariju moj velikodušni, lakovjerni muž i ja umiremo brzo i istodobno u devedeset drugoj godini. Nisam sigurna kako. Možda smo na safariju u Africi – jer smo u budućnosti vrlo bogati; hej, to je moja maštarija – pa obolimo od neke egzotične bolesti, jedne noći odemo spavati zdravi i nikada se više ne probudimo. I nema Jamesa Taylora. Na našem sprovodu svirala bi Mia. Naravno, uspijemo li je otrgnuti od Njujorške filharmonije.«

Tata nije bio u pravu. Istina je da možda ne možeš kontrolirati vlastiti sprovod, ali ponekad *možeš* izabrati kako ćeš umrijeti. I ne mogu si pomoći a da ne pomislim kako se dio mamine želje je ostvario. Otišla je s tatom. No ja neću svirati na njezinu sprovodu. Moguće je da će njezin sprovod biti i moj. Ima nešto utješno u tome. Da odemo svi zajedno, kao obitelj. Da nitko ne ostane. Ipak, znam

da mama *ne bi* bila sretna s tim. Zapravo, Mama Medvjedica bila bi bijesna kao ris kada bi znala kako su se stvari danas razvijale.

02:48

Ponovno sam na početku. Vratila sam se na odjel za intenzivnu njegu. Moje tijelo, mislim. *Ja* sam cijelo vrijeme sjedila ovdje, preumorna da bih se pomaknula. Voljela bih da mogu zaspati. Da postoji neka vrsta anestezije za *mene*. Ili barem nešto od čega će svijet ušutjeti. Želim biti poput svojeg tijela, tiha i beživotna, poput gline u nečijim rukama. Nemam energije za tu odluku. Ovo više ne želim. Izgovaram to naglas. *Ovo više ne želim*. Ogledam se po odjelu za intenzivnu njegu, osjećajući se pomalo smiješno. Sumnjam da su ostali sjebaní ljudi koji se nalaze na ovom odjelu baš oduševljeni što su tu.

Moje tijelo nije dugo bilo odsutno s odjela za intenzivnu njegu. Nekoliko sati na operacijskom stolu. Neko vrijeme u sobi za oporavak. Ne znam što mi se točno dogodilo, ali prvi put danas nije mi ni stalo. Ne bih se trebala brinuti. Ne bih se trebala toliko truditi. Sada shvaćam da je umrijeti lako. Teško je živjeti.

Opet sam na respiratoru, i ponovno su mi zalijepili traku preko očiju. I dalje to ne shvaćam. Boje li se liječnici da ću se probuditi usred operacije i zgroziti se kada ugledam skalpele ili krv? Kao da bi me to sada moglo uznemiriti. Dvije sestre, ona koju su mi dodijelili i sestra Ramirez, dolaze do mojeg kreveta i provjeravaju monitore. Recitiraju brojeve koje sam dosad naučila kao vlastito ime: krvni tlak, kisik u krvi, frekvencija disanja. Sestra Ramirez sada izgleda potpuno drugačije od sestre Ramirez koja je došla ovamo jučer poslijepodne. Šminka joj se skinula, kosa joj je izgubila živost. Izgleda kao da bi mogla zaspati stojeći. Sigurno će joj uskoro završiti smjena. Nedostajat će mi, ali drago mi je što će se uspjeti maknuti od mene, od ovog mjesta. I ja bih voljela otići. Mislim da hoću. Mislim da je to samo pitanje vremena – trenutka u kojem ću shvatiti na koji način da odem.

Nisam bila u krevetu ni petnaest minuta kada se pojavila Willow. Umarširala je kroz vrata i otišla razgovarati sa sestrom koja je sjedila za stolom. Nisam razumjela što je govorila, ali čula sam ton njezina

glasa. Govorila je pristojno, blago, ali samouvjereno. Kada je nakon nekoliko minuta otišla, u zraku se osjetila promjena. Sada je Willow glavna. Zlovoljna sestra isprva se činila bijesnom, kao da želi reći *Što si ta žena umišlja, da mi može naređivati kako da se ponašam?* No onda se, izgleda, pomirila, dignula ruke od svega. Noć je bila luda. Smjena je skoro gotova. Zašto se uzrujavati? Uskoro ćemo ja i svi moji bučni, bezobzirni posjetitelji biti tuđi problem.

Willow se vratila za pet minuta i sa sobom dovela djeda i baku. Willow je radila cijeli dan, a ovdje je cijelu noć. Znam da ne spava dovoljno ni kada joj je dan dobar. Mama je znala davati joj savjete o tome kako postići da beba spava cijelu noć.

Nisam sigurna tko lošije izgleda, ja ili djed. Obrazi su mu upali, koža siva i suha, oči krvave. S druge strane, baka izgleda isto kao uvijek. Na njoj nema tragova umora. Kao da joj se iscrpljenost ne bi usudila suprotstaviti. Odmah je prišla mojemu krevetu.

»Bogme si nas danas propisno uzdrimala«, vedro je rekla. »Tvoja je mama uvijek govorila da ne može vjerovati kakvo si ti nezahtjevno dijete, i sjećam se da sam joj rekla neka pričeka dok uđeš u pubertet. Ali pokazalo se da nisam bila u pravu. Čak ni tada nisi bila teška. Nikada nam nisi priređivala nepodopštine. Nikada nam zbog tebe srce nije brže zakucalo od straha. Sve si to danas nadoknadila.«

»No, no«, uključi se djed i stavi ruku na bakino rame.

»Ma samo se šalim. Mia bi to znala cijeliti. Ima ona smisao za humor, ma koliko ozbiljnom se ponekad čini. Da, ima ta mala opak smisao za humor.«

Baka privuče stolac bliže meni i rukom mi počne prolaziti kroz kosu. Netko ju je isprao. Iako nije baš čista, barem u njoj više nema skorene krvi. Počne mi raspletati šiške, koje mi padaju do brade. Stalno ih šišam pa onda opet puštam. To je otprilike najradikalnija promjena u mojem imidžu. Prstima se spušta po mojoj kosi, izvlači je ispod jastuka pa mi sada pada na prsa i skriva neke od žica i cjevčica koje vire iz mene. »Evo, tako je mnogo bolje«, kaže. »Znaš, danas sam otišla u šetnju i nećeš pogoditi koga sam vidjela. Krstokljuna. U Portlandu, u veljači. E, to je neobično. Mislim da je to Glo. Uvijek si joj bila draga. Govorila je da je podsjećaš na svog tatu, a njega je obožavala. Kada se prvi put ošišao na irokezu, gotovo mu

je priredila zabavu. Bilo joj je drago što je bio tako buntovan i toliko drugačiji od drugih. Nije imala pojma da je tvoj tata ne podnosi. Jedanput kada mu je bilo pet-šest godina došla nam je u posjet. Nosila je nekakav otrcani kaput od nerca. To je bilo prije nego što se počela baviti pravima životinja, onim kristalima i sličnim. Kaput je grozno smrdio, po kuglicama protiv moljaca i staroj posteljini koju smo držali u škrinji, pa ju je tvoj tata počeo zvati *Teta koja smrdi po škrinji*. Ona to nikada nije saznala. Ali bilo joj je drago što se bunio protiv nas. Ili je barem ona tako mislila, i vjerovala je da se povijest ponavlja kada si počela svirati klasičnu glazbu. Iako sam se ja zaista trudila objasniti joj da to nije istina, nije ju bilo briga. Stvari je shvaćala na svoj način, pretpostavljam da smo svi takvi.«

Baka je nastavila cvrkutati još pet minuta. Prenijela mi je sve svjetovne vijesti: Heather je odlučila da želi postati knjižničarka. Moj rođak Matthew kupio je motocikl, a moja teta Patricia nije sretna s tim. Baka često tako brblja dok priprema večeru ili presaduje orhideje. Dok je sada slušam, gotovo je mogu zamisliti u stakleniku, u kojem je čak i zimi toplo i vlažno, i koji miriše nekako zemljasto, ustajalo, i samo malo na gnojivo. Baka rukom skuplja kravlje govno, *krav je paštetice*, kako ih ona zove. Pomiješa ga s vlažnom slamom i ušćem pa radi vlastito gnojivo. Djed misli da bi trebala patentirati taj recept i prodavati ga, jer ga upotrebljava i za uzgoj svojih orhideja koje uvijek osvajaju neke nagrade.

Pokušavam meditirati uz zvuk bakina glasa, pokušavam odletjeti na njezinu vedrome cvrkutu. Ponekad gotovo uspijevam zaspati sjedeći na barskome stolcu za šankom u njezinoj kuhinji i slušajući je kako govori. Pitam se bih li mogla zaspati danas. San bi mi tako dobro došao. Topao prekrivač crnila koji bi sve prekrio. San bez snova. Čula sam ljude kako govore o snu mrtvih. Bi li smrt bila takva? Najljepši, najtopliji, najčvršći, vječni san? Ako je smrt takva, ne bi mi smetalo da umrem. Ako se tako umire, ne, ne bi mi uopće smetalo umrijeti.

Uspravim se. Panika je uništila sav mir koji mi je pružilo slušanje bakina monologa. Još mi uvijek nisu jasne sve pojedinosti, ali znam da kada se jedanput potpuno posvetim odlasku, tada ću i otići. Ali nisam spremna. Još ne. Ne znam zašto, ali nisam. I pomalo se bojim da će se to dogoditi ako slučajno pomislim *Ne bih imala ništa protiv*

vječnog sna, i da se više neće moći povući, kao kada su me djed i baka upozoravali da će mi lice, budem li se kreveljila kada sat otkuca podne, zauvijek ostati tako.

Pitam se pruža se svakoj umirućoj osobi prilika da odluči želi li ostati ili otići. Sumnjam. Uostalom, u ovoj bolnici ljudima u žile ubrizgavaju svakojake otrovne kemikalije ili ih podvrgavaju groznim operacijama kako bi ostali, ali neki od njih svejedno će umrijeti.

Jesu li mama i tata odlučili? Teško da bi imali vremena donijeti tako bitnu odluku, a i ne mogu zamisliti da bi odabrali ostaviti me ovdje. A Teddy? Je li želio poći s mamom i tatom? Je li znao da sam ja još uvijek ovdje? Čak i ako je znao, ne bih ga krivila zbog toga što je odlučio otići bez mene. Malen je. Vjerojatno se bojao. Zamislim ga samoga i preplašenog, i prvi put u životu ponadam se da je baka bila u pravu u vezi s anđelima. Molim se da su bili previše zauzeti tješanjem Teddyja da bi se brinuli zbog mene.

Zašto netko drugi ne može odlučiti umjesto mene? Zašto ne mogu dobiti opunomoćenika za smrt?

Baka je otišla. Willow je otišla. Na odjelu za intenzivnu njegu je mirno. Zatvorim oči. Kada sam ih ponovno otvorila, ugledala sam djeda. Plače. Tih je, ali suze mu se kotrljaju niz obraze, moče mu cijelo lice: Nikada nisam vidjela da netko tako plače. Tiho, ali snažno, kao da se slavina iza njegovih očiju tajanstveno odvrnula. Njegove suze padaju po mojem pokrivaču, na moju nedavno počešljanu kosu. *Kap. Kap. Kap.*

Djed ne briše lice, ne ispuhuje nos. Jednostavno pušta suze da padaju gdje stignu. A kada je vrelo tuge na trenutak presušilo, prišao mi je i poljubio me u čelo. Činilo se da će otići, ali onda se vratio do mojeg kreveta, sagnuo se tako da mu je lice bilo u ravnini s mojim uhom i šapnuo: »U redu je«, rekao je. »Ako želiš otići. Svi žele da ostaneš. *Ja* želim da ostaneš više od ičega što sam u životu želio.« Glas mu je puknuo pod silinom osjećaja. Na trenutak je zašutio, pročistio grlo pa nastavio: »Ali to je ono što ja želim i jasno mi je da možda nije ono što ti želiš. Samo sam ti htio reći da ću razumjeti ako odeš. U redu je ako nas moraš ostaviti. U redu je ako se želiš prestati boriti.«

Prvi put otkad sam shvatila da Teddyja više nema, osjetim da se nešto otpušta. Osjećam da dišem. Znam da djed ne može biti

opunomoćenik kojem sam se nadala. On me neće odspojiti s respiratora, dati mi preveliku dozu morfija niti išta slično. Ali ovo je prvi put danas da je itko priznao moj gubitak. Znam da je socijalna radnica upozorili djeda i baku da me ne uznemiruju, ali djedovo priznanje, i dopuštenje koje mi je upravo dao došli su kao dar.

Djed nije otišao. Ponovno je sjeo u naslonjač. Sada je tiho. Toliko tiho da se gotovo čuju tuđi snovi. Toliko tiho da se gotovo može čuti kako djedu govorim »Hvala.«

***

Kada je mama rodila Teddyja, tata je još uvijek svirao bubnjeve u istome bendu u kojem je bio još od fakulteta. Objavili su nekoliko albuma, odlazili na turneje svako ljeto. Bend definitivno nije bio jako popularan, ali imali su svoje obožavatelje na sjeverozapadu SADa i u brojnim gradovima između Portlanda i Chicaga. Začudo, imali su mnogo obožavatelja u Japanu. Uvijek su im stizala pisma japanskih tinejdžera koji su ih molili da dođu svirati i nudili svoje domove da ondje prespavaju. Tata je uvijek govorio da će povesti mamu i mene budu li išli svirati u Japan. Mama i ja smo za svaki slučaj naučile i nekoliko riječi na japanskome. *Konnichiwa. Arigatou.* Doduše, to nam se nikada nije isplatilo.

Nakon što je mama objavila da je ponovno trudna, prvi znak da se spremaju promjene uslijedio je kada je tata odlučio dobiti vozačku dozvolu. U trideset trećoj godini. Pokušao je učiti voziti s mamom, ali ona je bila previše nestrpljiva, rekao je. Tata je bio previše osjetljiv na kritiku, rekla je mama. I tako je djed sjeo u svoj kamionet s tatom i vozili su se praznim, seoskim cestama. Tako su sva tatina braća i sestre naučili voziti. Doduše, kada im je bilo šesnaest godina.

Nakon toga uslijedila je promjena u odijevanju, no to se nije odmah primijetilo. Nije da je jednoga dana skinuo uske, crne traperice i majice svojeg benda, i zamijenio ih odijelima. Taj prelazak bio je mnogo suptilniji. Najprije su otišle majice benda, a njih su zamijenile one od umjetne svile, popularne 1950-ih, koje bi iskapao u *Goodwilleu*, sve dok nisu ponovno postale popularne pa ih je morao kupovati u skupim prodavaonicama odjeće iz starijih vremena. Nakon toga, u smeće su otišle traperice. Sve, osim jednoga savršenog para *Levisovih* tamnoplavih traperica koje je tata glačao i nosio vikendima. Uglavnom je odijevao uredne hlače na crtu, s

manšetama. No, nekoliko tjedana nakon Teddyjeva rođenja, kada je tata darovao svoju kožnu jaknu – svoju vrijednu, izlizanu, motociklističku jaknu s remenom s uzorkom leoparda – konačno smo shvatili da je došlo do velike promjene.

»Stari, šališ se«, rekao je Henry kada mu je tata dao jaknu. »Nosiš tu jaknu otkad si bio klinac. Čak i miriše na tebe.«

Tata je slegnuo ramenima i to je bio kraj razgovora. Onda je podignuo Teddyja koji je cvilio u svojoj zipki.

Nekoliko mjeseci poslije, tata je objavio da napušta bend. Mama mu je rekla da to zbog nje ne mora činiti. Rekla je da je u redu da nastavi svirati dok god ne odlazi na turneje od nekoliko mjeseci, ostavljajući nju samu s dvoje djece. Tata je odgovorio da se ne mora brinuti, i da ne odlazi iz benda zbog nje.

Tatini kolege iz benda nisu imali problema s prihvaćanjem te odluke, ali Henry je bio uništen. Pokušao ga je odgovoriti. Obećao mu je da će svirati samo u gradu. Da neće morati ići na turneje. Da nikada neće morati prenoćiti u nekom drugom gradu. »Čak možemo početi svirati u odijelima. Izgledat ćemo poput *Rat Packa*. Svirati obrade Franka Sinatre. Daj, stari«, Henry ga je pokušavao urazumiti.

Kada je tata odbio promijeniti mišljenje, on i Henry strašno su se posvađali. Henry je bio bijesan što je tata napustio bend, posebno s obzirom na to da je mama rekla kako može nastaviti svirati. Tata je Henryju rekao da mu je žao, ali da je odlučio. Dotad je već bio ispunio prijavnicu za fakultet i spremao se postati učitelj. Više nije bilo zajebavanja. »Jednom ćeš shvatiti«, rekao je Henryju.

»Kurac ću shvatiti«, ispali je Henry.

Sljedećih nekoliko mjeseci Henry nije razgovarao s tatom. Willow bi povremeno svratila, glumeći mirotvorca. Objasnila bi tati da Henry rješava neke svoje stvari. »Daj mu vremena«, rekla bi, a tata bi se pretvarao da nije povrijeđen. Onda bi ona i mama pile kavu u kuhinji i izmjenjivale značajne osmijehe koji kao da su govorili *Muškarci su takva djeca*.

Henry se s vremenom ponovno počeo pojavljivati, ali nije se ispričao tati, barem ne odmah. Nakon mnogo godina, nedugo nakon što mu se rodila kći, Henry je jedne noći nazvao, sav u suzama. »Sada shvaćam«, rekao je tati.

Začudo, činilo se da je tatin preobražaj djeda uzrujao jednako koliko i Henryja. Čovjek bi pomislio da će mu se novi tata svidjeti. Na van su se on i baka činili tako staromodnima, kao da su ostali zaustavljeni u vremenu. Ne služe se računalom, ne gledaju kabelsku televiziju, nikada ne psuju i zrače nečim zbog čega se, kada su u njihovu društvu, ljudi uvijek žele ponašati pristojno. Mama, koja je psovala kao zatvorska čuvarica, nikada to nije činila kada je bila s njima. Kao da ih nitko nije želio razočarati.

Baka je uživala u tatinoj promjeni stila. »Da sam znala da će se sve te stvari vratiti u modu, sačuvala bih djedova stara odijela«, rekla je jednog nedjeljnog poslijepodneva kada smo došli kod njih na ručak, a tata je skinuo vojničku kišnu kabanicu, ispod koje je nosio vunene hlače od gabardena i starinsku vestu na kopčanje.

»Nisu se te stvari vratile u modu. Punk je sada u modi, čini mi se da je to još jedna pobuna vašega sina«, mama se široko osmjehnula. »Čiji je tata buntovnik? Je li tvoj tata buntovnik?« Mama je tepala Teddyju, a on je oduševljeno gugutao.

»E pa baš je elegantan«, rekla je baka. »Zar ne?« upitala je djeda.

Djed je slegnuo ramenima. »Meni on uvijek dobro izgleda. Sva moja djeca i unuci dobro mi izgledaju.« No dok je to govorio, činio se povrijeđen.

Kasnije tog poslijepodneva otišla sam s djedom van da mu pomognem skupiti drvo za ogrjev. Nakon toga morao je još nacijepati neka drva pa sam ga gledala kako nosi sjekiru prema hrpi suhих cjepanica.

»Djede, zar ti se ne sviđa tatina nova odjeća?« upitala sam ga.

Djed je zastao držeći sjekiru u zraku. A onda ju je oprezno naslonio na klupicu na kojoj sam sjedila. »Nemam ništa protiv njegove odjeće, Mia«, rekao je.

»Ali činio si se tako tužan kada je baka o tome govorila.«

Djed je odmahnuo glavom. »Tebi ništa ne promakne, je li? Bez obzira na to što ti je tek deset godina.«

»To nije bilo teško primijetiti. Kada se osjećaš tužno, i *izgledaš* tužno.«

»Nisam tužan. Tvoj otac čini se sretan, i mislim da će biti dobar učitelj. Djeca koja će čitati Velikog *Gatsbyja* s tvojim tatom imaju sreće. Samo će mi nedostajati glazba.«

»Glazba? Ti nikada ne ideš na tatine koncerte.«

»Imam slabe uši. Od rata. Kada je nešto jako glasno, bole me.«

»Trebao bi nositi slušalice. Mama me uvijek tjera da ih nosim. Čepići za uši uvijek ispadnu.«

»Možda probam s tim. No ja sam uvijek slušao glazbu tvojeg oca. Tiho. Priznajem, ne privlači me pretjerano ona akustična gitara. Nije to za mene. No svejedno sam cijenio tu glazbu. Posebno riječi. Kada je bio tvojih godina, tvoj je otac smišljao izvrsne priče. Sjeo bi za svoj stolić i zapisivao ih, a onda bi ih dao bald da ih natipka na pisaćem stroju. Poslije bi još crtao ilustracije. Bile su to šaljive priče o životinjama, ali stvarne i pametne. Uvijek su me podsjećale na onu priču o pauku i svinji... Kako se ono zove?«

»Šarlotina mreža?«

»E, ta. Uvijek sam mislio da će tvoj tata postati pisac. Na neki način uvijek sam mislio da to i jest postao. Riječi koje piše za njihove pjesme, to je poezija. Jesi li ikada pozorno slušala što govori?«

Odmahnula sam glavom, odjedanput posramljena. Nisam znala ni da tata piše tekstove njihovih pjesama. On nije bio pjevač, pa sam jednostavno pretpostavila da oni koji su pred mikrofonom pišu i tekstove. Ali *jesam* ga vidjela kako sjedi za kuhinjskim stolom s gitarom u ruci i papirima. Sto puta. Jednostavno to nikada nisam povezala.

Kada smo se te večeri vratili kući, otišla sam u svoju sobu s tatinim cd-ima i *discmanom*. Potražila sam pjesme ispod kojih je pisalo da je tata njihov autor, a onda sam marljivo prepisala sve tekstove. Tek nakon što sam ih prepisala u svoju bilježnicu iz biologije, shvatila sam što je djed htio reći. Tatine pjesme nisu bile samo stihovi. Bile su više od toga. Jedna pjesma posebno me se dojmila i slušala sam je sve dok je nisam naučila napamet. Zvala se *Waiting for vengeance* (Čekajući osvetu). Nalazila se na njihovu drugome albumu, i bila je to jedina polagana pjesma koju su ikada snimili. Zvučala je gotovo kao country, vjerojatno zbog Henryjeve kratke očaranosti hillbilly punkom. Toliko sam je puta poslušala da sam je počela pjevushiti za sebe, i ne shvaćajući da to činim.

No dobro, što je to?

Na što se svodim?

Što ću učiniti?

*Ondje gdje su tvoje oči nekoć sijale svjetlost
Sada vlada tama
No to je bilo tako davno
To je bilo sinoć
No dobro, što je to?
Kakav to zvuk čujem?
To je tek moj život,
Prozujao mi kraj ušiju,
Kada se osvrnem,
Sve se čini tako malim
Onakvim kakvo je već dugo
Još od sinoć
Sada odlazim,
Još trenutak pa ću otići
Mislim da ćeš primijetiti
Mislim da ćeš se upitati što je pošlo po zlu
Ne biram to
Ali ponestaje mi snage za borbu
A o ovome je odlučeno davno
Još sinoć*

»Što to pjevaš, Mia?« upitao me tata kada me uhvatio da pjevušim uspavanku Teddyju dok sam ga u kuhinji gurala gore-dolje u kolicima, uzaludno ga pokušavajući uspavati.

»Tvoju pjesmu«, bojažljivo sam odgovorila, odjedanput osjetivši da možda neovlašteno upadam u tatin privatni prostor. Je li pogrešno pjevati tuđe pjesme bez autorova dopuštenja?

No tata je bio oduševljen. »Moja Mia pjeva *Waiting for vengeance* mojemu Teddyju. Ma zamisli ti to!« Nagnuo se prema meni i raskuštrao mi kosu, a Teddyja pošakljao po bucmastome obrašćiću. »Nemoj da te ja prekidam. Nastavi. Ja ću ovo preuzeti«, rekao je i uhvatio kolica.

Bilo me sram pjevati pred njim, pa sam samo mumljala, ali onda mi se tata pridružio i zajedno smo tiho pjevali dok Teddy nije zaspao. Onda je tata stavio prst na usne i rukom mi pokazao da odem za njim u dnevni boravak.

»Jesi li za partiju šaha?« upitao me. Uvijek me pokušavao naučiti, ali ja sam smatrala da šah zahtijeva previše truda za nešto što se

naziva igrom.

»Možemo li igrati damu?« odvratila sam.

»Naravno.«

Igrali smo u tišini. Kada je bio red na tatu, potajice sam pogledavala prema njemu, proučavajući njegovu zakopčanu košulju, pokušavajući se prisjetiti slike koja mi je brzo blijedjela u sjećanju, slike muškarca peroksidom izbijeljene kose u kožnoj jakni.

»Tata?«

»Hmm.«

»Mogu li te nešto pitati?«

»Uvijek.«

»Jesi li tužan što više nisi u bendu?«

»Nisam«, odvratio je.

»Nimalo?«

Pogledali smo se. »Otkud ti sad ta pitanja?«

»Razgovarala sam s djedom.«

»Shvaćam.«

»Shvaćaš?«

Tata je kimnuo. »Djed misli da je on nekako izvršio pritisak na mene da se promijenim.«

»Pa je to učinio?«

»Pretpostavljam da na neizravan način jest. Tako što je bio on, pokazujući mi kakav je on otac.«

»Ali ti si bio dobar tata dok si svirao u bendu. *Najbolji* tata. Ne bih htjela da se toga odrekneš zbog mene«, rekla sam, odjedanput osjetivši kako me stegnulo u grlu. »A mislim da ni Teddy to ne bi želio.«

Tata se nasmiješio i potapšao me po ruci. »Mia moja, ničega se ne odričem. Nije to ili-ili situacija. Poučavanje ili sviranje. Traperice odijela. Glazba će uvijek biti dio mog života.«

»Ali otišao si iz benda! Više se ne oblačiš pankerski!«

Tata je uzdahnuo. »Nije mi bilo teško. Taj dio mog života bio je gotovi Što god djed ili Henry mislili o tome, ja nisam ni trepnuo kada sam to odlučio. Ponekad ti donosiš odluke u životu, a ponekad se odluke donesu same. Čini li ti se da to što govorim ima ikakvog smisla?«

Pomislila sam na violončelo. Kako ponekad nisam shvaćala što me je njemu privuklo, kako mi se katkad činilo da je instrument odabrao mene. Kimnula sam, nasmiješila se i ponovno se vratila igri. »Povuci sljedeći potez«, rekla sam.

04:57

Ne mogu prestati misliti na *Waiting for vengeance*. Godinama nisam slušala tu pjesmu, niti pomislila na nju, no nakon što je djed otišao iz sobe, nisam je prestajala pjevušiti. Tata je davno napisao tu pjesmu, ali sada mi se čini kao da ju je napisao jučer. Kao da ju je napisao s onog mjesta na kojem se sad nalazi, ma gdje to bilo. Kao da je u toj pjesmi tajna poruka za mene. Kako bi se drugačije mogli objasniti ti stihovi? *Ne biram to. Ali ponestaje mi snage za borbu.*

Što to znači? Jesu li to nekakve upute? Nekakav trag preko kojeg bih trebala shvatiti što bi moji roditelji odabrali za mene da mogu? Pokušavam gledati na to iz njihove perspektive. Znam da bi željeli biti sa mnom, znam da bi željeli da nekad opet budemo svi zajedno. No nemam pojma dogada li se to uopće nakon što umreš, a ako se dogada, dogodit će se bez obzira na to hoću li otići sada ili za sedamdeset godina. Što bi željeli za mene *sada*? Čim sam si postavila to pitanje, vidjela sam mamino ljuto lice. Bila bi bijesna na mene već i da samo razmišljam i o čemu osim o ostajanju. Ali tata, on bi shvatio što znači nemati više snage boriti se. Kao i djed, možda bi i on shvatio zašto ne mislim da *mogu* ostati.

Pjevam tatinu pjesmu, kao da su u njoj zakopani napatci, kao da je ona glazbena cestovna karta koja mi govori kamo bih trebala poći i kako ću onamo doći.

Pjevam i koncentriram se, pjevam i tako intenzivno razmišljam da gotovo ne primjećujem da se Willow vratila na odjel za intenzivnu njegu i da ondje, s čeličnom odlučnošću u glasu, razgovara sa zlovoljnom sestrom.

Da sam obratila više pozornosti, možda bih shvatila da se Willow zalaže za to da me Adam posjeti. Da sam obratila više pozornosti, možda bih nekako uspjela umaknuti prije nego što je Willow, kao uvijek, uspjela u svojem naumu.

Ne želim ga sada vidjeti. Mislim, naravno da želim. Čeznem za tim. No znam da ću, vidim li ga, izgubiti i posljednji tračak mira koji mi je djed dao kada mi je rekao da je u redu da odem. Pokušavam skupiti

hrabrost da učinim ono što moram. A Adam će samo sve zakomplicirati. Pokušam ustati kako bih pobjegla, ali nešto mi se dogodilo od posljednje operacije. Više nemam snage pomaknuti se. Moram skupiti svu snagu da bih se uspravila u stolcu. Ne mogu pobjeći, mogu se samo sakriti. Skupim koljena, povučem ih do prsa i sklopim oči.

Čujem kako sestra Ramirez razgovara s Willow. »Dovest ću ga«, kaže. Ovaj put joj zlovoljna sestra nije naredila da se vrati svojim pacijentima.

»Ono što si izveo bilo je prilično glupo«, čujem kako se Adamu obraća sestra Ramirez.

»Znam«, odgovara Adam. Glas mu je promukli šapat, tako često govori nakon posebno vrištećih koncerata. »Bio sam očajan.«

»Ne, bio si romantičan«, ona odgovara.

»Bio sam idiot. Rekli su mi da joj je prije bilo bolje. Da su je skinuli s respiratora. Da je postajala snažnija. Ali da joj se stanje pogoršalo nakon što sam ja došao. Rekli su da joj je srce prestalo kucati na operacijskom stolu...«, Adamov glas se izgubi.

»I ponovno su ga pokrenuli. Žuč iz perforiranog crijeva curila joj je u trbuh i uneredila druge organe. Takve se stvari stalno događaju i nemaju nikakve veze s tobom. Mi smo to na vrijeme primijetili i sredili, i to je jedino bitno.«

»Ali bilo joj je bolje«, šapnuo je Adam. Zvuči tako mlado i ranjivo; tako je Teddy zvučao kada bi imao želučanu virozu. »A onda sam ja došao i skoro je umrla.« Glas mu je prerastao u jecaj. Taj zvuk razbudio me kao da mi je netko u košulju ubacio posudu punu leda. Adam misli da mi je *on* to učinio? Ne! Pa to je više nego apsurdno. Ne može biti više u krivu nego što jest.

»A ja sam *skoro* ostala u Puerto Ricu i udala se za debeloga gada«, viknula je sestra. »Al' nisam. I sada vodim drugačiji život. *Skoro* ne znači ništa. Moraš se nositi sa situacijom u kojoj jesi. A ona je još ovdje.« Razgrnula je zastor koji moj krevet dijeli od drugih. »Uđi«, rekla je Adamu.

Prisilim se da podignem glavu i otvorim oči. Adam. Bože, čak i u ovom stanju, jednako je lijep. Iz očiju mu se cijedi umor. Neobrijan je. Kada bismo se sada ljubili, njegova brada nadražila bi mi kožu. Odjeven je u odjeću koju obično nosi na koncertima: kratko majicu

njihova benda, uske hlače sa zakovicama. Na nogama ima starke, a preko ramena prebačen mu je šal s kockastim uzorkom koji mu je isplela moja baka.

Kada me ugledao, probljedio je kao da sam neko ogavno stvorenje iz Crne lagune. Zaista izgledam prilično grozno, pričvršćena na ventilator i gomilu drugih cjevčica, dok mi kroz zavoje izbija krv. No nakon nekoliko trenutaka, Adam je glasno udahnuo i ponovno postao stari Adam. Gledao je oko sebe kao da mu je nešto ispalo, a onda je pronašao ono što je tražio: moju ruku.

»Isuse, Mia, ruke su ti ledene.« Sagnuo se, uzeo moju desnu ruku i oprezno, da ne bi udario o cjevčice i žice koje vire iz mene, približio je svojim ustima, pušući topao zrak u zaklon koji je napravio. »Ti i tvoje lude ruke.« Adam se uvijek čudi kako su mi dlanovi hladni i usred ljeta, pa čak i nakon najstrastvenijih dodira. Kažem mu da je to zbog loše cirkulacije, ali on ne vjeruje u to jer su mi stopala obično topla. Kaže da imam bioničke ruke, i da sam zbog toga tako dobra violončelistica.

Gledam ga kako mi zagrijava dlanove kao što je to učinio već tisuću puta. Prisjećam se prvoga puta kada je to učinio, u školi, dok smo sjedili na travi, kao da je to najprirodnije stvar na svijetu. Sjećam se i prvog puta kada je to učinio pred mojim roditeljima. Bio je Badnjak, sjedili smo na našoj terasi i pili jabukovaču. Vani je bilo ledeno. Adam me uhvatio za ruke i počeo puhati. Teddy se zasmijuljio. Mama i tata nisu ništa rekli, samo su se kratko pogledali, podijelili neki privatni trenutak, a onda nam se mama tugaljivo osmjehnula.

Pitam se bih li mogla osjetiti njegov dodir da pokušam. Kada bih legla na sebe u krevetu, bih li se ponovno sjedinila sa svojim tijelom? Bih li ga onda osjetila? Kada bih svoju ruku pružila prema njegovoj, bi li me osjetio? Bi li zagrijavao ruke koje ne može vidjeti?

Adam je ispustio moju ruku i zakoračio prema meni. Prišao mi je tako blizu da sam gotovo mogla osjetiti njegov miris i osjetila sam nevjerojatnu potrebu da ga dotaknem. Ta potreba bila je tako iskonska, tako nagonska i potpuna, poput djetetove potrebe za majčinim grudima. Iako znam da će, dotaknemo li se, uslijediti novo natezanje, bolnije od onog tihog s kojim smo se Adam i ja borili posljednjih nekoliko mjeseci.

Čujem kako Adam nešto mrmlja ispod glasa. Govori: »Molim te.« *Molim te. Molim te. Molim te. Molim te. Molim te. Molim te. Molim te. Molim te.*« Naposljetku je prestao i pogledao me. »Molim te, Mia«, preklinje. »Nemoj da moram napisati pjesmu.«

Nisam očekivala da ću se zaljubiti. Nisam bila tip djevojke koja se zaljubljuje u rock zvijezde i mašta o tome da će se udati za Brada Pitta. Pretpostavljala sam da ću jednoga dana vjerojatno imati dečke (na faksu, ako se moglo ravnati prema Kiminim predviđanjima) i da ću se udati. Nisam bila sasvim imuna na čari suprotnoga spola, ali nisam bila jedna od onih romantičnih, ludo zanesenih djevojaka koje su sanjale o zaljublivanju.

Čak i kad sam se zaljublivala, snažno, intenzivno, *ne-ne-mogu-se-prestati-smijati* zaljublivala, nisam sasvim shvaćala što mi se događa. Kad sam bila s Adamom, nakon onih nekoliko prvih čudnih tjedana, osjećala sam se tako dobro da mi se nije dalo razmišljati o onome što mi se događa, što nam se događa. Jednostavno je sve bilo normalno i kako treba biti, kao kad uđeš u toplu pjenušavu kupku. Što ne znači da se nismo svađali. Svađali smo se oko mnogo stvari: da nije dovoljno ljubazan prema Kim, da sam ja nedruštvena na koncertima, da on prebrzo vozi, da ja kradem pokrivače. Ja sam se naljutila što nikada ne piše pjesme o meni. On je tvrdio da mu ne idu sladunjave ljubavne pjesme. »Ako želiš pjesmu, morat ćeš me prevariti ili nešto«, rekao je, potpuno svjestan da se to neće dogoditi.

Ove jeseni, pak, naše su svađe postale sasvim drugačije. Zapravo, nismo se čak ni svađali. Nismo vikali. Jedva da smo se i prepirali, ali zmija napetosti tiho se uvukla u naše živote. I činilo se da je sve počelo mojom audicijom *za Juilliard*.

»I, jesi li ih oborila s nogu?« Adam me upitao kada sam se vratila. »Hoće li te primiti uz punu školarinu i sve to?«

Imala sam osjećaj da će me primiti čak i prije nego što sam profesorici Christie rekla da je jedan od sudaca izjavio »Dugo nismo imali neku djevojku iz Oregona«, i prije nego što je ona počela hiperventilirati zato što je bila sigurna da je to prešutno obećanje da sam primljena. Nešto se dogodilo dok sam svirala na toj audiciji; savladala sam neku nevidljivu prepreku i napokon sam skladbe uspijevala odsvirati onako kako sam ih čula u glavi, a rezultat je bilo nešto transcendentalno: fizičke i psihičke, tehničke i emocionalne

strane moje vještine napokon su se počele isprepletati. A onda, na putu kući, dok smo se djed i ja približavali granici između Kalifornije i Oregona, odjedanput sam doživjela viziju sebe kako nosim violončelo njujorškim ulicama. U tom trenutku kao da sam *znala*, i ta sigurnost smjestila se u mojemu truhu poput slatke tajne. Nisam tip osobe sklone predosjećajima ili pretjeranome samopouzdanju pa sam zbog toga smatrala da je taj trenutak više od toga.

»Bila sam dobra«, rekla sam Adamu. Čim sam to izgovorila, shvatila sam da sam mu prvi put u životu bezočno slagala, i da se to razlikuje od svih onih situacija u kojima se moje laganje svodilo na to da mu nešto prešutim.

Adamu uopće nisam rekla da se prijavljujem *na Juilliard*, što je zapravo bilo teže učiniti nego što zvuči. Prije nego što sam poslala prijavu, svaki slobodni trenutak morala sam provoditi s profesoricom Christie kako bih usavršila svoje izvedbe Šostakoviča i dviju Bachovih suita. Kada me Adam upitao zašto sam tako zauzeta, namjerno sam smišljala neke neodređene isprike da učim teške nove komade. Sebi sam to opravdala time da to tehnički zaista jest istina. Onda mi je profesorica Christie dogovorili snimanje na fakultetu kako *bih Juilliardu* mogla poslati CD vrhunske kvalitete. U studiju sam morala biti u nedjelju u sedam ujutro, a noć prije pretvarala sam se da mi nije baš najbolje i rekla Adamu da možda i ne bi trebao prespavati kod mene. I to sam opravdala pred sobom. Zaista se *nisam* najbolje osjećala jer sam bila strašno nervozna. Dakle, to baš i nije bila laž. Osim toga, nije imalo smisla dizati prašinu oko toga. Nisam rekla ni Kim, dakle nije da sam Adama posebno obmanjivala.

No nakon što sam mu rekla da sam na audiciji bila samo dobra, osjećala sam da propadam kroz živi pijesak, i da ću, napravim li još samo jedan korak, nastaviti tonuti dok se ne ugušim. Pa sam udahнула i ponovno se izvukla na čvrsto tlo. »Zapravo, to nije istina«, rekla sam Adamu. »Bila sam stvarno dobra. Svirala sam bolje nego ikad prije. Kao da me nešto obuzelo.«

Adam se najprije ponosno nasmiješio. »Volio bih da sam i ja to vidio.« No onda mu je preko očiju preletjela sjena i usne su mu se skupile u tanku crtu. »Zašto si umanjila svoj uspjeh?« upitao je. »Zašto me nisi nazvala nakon audicije da mi se pohvališ?«

»Ne znam«, odgovorila sam.

»E pa to su divne novosti«, Adam je rekao pokušavajući sakriti povrijeđenost. »Trebali bismo slaviti.«

»U redu, proslavimo to onda«, rekla sam prisiljavajući se da zvučim vedro. »Možemo otići u Portland u subotu. U Japanske vrtove, a onda na večeru u *Beau Thai*.«

Adam se namrštio. »Ne mogu. Sviramo u Olympiji i Seattleu ovaj vikend. Mini turneja, sjećaš se? Volio bih da dođeš, ali tebi to baš i ne bi bila neka proslava. Ali vratit ću se u nedjelju predvečer. Možemo se navečer naći u Portlandu, ako želiš.«

»Ne mogu. Sviram u gudačkom kvartetu u kući nekog profesora. A sljedeći vikend?«

Adam je izgledao izmučeno. »Sljedećih nekoliko vikenda smo u studiju, ali možemo se naći preko tjedna. Negdje ovdje? U onom meksičkom?«

»Može. U onom meksičkom«, složila sam se.

Prije dvije minute nisam ni željela slaviti, ali sada sam se osjećala odbačeno i uvrijeđeno zbog toga što mi je dodijeljen termin za večeru usred tjedna, u istom onom restoranu u koji uvijek idemo.

Kada je Adam maturirao prošlog proljeća, iselio se iz roditeljske kuće i uselio u Kuću rocka, nisam očekivala da će se mnogo toga promijeniti. I dalje će živjeti u blizini. I dalje ćemo se stalno vidati. Nedostajat će mi naša kratka druženja u glazbenome krilu, ali laknut će mi što naša veza više neće biti pod srednjoškolskim povećalom.

No stvari su se promijenile kada se Adam preselio i počeo studirati, iako ne zbog razloga zbog kojih sam mislila da će se to dogoditi. Početkom jeseni, dok se Adam navikavao na fakultetski život, stvari su se počele zahuktavati sa *Shooting Starom*. Srednje velika izdavačka kuća iz Seattlea bendu je ponudila snimanje albuma pa su stalno bili u studiju i snimali. Osim toga, češće su i nastupali, gotovo svaki vikend, i to pred sve većom publikom. Situacija se toliko zahuktala da se ispisao s pola predmeta i prebacio se na status izvanrednog studenta. Razmišljao je i da odustane od faksa, nastave li se stvari ovako razvijati. »U životu dobiješ samo jednu priliku«, rekao mi je.

Bila sam iskreno uzbuđena zbog njega. Znala sam da je *Shooting Star* nešto posebno, više od tek fakultetskog benda. Nije mi smetalo

što Adama sve češće nema, posebno nakon što mi je on jasno dao do znanja koliko to smeta *njemu*. Ipak, mogućnost odlaska *na Juilliard* promijenila je stvari. Odjedanput mi je činjenica da Adama sve češće nema počela smetati. To nije imalo smisla jer ako išta, takav razvoj događaja trebao nas je izjednačiti – sada se i meni počelo događati nešto uzbudljivo.

»Otići ćemo u Portland za nekoliko tjedana«, obećao je Adam.
»Kada postave božićnu rasvjetu.«

»Dobro«, mrzovoljno sam rekla.

Adam je uzdahnuo. »Stvari se kompliciraju, zar ne?«

»Aha. Rasporedi su nam prezauzeti«, složila sam se.

»Nisam na to mislio«, rekao je i okrenuo moje lice prema sebi tako da ne mogu izbjeći njegov pogled.

»Znam da nisi«, odgovorila sam, ali onda mi je zastala knedla u grlu i više nisam mogla progovoriti ni riječ.

Pokušali smo smanjiti napetosti, razgovarati o tome ne spominjući to, okrenuti sve na šalu. »Znaš, pročitao sam u novinama da Sveučilište *Willamette* ima dobar glazbeni program«, rekao mi je Adam. »To je u Salemu, a Salem, čini se, postaje sve popularniji.«

»Tko to kaže? Guverner?« pitala sam.

»Liz je pronašla dosta dobrih stvari u trgovini u kojoj prodaju starinsku odjeću. A znaš da kada negdje postoje takve trgovine, uskoro dođu i kuleri.«

«Zaboravljaš da ja to nisam«, podsjetila sam ga. »Ali kad već govorimo o tome, možda bi se *Shooting Star* trebao preseliti u New York. Mislim, ipak je New York središte punk scene. Ramonesi. Blondie.« Govorila sam zavodljivo, koketno, Oscara dostojna izvedba.

»To je bilo prije trideset godina«, odvratio je Adam. »A čak i kad bih se ja htio preseliti u New York, nema šanse da bi to želio i ostatak benda.« Tugaljivo je zurio u svoje cipele i shvatila sam da je šaljivi dio razgovora došao kraju. Želudac mi se stisnuo. Bilo je to predjelo prije glavnog jela, a kao glavno jelo, osjećala sam, uskoro će mi biti posluženi ljubavni jadi.

Adam i ja nikada nismo bili kao oni parovi koji razgovaraju o budućnosti, o tome kamo vodi naša veza, ali kako su se stvari odjedanput počele činiti tako nejasnima, izbjegavali smo razgovore i

o čemu što je bilo udaljeno više od nekoliko tjedana. Zbog toga su naši razgovori postali ukočeni i čudni, kao onih prvih tjedana naše veze, kada još nismo pronašli zajednički jezik. Jednog jesenskog poslijepodneva, u trgovini u kojoj je tata kupovao svoja odijela i u kojoj prodaju odjeću iz starih vremena, ugledala sam prekrasnu svilenu haljinu iz tridesetih godina prošlog stoljeća. Gotovo sam je pokazala Adamu i upitala ga misli li da bih je trebala nositi na maturalnu večer, ali maturalna večer bila je u lipnju, a možda će on tada biti na turneji, ću se ja možda pripremati za *Juilliard*, pa tako nisam ništa rekla. Nedugo potom, kada se Adam žalio na svoju oronulu gitaru i rekao da želi model Gibson SG, ja sam se ponudila da ću mu je kupiti za rođendan, no on je rekao da takvi starinski modeli koštaju na tisuće dolara, a i da mu je rođendan tek u rujnu. Način na koji je rekao *rujan* zvučao je kao kada sudac izriče presudu.

Prije nekoliko tjedana otišli smo u New York na novogodišnju zabavu. Adam se napio i kada je sat otkucao ponoć strastveno me poljubio. »Obećaj mi. Obećaj mi da ćeš sa mnom provesti Silvestrovo sljedeće godine«, šapnuo mi je na uho.

Htjela sam mu objasniti da ću čak i ako odem na *Juilliard*, Božić i Novu godinu provesti kod kuće, ali onda sam shvatila da nije u tome poanta. I tako sam mu to obećala, jer sam jednako koliko i on željela da to bude istina. I snažno sam mu uzvratila poljubac, kao da usnama pokušavam spojiti naša tijela.

Na Novu godinu došla sam kući i zatekla obitelj u kuhinji. S njima su bili Henry, Willow i njihova beba. Tata je pripremao doručak: složenac od lososa, s lukom i krumpirom – njegov specijalitet.

Henry je odmahnuo glavom kada me vidio. »Pogledaj ti tu djecu. Čini se kao jučer kada nam se činilo da je povratak kući u osam ujutro rani povratak. Sada bih ubio da mogu spavati do osam.«

»Nismo uspjeli ostati budni ni do ponoći«, priznala je Willow igrajući se s djetetom u krilu. »I dobro da nismo, jer je ova mlada dama odlučila da će njezina nova godina početi u pet i trideset.«

»Ja sam ostao budan do ponoći!« viknuo je Teddy. »Na televiziji sam vidio spuštanje kugle u ponoć. To je u New Yorku, znaš? Ako se onamo preseliš, hoćeš li me odvesti da to vidim uživo?« upitao me.

»Naravno da hoću, Teddy«, pretvarala sam se da sam i ja uzbudena zbog toga. Pomisao da ću se preseliti u New York postajala je sve stvarnija, i iako me to uglavnom ispunjalo nervoznim uzbuđenjem, slika mene i Teddyja kako se družimo na Silvestrovo u meni je budila osjećaj nepodnošljive usamljenosti.

Mama me upitno pogledala. »Nova je godina pa ti neću održati predavanje zbog toga što si tek sada došla kući. Ali ako si mamurna, u kazni si.«

»Nisam. Popila sam jedno pivo. Samo sam umorna.«

»Samo si umorna? Jesi li sigurna?« zgrabila me za ruku i okrenula prema sebi. Kada je vidjela kako izgledam, nagnula je glavu na jednu stranu kao da me pita *jesi li dobro?*; slegnula sam ramenima i ugrizla se za usnu da ne puknem pred svima. Mama je kimnula. Dala mi je šalicu kave i odvela me za stol. Poslužila mi je složenac od lososa i debelu krišku kiseloga kruha. Iako sam mislila da nikako ne mogu biti gladna, počele su mi teći sline, probudio mi se želudac i odjedanput sam bila gladna kao vuk. Jela sam u tišini, a mama me cijelo vrijeme promatrala. Nakon što su svi završili s doručkom, mama ih je poslala u dnevni boravak da gledaju televiziju.

»Svi van«, naredila je. »Mia i ja oprat ćemo suđe.«

Čim su svi izišli iz kuhinje, mama se okrenula prema meni, a ja sam se naslonila na nju i počela plakati izbacujući iz sebe svu napetost i nesigurnost koje su se nakupile proteklih tjedana. Mama je samo stajala u tišini, puštajući me da joj slinim po džemperu. Kada sam završila, pružila mi je spužvu. »Ti peri, ja ću sušiti. Razgovarat ćemo. Mene to uvijek smiri. Topla voda, sapun.«

Mama je uzela kuhinjsku krpu i bacile smo se na posao.

Ispričala sam joj sve o sebi i Adamu. »Kao da smo proveli savršenih osamnaest mjeseci«, rekla sam. »Tako savršenih da nisam ni pomislila na budućnost. O tome da nas budućnost vodi u različitom smjeru.«

Mamin osmijeh bio je istodobno tužan i mudar. »Ja sam o tome razmišljala.«

Okrenula sam se prema njoj. Gledala je kroz prozor, u par vrabaca koji se kupao u blatnoj lokvi. »Sjećam se kada je prošle godine Adam došao kod nas na Badnjak. Rekla sam tvom ocu da si se prerano zaljubila.«

»Znam, znam. Što glupo dijete zna o ljubavi?«

Mama je prestala brisati tavu. »Nisam to mislila. Baš suprotno. Ti i Adam nikada mi se niste činili kao *srednjoškolski par*«, rekla je mama i u zraku napravila navodne znakove. »Vaša veza nimalo nije bila nalik na pijano hvatanje na stražnjem sjedalu nekog *Chevroleta*, koje je bilo zaštitni znak svake veze kada sam ja bila u srednjoj školi. Ti i Adam izgledali ste, još uvijek izgledate, iskreno zaljubljeni.« Uzdahnula je. »Ali nezgodno je biti zaljubljen sa sedamnaest godina.«

Na te sam se riječi malo nasmiješila, i grč u želucu malo je popustio. »K'o da ja to ne znam!« rekla sam. »Ali da nismo oboje glazbenici, mogli bismo zajedno ići na fakultet i sve bi bilo u redu.«

»To je bježanje od problema, Mia«, mama se usprotivila. »Sve veze su teške. Baš kao i u glazbi, ponekad imaš harmoniju, a ponekad kakofoniju. Ne moram ti ja to govoriti.«

»Valjda si u pravu.«

»Osim toga, pa glazba vas je i spojila. To smo tvoj tata i ja uvijek mislili. Oboje ste bili zaljubljeni u glazbu, a onda ste se zaljubili jedno u drugo. Slično je bilo i svom tati i meni. Ja nisam svirala, ali sam slušala. Srećom, ja sam bila nešto starija kad smo se upoznali.«

Nikada nisam ispričala mami što je Adam rekao one večeri nakon koncerta Yo Yo Maa, kada sam ga pitala *Zašto ja?*; nisam joj ispričala da je glazba imala tako veliku uloge te večeri. »Da, ali sada mi se čini da će nas glazba razdvojiti.«'

Mama je odmahнула glavom. »To je sranje. Glazba to ne može učiniti. Vaši životi mogu otići u različitom smjeru, ali i ti i on moći ćete odlučiti kojim putem krenuti.« Okrenula se prema meni. »Adam te ne pokušava odgovoriti od odlaska *na Juilliard?*«

»Ništa više nego što ja pokušavam njega nagovoriti da se preseli u New York. Sve je to smiješno, zapravo. Možda i ne odem.«

»Istina, možda i ne odeš. Ali nekamo ćeš otići. Mislim da smo toga svi svjesni. A isto vrijedi i za Adama.«

»On barem može otići nekamo a da i dalje živi ovdje.«

Mama je slegnula ramenima. »Možda. Barem zasad.«

Uronila sam lice u dlanove i odmahнула glavom. »Što da radim?« žalila sam se. »Osjećam se kao u začaranom povuci-potegni krugu.«

Mama me sućutno pogledala. »Ne znam. Ali znam da ću te ja poduprijeti ako želiš ostati ovdje i biti s Adamom, iako to možda govorim samo zato što mislim da ne bi mogla odbiti *Juilliard*. No razumjela bih kada bi odabrala ljubav, ljubav prema Adamu, umjesto ljubavi prema glazbi. U oba ćeš slučaja pobijediti. I izgubiti. Što da ti kažem? Ljubav je teška.«

Nakon toga, Adam i ja još jedanput smo razgovarali o tome. Bili smo u Kući *rocka*, sjedili na njegovu futonu, dok je on prebirao po akustičnoj gitari.

»Možda me ne prime«, rekla sam mu. »Možda završim na fakultetu ovdje, s tobom. Na neki način nadam se da neću upasti, pa neću morati birati.«

»Ako upadneš, odluka je već donesena, zar ne?« upitao me.

To je bilo točno. Otišla bih. Nije to značilo da bih prestala voljeti Adama, niti da bismo prekinuli, ali i mama i Adam bili su u pravu. Ne bih *odbila Juilliard*.

Adam je kratko šutio, tako glasno lupajući po gitari da gotovo nisam čula kada je rekao: »Ne želim biti onaj tip koji ne želi da odeš. Da je situacija drugačija, ti bi mene pustila da odem.«

»Na neki način, već sam to i učinila. Na neki način, već si otišao. Na svoj *Juilliard*«, rekla sam.

»Znam«, tiho se složio. »No ja sam još uvijek ovdje. Još uvijek sam ludo zaljubljen u tebe.«

»I ja sam ludo zaljubljena u tebe«, rekla sam. I onda smo opet zašutjeli, dok je Adam svirao nepoznatu melodiju. Pitala sam ga koju to pjesmu svira.

»Nazvao sam je *Bluz za djevojku koja odlazi na Juilliard i slama moje pankersko srce*«, rekao je i naslov otpjevao pretjerano nazalnim glasom. Onda se onako blesavo, sramežljivo nasmiješio, i znala sam da je to osmijeh koji dolazi iz njegove dubine. »Šalim se.«

»Dobro«, rekla sam.

»Manje-više«, dodao je.

05:42

Adama nema. Iznenada je odjurio, doviknuvši sestri Ramirez da je zaboravio nešto važno, i da će se vratiti čim stigne. Već je izišao kada mu je odvratila da joj baš završava smjena. Zapravo, sestra je upravo otišla, ali prije toga je obavijestila sestru koja je zamijenila Staro Gundalo da me »mladić u kožnatim hlačama i neuredne kose« smije posjetiti kada se vrati.

Nije da je to bitno. Sada Willow upravlja školom. Čitavo jutro zapovijeda vojskom. Nakon bake i djeda, i Adama, svratila je i teta Patricia. Onda su došli strina Diane i stric Greg. Pa moji rođaci. Willow je trčala na sve strane, sa sjajem u očima. Nešto smjera, ali ne znam dovodi li mi obitelj u predvorje s nadom da će to pomoći mojem ostanku na Zemlji ili ih dovodi da se pozdrave sa mnom.

Sada je red na Kim. Jadna Kim. Izgleda kao da je spavala u kanti za smeće. Kosa joj je dosegнула najviši stupanj pobune, više kose pobjeglo je iz pletenice nego što je ostalo u njoj. Nosi jedan od, kako ih zove, »govnastih džempera« koje joj majka stalno kupuje. Ti džemperu uvijek su bezoblični i široki, zelenkasti, sivkasti, smečkasti. Isprva me Kim gledala stisnutih očiju, kao da gleda u jarko svjetlo. No onda kao da se naviknula na svjetlo, odnosno, zaključila da iako izgledam poput zombija, iako iz svakog mojeg otvora vire cjevčice, i iako je plahta kojom sam pokrivena krvava jer je krv procurila kroz zavoje, ja sam još uvijek Mia, a ona je još uvijek Kim. A što Mia i Kim vole raditi najviše na svijetu? Razgovarati.

Kim se smjestila u stolac pokraj mojeg kreveta. »Kako si?« upitala me.

Nisam sigurna. Iscrpljena sam, ali nakon Adamova posjeta osjećam se... ne znam kako. Nemirno. Budno. Svakako budno. Iako nisam osjetila njegov dodir, njegova prisutnost svejedno me pokrenula. Upravo sam počela osjećati zahvalnost što je on tu, kada je izletio iz sobe kao da ga vrazi progone. Adam je posljednjih deset sati pokušavao doći do mene, i sada kada mu je to napokon uspjelo, otišao je nakon deset minuta. Možda sam ga preplašila. Možda se

ne želi nositi s tim. Možda ja nisam jedina kukavica ovdje. Uostalom, jučerašnji dan provela sam sanjareći o njegovu dolasku, a kada je napokon dospio do odjela za intenzivnu njegu, da sam imala snage, pobjegla bih.

»E pa nećeš vjerovati kakva luda noć«, rekla je Kim i počela pričati. Pričala je o histeričnom napadaju njezine mame, o tome kako je puknula pred mojim rođacima. Pa o svađi ispred kluba, pred hrpom pankera, kada se Kim izderala na svoju majku koja je bila u suzama i rekla joj »da se sabere i počne ponašati kao odrasla osoba«, pa odmarširala u klub i ostavila zaprepaštenu gospođu Schein vani, dok joj je skupina tipova u kožnatoj odjeći s metalnim šiljcima i fluorescentno obojene kose čestitala. Priča mi o Adamu, o njegovoj odlučnosti da dođe do mene, o tome kako je nakon što su ga izbacili s odjela za intenzivnu njegu zamolio za pomoć svoje prijatelje glazbenike, koji uopće nisu uobraženi umjetnici, kao što je očekivala. Pa je spomenula rock zvijezdu koja je zbog mene došla u bolnicu.

Naravno, ja već znam veći dio onoga što mi je Kim ispričala, ali ona to nikako ne može znati. Osim toga, sviđa mi se što mi prepričava današnje događaje. Sviđa mi se što mi se Kim obraća na normalan način, kao i baka, samo brblja, priča priče, kao da sjedimo na mojoj terasi, pijemo kavu (ili *ledeni frapuccino* s karamelom, u Kiminu slučaju) i čavrljamo.

Ne znam sjećaš li se nakon što umreš stvari koje su ti se dogodile dok si bio živ. Bilo bi logično da ih se ne sjećaš; da se, kada umreš, osjećaš jednako kao što si se osjećao prije rođenja, odnosno – da ne osjećaš ništa. Jedno veliko ništavilu. Osim što u mom slučaju godine prije mog rođenja nisu baš potpuna praznina. Svako toliko mama tata pričali su mi priče: o tome kako je tata s djedom ulovio prvog lososa, ili o nevjerojatnom koncertu *Dead Moona* na kojem su tata i mama bili na svom prvom izlasku, i ja bih doživjela jak *déjavu*. Ne samo osjećaj da sam već čula tu priču, nego da sam to i doživjela. Vidim sebe kako sjedim na obali rijeke dok tata iz nje izvlači ružičastu ribu, iako je tata tada imao tek dvanaest godina. Ili čujem publiku dok *Dead Moon* pjeva *D.O.A. u X-Rayu*, iako se taj kafić zatvorio prije mog rođenja. Ali ponekad se ta sjećanja čine tako stvarna, tako nagoniska i osobna, da ih znam zamijeniti za vlastita.

Nikada nikome nisam rekla za ta »sjećanja«. Mama bi vjerojatno rekla da i jesam bila tamo – kao jedno od jajašaca u njezinim jajnicima. Tata bi se šalio da su me on i mama previše puta mučili sa svojim pričama i nehotice mi isprali mozak. A baka bi mi rekla da možda *i jesam* bila ondje kao anđeo prije nego što sam odlučila postati mamino i tatino dijete.

No sada se pitam. I nadam se. Jer kada odem, želim se sjećati Kim. I želim je pamtiti ovakvu kakva je sad, dok mi priča smiješnu priču o tome kako se svađa sa svojom ludom mamom, kako je bodre pankeri, kako se uspijeva nositi s tom situacijom i kako u sebi pronalazi komadiće snage koju nije ni znala da ima.

Adam je druga priča. Sjećati se Adama bilo bi kao ponovno ga izgubiti, a nisam sigurna da se mogu nositi još i s tim.

Kim je stigla do *Opera* distrakcije*, kada su Brooke Vega i desetak punkera opsjeli bolnicu. Priča mi da se prije nego što su stigli do odjela za intenzivnu njegu užasno bojala da će upasti u nevolju, ali da je nakon što su uletjeli na odjel bila oduševljena. Kada ju je stražar zgrabio, uopće je nije bilo strah. »Stalno sam se pitala što je najgore što mi se može dogoditi. Otići ću u zatvor. Mama će dobiti napad histerije. Bit ću u kazni godinu dana.« Na trenutak je zašutjela. »No nakon onoga što se danas dogodilo, to bi bila sitnica. Čak bi i odlazak u zatvor bio lak u usporedbi s tim da izgubim tebe.«

Znam da mi Kim to priča kako bi me pokušala održati živom. Vjerojatno ne shvaća da me na neki čudan način njezina izjava oslobađa, baš kao i djedovo dopuštenje. Znam da će Kim biti užasno kada umrem, ali razmišljam i o onome što je rekla, o tome da se ne boji, da je zatvor lak u usporedbi s tim da me izgubi. I zato sam znala da će Kim biti dobro. Boljet će je što će me izgubiti, ta bol isprva joj se neće činiti stvarnom, a kada postane stvarna, ostavit će je bez daha. Ostatak četvrtog razreda vjerojatno će biti šugav, što zbog sladunjave sućutnosti jer joj je umrla najbolja prijateljica, što zbog toga što smo zaista jedna drugoj bile jedine bliske prijateljice u školi. Ah preživjet će. Krenuti dalje. Otići će iz Oregona. Naći nove prijatelje. Zaljubiti se. Postat će fotografkinja, koja se neće morati voziti helikopterom. I kladim se da će zbog onoga što je danas izgubila postati snažnija. Imam osjećaj da kada preživiš nešto takvo, postaneš pomalo nepobjediv

Znam da to znači da sam malo licemjerna. Jer, ako je tako, ne bih li ja trebala ostati? Boriti se s tim? Da imam nekog iskustva u tome, da sam već doživjela neki gubitak životu, možda bih i ja bila pripremljenija nastaviti. Nije da je moj život bio savršen. Doživjela sam i ja svoja razočaranja, bila sam usamljena, frustrirana i ljuta, osjetila sam sve one gluposti koje svi osjećaju. No nikada nisam osjetila teško bol. Toga sam bila pošteđena. Nikada nisam dovoljno očvrtnula da bih se mogla nositi s onim s čime bih se morala nositi kada bih ostala.

Kim mi sada prepričava kako ih je Willow spasila sigurnog zatvora. S divljenjem u glasu opisuje kako je Willow preuzela kontrolu nad čitavom bolnicom. Zamišljam kako Kim i Willow postaju najbolje prijateljice, iako je razlika između njih dvadeset godina. S radošću ih zamišljam kako piju čaj ili odlaze u kino, još uvijek povezane nevidljivom niti obitelji koja više ne postoji.

Sada Kim nabraja sve ljude koji su u bolnici, ili su došli tijekom dana. Dok izgovara njihova imena, prstom u zraku radi nevidljive kvačice. »Tvoji djed i baka, strine i stričevi, rođaci. Adam i Brooke Vega i brojni ljudi koji su došli s njom. Adamovi prijatelji iz benda, Mike, Fitzy i Liz, i Lizina djevojka Sarah; otkad su ih izbacili s odjela za intenzivnu njegu, oni su dolje u čekaonici. Profesorica Christie, koja se dovezla do bolnice, tu provela pola noći, a onda se opet vratila kako bi mogla odspavati nekoliko sati i istuširati se prije nekog jutarnjeg sastanka na koji je morala otići. Henry i beba, koja se probudila u pet ujutro pa nas je Henry nazvao i rekao da on više ne može ostati u kući. I ja i mama«, Kim je prestala nabrajati. »Kvrugu. Ne znam više koliko je to ljudi bilo. Ali svakako mnogo. A još više ih je zvalo i pitalo mogu li doći, ali tvoja strina Diane rekla im je da pričekaju. Rekla je da smo mi već dovoljno naporni. Čini mi se da je mislila na mene i Adama.« Kim zašuti i na trenutak se osmjehne. Onda je napravila onaj smiješan zvuk, nekakav križanac između kašlja i onoga kad pročisti grlo. Već sam čula taj zvuk, to radi kada skuplja hrabrost, kada se sprema skočiti sa stijena u rijeku.

»Sve to ima poantu«, nastavlja. »U onoj čekaonici sada sjedi dvadesetak ljudi. Neki od njih su ti u rodu. Neki nisu. Ali svi smo tvoja obitelj.«

Zašutjela je. Nagnula se iznad mene tako da su mi njezini pramenovi škakljali lice. Poljubila me u čelo. »Još imaš obitelj«, šapnula je.

***

Prošlog ljeta slučajno smo priredili zabavu za Praznik rada. To ljeta bili smo prilično zauzeti. Ja sam otišla u kamp. Nakon toga otišli smo u kuću bakine obitelji u Massachusettsu. Imala sam dojam da cijelo ljeta nisam vidjela Adama i Kim. Moji roditelji žalili su se da mjesecima nisu vidjeli Willow i Henryja. »Henry kaže da je prohodala«, obavijestio nas je tata toga jutra. Sjedili smo u dnevnom boravku, ispred ventilatora, pokušavajući se ne rastopiti od vrućine. U Oregonu je zabilježen rekordni val vrućine. Bilo je deset ujutro i već su bila 32°C.

Mama je pogledala kalendar. »Već joj je deset mjeseci. Kako to vrijeme leti!« Onda je pogledala Teddyja i mene. »Kako je moguće da imam kćer koja kreće u četvrti srednje? Kvrugu, kako moj dječčić već ide u drugi osnovne?«

»Ja nisam dječčić«, uvrijeđeno se usprotivio Teddy.

»Žao mi je, mali, ali ako ne dobijemo još jednoga, ti ćeš uvijek biti moj dječčić.«

»Još jednoga?« tata se pretvarao da je u panici.

»Opusti se. Šalim se. Većim dijelom, barem«, rekla je mama. »Vidjet ćemo kako ću se osjećati kada Mia ode na fakultet.«

»U prosincu će mi biti osam godina. Onda ću postati muškarac i morat ćete me zvati Ted«, objavio je Teddy.

»Ma nemoj?« tako jako sam se nasmijala da mi je sok od naranče izletio kroz nos.

»To mi je rekao Casey Carson«, Teddy je bio vrlo odlučan.

Roditelji i ja zastenjali smo od smijeha. Casey Carson bio je Teddyjev najbolji prijatelj i svima nam se jako sviđao. Njegovi roditelji činili su nam se kao vrlo dragi ljudi, pa nam nikako nije bilo jasno kako su svome djetetu mogli dati tako glupo ime.

»E, pa ako to kaže Casey Carson...«, rekla sam kroz smijeh, a uskoro su se počeli smijati i mama i tata.

»Što je tako smiješno?« pitao je Teddy.

»Ništa, Mali Čovječe«, odgovorio je tata. »To je od vrućine.«

»Možemo li danas svejedno upaliti prskalice?« upitao je Teddy. Tata mu je obećao da će tog poslijepodneva moći trčati kroz prskalice, iako je guverner zatražio od svih u zemlji da tijekom ljeta štede vodu. To je naljutilo tatu, koji je tvrdio da mi Oregonci moramo trpjeti osam kišnih mjeseci godišnje i da se ne bismo trebali brinuti oko očuvanja vode.

»Naravno da možeš«, odgovorio je tata. »Napravi poplavu ako želiš.«

Čini se da je to umirilo Teddyja. »Ako beba može hodati, onda može i prolaziti između prskalica. Može li i ona trčati sa mnom?«

Mama je pogledala tatu. »To nije loša ideja«, rekla je. »Mislim da Willow danas ne radi.«

»Mogli bismo napraviti roštilj«, predložio je tata. »Ipak je Praznik rada, a roštiljanje po ovoj vrućini svakako bi se moglo smatrati radom.«

»Osim toga, zamrzivač nam je pun odrezaka«, rekla je mama. »Zašto ne?«

»Može li i Adam doći?« upitala sam.

»Naravno«, rekla je mama. »U posljednje vrijeme ne vidamo baš često tvojega mladog gospodina.«

»Znam«, složila sam se. »Bend se počeo probijati.« Tada sam bila uzbuđena zbog toga. Iskreno i potpuno. Baka mi je netom prije toga usadila *sjeme Juilliarda* u glavu, ali ono se još nije bilo primilo. Tada još nisam bila odlučila hoću li se prijaviti. Situacija s Adamom još nije postala čudna.

»Ako rock zvijezda može izdržati skromnu roštiljadu s dosadnjakovićima poput nas«, šalio se tata.

»Ako može izdržati s dosadnjakovićkom poput mene, može i s dosadnjakovićima poput vas«, priključila sam se šali. »Mislim da ću pozvati i Kim.«

»Što više, to bolje«, rekla je mama. »Priredit ćemo veliku zabavu, kao u starim danima.«

»Kada su dinosauri hodali zemljom?« upitao je Teddy.

»Baš tako«, složio se tata. »Kada su dinosauri hodali zemljom, a tvoja mama i ja bili mladi.«

Došlo je dvadesetak ljudi. Henry, Willow, beba, Adam, koji je doveo Fitzija, Kim, koja je dovela rođakinju iz New Jerseyja koja je bila kod

nje u posjetu, plus još cijela hrpa prijatelja mojih roditelja, s kojima se nisu vidjeli stoljećima. Tata je iz podruma izvukao naš prastari roštilj i proveo poslijepodne čisteći ga. Pekli smo odreske i, s obzirom na to da smo u Oregonu, tofu i vegetarijanske burgere. Imali smo i lubenicu koju smo hladili u posudi s ledom i salatu od povrća s organske farme jednih od tatinih i maminih prijatelja. Mama i ja ispekle smo tri pite od divljih kupina koje smo Teddy i ja utirali. Pili smo *Pepsi* iz onih starinskih boca koje je tata pronašao u nekoj prastaraj seoskoj trgovini, i kunem se da je bio boljeg okusa nego inače. Ne znam je li to bilo zbog vrućine, ili zbog toga što zabava nije bila planirana, zato što sve ima bolji okus kada je pečeno na roštilju, ali taj roštilj bio je jedan od onih obroka koje znaš da ćeš zapamtiti.

Kada je tata uključio prskalice za Teddyja i bebu, pridružili su im se i svi ostali. Ostavili smo prskalice uključen toliko dugo da se požutjela trava pretvorila u veliku, sklisku, blatnu lokvu, i pitala sam se hoće li doći guverner glavom i ukoriti nas zbog toga. Adam me srušio pa smo se valjali po travi, smijući se. Bilo je toliko vruće da mi se nije dalo presvući u suhu odjeću, nego bih se, kad bi mi postalo prevruće, samo cijela smočila. Do kraja dana, moja ljetna haljina sasvim se stvrdnula. Teddy je skinuo košulju i namazao se blatom. Tata je rekao da izgleda kao jedan od dječaka iz *Gospodara muha*.

Kada se počelo mračiti, većina ljudi otišla je pogledati vatromet na fakultetu ili u grad na koncert benda koji se zvan *Oswald Five-0*. Šačica ljudi je ostala, uključujući Adama, Kim, Willow i Henryja. Kada je vrućina malo popustila, tata je zapalio logorsku vatru na tratini pa smo pekli sljezove kolačiće. Onda su se pojavili instrumenti. Tatin mali bubanj iz kuće, Henryjeva gitara iz njegova automobila, Adamova rezervna gitara iz moje sobe. Svi su zajedno svirali i pjevali. Pjevali su tatine pjesme, Adamove pjesme, stare pjesme Clasha, Wipersa. Teddy je plesao oko nas, zlatni odsjaj vatre obasjavao je njegovu plavu kosu. Sjećam se da sam promatrala cijeli taj prizor, a onda me nešto zagolicalo u prsima i pomislila sam: *Ovako se čovjek osjeća kada je sretan*.

U jednom trenutku Adam i tata prestali su svirati i primijetila sam da se nešto došaptavaju. Onda su otišli u kuću, po još piva, rekli su. Ali kada su se vratili, nosili su moje violončelo.

»A, ne, ne, neću održati koncert«, rekla sam.

»Ni ne želimo to«, odvratio je tata. »Želimo da sviraš s nama.«

»Nema šanse«, rekla sam. Adam me povremeno pokušavao nagovoriti da sviramo zajedno, ali svaki put bih ga odbila. U posljednje vrijeme počeo se šaliti da ćemo u duetu svirati zračnu gitaru i zračni violončelo, a dalje od toga nisam namjeravala ići.

»Zašto ne, Mia?« upitala me Kim. »Zar si takav snob klasične glazbe?«

»Nije stvar u tome«, odgovorila sam, odjedanput uspaničena. »Nego ta dva stila ne idu zajedno.«

»Tko to kaže?« mama je upitala upitno izvinuvši obrve.

»Da, tko bi rekao da si takva glazbena segregacionistica?« šalio se Henry.

Willow je zakolotala očima i okrenula se prema meni. »Lijepo te molim«, rekla je dok je uspavljivala bebu u krilu. »Više te uopće nemam priliku slušati.«

»Daj, Mee«, rekao je Henry. »S obitelji si.«

»Totalno«, dodala je Kim.

Adam me uhvatio za ruku i prstima mi prelazio preko unutrašnje strane zapešća. »Učini to za mene. Stvarno želim svirati s tobom. Samo jedanput.«

Spremala sam se odmahnuti glavom, ponovno istaknuti da mojemu violončelu nije mjesto uz gitare, da ne pripada punk-rock svijetu. Ali onda sam pogledala mamu, nasmiješenu od uha do uha, koja me gledala kao da me izaziva, i tatu koji je lupkao po luli, pretvarajući se da je ravnodušan prema svemu tome jer nije htio vršiti pritisak na mene, pa Teddyja koji je skakao gore-dolje – iako mislim da je to bilo zato što se predozirao sljezovim kolačićima, a ne zato što me želio čuti kako sviram i Kim, Willow i Henryja koji su svi gledali u mene kao da je to nešto zaista bitno, i Adama, koji je izgledao jednako pun strahopoštovanja i ponosa kao svaki put kada bi me slušao kako sviram.

Malo sam se bojala da neću uspjeti, da se neću uklopiti, da ću loše svirati. Ali svi su me tako napeto gledali, toliko su željeli da se i ja pridružim, pa sam shvatila da loše sviranje nije najgora stvar koja ti se može dogoditi.

I tako sam svirala. Iako to možda ne biste pomislili, violončelo nije uopće loše zvučalo uz sve one gitare. Zapravo, zvučalo je prilično

dobro.

07:16

Jutro je. U bolnici drugačije sviće, drugačije šuščaju plahte, trljaju se oči. Na neki način, bolnica nikada ne spava. Svjetla ostaju upaljena, sestre budne. No iako je vani još uvijek mrak, vidi se da se bolnica budi. Liječnici su se vratili, ponovno mi podižu vjeđe, svijetle mi u oči, mršte se dok nešto zapisuju u moj karton, kao da sam ih iznevjerila.

Više mi nije stalo. Umorna sam od svega toga, i uskoro će sve biti gotovo. Socijalna radnica opet je na poslu. Čini se da noćni san nije imao nekog utjecaja na nju. Oči su joj i dalje teške, kosa opsceno neuredna. Pogledala je moj karton i poslušala izvještaj sestara o nemirnoj noći. To kao da ju je još više umorilo. Vratila se i sestra plavocrne kože. Pozdravila me rekavši da joj je drago što me jutros vidi, da je razmišljala o meni sinoć, nadajući se da ću biti ovdje. Onda je primijetila trag krvi na mojoj plahti, nekoliko puta rekla ccc, ccc, pa požurila donijeti mi novu plahtu.

Nakon što je Kim otišla, nitko mi više nije dolazio. Valjda je Willow ponestalo ljudi koje bi mi mogla poslati da lobiraju da ostanem. Pitam se jesu li sve sestre upoznate s tim odlučivanjem. Sestra Ramirez sigurno jest. Sudeći po tome da je zadovoljna što sam preživjela noć, mislim da je i sestra koja je sada sa mnom upoznata s tim. Čini se da i Willow zna, s obzirom na to da mi je poslala gomilu ljudi. Jako mi se sviđaju ove sestre. Nadam se da moju odluku neće osobno shvatiti.

Tako sam umorna da jedva mogu treptati. Sada je sve samo pitanje trenutka, i dio mene pita se zašto odlažem neizbježno. Ali ja znam zašto. Čekam da se Adam vrati. Iako se čini da ga nema već cijelu vječnost, vjerojatno ga nema tek sat vremena. Zamolio me da ga čekam, pa ću to i učiniti. To je najmanje što mogu učiniti za njega.

Oči su mi sklopljene, tako da sam ga čula prije nego što sam ga ugledala. Čula sam brzo struganje njegovih pluća. Zadihan je kao da je trčao maraton. Onda sam osjetila njegov znoj – čist, mošusan miris koji bih stavila u bočicu i, da mogu, mirisala se njome. Otvorim

oči. Adamove su zatvorene. Ah kapci su mu natečeni i ružičasti, pa znam što je radio. Je li zato otišao? Da plače dok ga ja ne vidim?

Nije toliko sjeo u stolac, koliko je pao u njega, poput odjeće koja se na kraju naporna dana nakupila na podu. Pokrio je lice rukama i duboko disao kako bi se umirio. Ubrzo je spustio ruke u krilo. »Samo slušaj«, rekao je glasom poput šrapnela.

Širom otvorim oči. Uspravim se koliko mogu. I počnem slušati.

»Ostani.« Nakon te jedne riječi, glas mu se prelomio, ali progutao je osjećaje i nastavio. »Nema riječi kojom bi se moglo opisati ono što ti se dogodilo. Ne postoji dobra strana u tome. Ali *postoji* nešto za što možeš živjeti. Ne govorim o sebi. Jednostavno... Ne znam. Možda lupetam gluposti. Znam da sam u šoku. Znam da još ne shvaćam što se dogodilo tvojim roditeljima. I Teddyju...« Kada je izgovorio Teddyjevo ime, glas mu je puknuo i lavina suza počela mu se kotrljati licem. Pomislila sam: *Volim te*.

Čujem kako pohlepno guta zrak ne bi li se umirio. Onda je nastavio: »Mislim samo na to koliko bi sjebano bilo da skončaš ovdje, sada. Mislim, znam da ti je život zauvijek sjeban bez obzira na sve. Nisam toliko glup da bih mislio da ja to mogu promijeniti, da to itko može promijeniti. Ali ne mogu prihvatiti da nikada nećeš ostarjeti, imati djecu, otići *na Juilliard*, svirati violončelo pred velikom publikom koja će se naježiti onako kako se ja naježim svaki put kada te vidim da uzimaš Budalo, svaki put kad mi se nasmiješiš. Ostaneš li učinit ću što god želiš. Napustit ću bend, otići s tobom u New York. Ali bude li potrebno da odem, i to ću učiniti. Razgovarao sam s Liz i ona je rekla da bi ti povratak u stari život možda bio previše bolan, da bi ti možda bilo lakše sve nas izbrisati. To bi bilo grozno, ali učinio bih to. Ako te danas ne izgubim, mogu te tako izgubiti. Pustit ću te. Ako ostaneš.«

Nakon toga, Adam se raspao. Njegovi jecaji bili su poput šaka koje udaraju u nežno meso.

Zatvorim oči. Poklopim uši. Ne mogu to gledati. Ne mogu to slušati.

A onda više nisam čula Adama, nego onaj tihi jecaj koji se odmah pretvara u nešto ugodno, milozvučno. Violončelo. Adam je na moje beživotne uši stavio slušalice, a iPod na prsa. Ispričava se, kaže da zna da to nije moja omiljena skladba, ali da nije mogao bolje.

Uključio je zvuk i glazba se razlila jutarnjim zrakom. A onda me uhvatio za ruku.

To je Yo Yo Ma. *Andante con poco e moto*. Tih zvuk klavira, kao neko upozorenje. Uključuje se violončelo, srce koje krvari. Kao da je u meni nešto implodiralo.

Doručak. S obitelji sjedim za stolom, pijem vruću čokoladu, smijem se Teddyjevim čokoladnim brkovima. Vani je snijeg.

Odlazim na groblje. Tri groba ispod stabla koje gleda na rijeku.

Na pješčanoj riječnoj obali ležim s glavom na Adamovim prsima.

Čujem kako ljudi izgovaraju riječ *siročće* i shvaćam da govore o meni.

Šećem New Yorkom s Kim, neboderi bacaju sjenu na naša lica.

Držim Teddyja u krilu. Škakljam ga, a on se toliko smije da se prevrnuo na leđa.

Sjedim s violončelom, onim koje su mi mama i tata darovali nakon mojeg prvog koncerta. Prstima nježno prelazim po tijelu i vijcima koji su se s vremenom izlizali od dodira. Podižem Budalo iznad žica. Gledam svoju ruku, čekam da počnem svirati.

Gledam svoju ruku u Adamovoj.

Yo Yo Ma još svira, i osjećam kako mi se klavir i violončelo slijevaju u tijelo, baš kao što se u njega slijevaju infuzije i transfuzije krvi. Sjećanja na moj život kakav je bio i bljeskovi onoga što bi moglo biti izmjenjuju se brzo, bijesno. Osjećam da ih više ne mogu pratiti, ali oni i dalje dolaze i sve se sudara dok u jednom trenutku to više ne mogu podnositi. Dok više ni sekunde ne mogu ostati u ovome stanju.

Zasljepljujući bljesak, trenutak u kojemu mi je tijelom sijevnula munja bola, pa tihi vrisak iz mogega slomljenog tijela. Prvi put zapravo osjećam koliko će bolno biti ostati.

Ali onda osjetim Adamovu ruku. Fizički osjetim. Više ne sjedim sklopčana na stolcu. Ležim u svojem bolničkom krevetu, ponovno spojena sa svojim tijelom.

Adam plače, a u svojoj nutrini plačem i ja jer napokon osjećam. Ne osjećam samo fizičke bolove, nego i sve što sam izgubila. Taj gubitak je golem, katastrofalan, i ostavit će u meni krater koji nikada ništa neće moći ispuniti. Osjećam i sve ono što imam u životu – ono što sam izgubila, ali i ono što bi mi život tek mogao donijeti. Ne mogu se s time nositi. Nagomilani osjećaji prijete da će mi provaliti kroz

grudi. Preživjeti mogu jedino tako da se koncentriram na Adamovu ruku. Koja drži moju.

Odjedanput osjetim da ga jednostavno *moram* uhvatiti za ruku, i da mi je to potrebnije od ičega dosad. Nije mi dovoljno da on drži mene za ruku, moram uzvratiti stisak. Svu preostalo energiju usmjerim u desnu ruku. Slaba sam, a to je tako teško. To je najteža stvar koju ću morati napraviti u životu. Skupljam svu snagu koju su mi dali baka, djed, Kim, sestre i Willow. Skupljam dah koji bi mi, da mogu, udahnuli mama, tata i Teddy. Skupljam svu snagu i usmjeravam je poput laserske zrake u prste i dlan desne ruke. Zamišljam kako njome gladim Teddyja po kosi, stišćem Budalo podignuto iznad violončela. Zamišljam je isprepletenu s Adamovom.

A onda stisnem.

Iscrpljena klonem, nesigurna jesam li upravo učinila to što sam učinila. Nesigurna što to znači. Je li to primijećeno. Je li bitno.

Ali onda osjetim da me Adam čvršće stisnuo, i čini mi se kao da mi rukom stišće cijelo tijelo. Kao da bi me mogao podignuti iz kreveta u kojem ležim. Onda je oštro udahnuo i progovorio. Prvi put danas zaista sam ga čula.

»Mia?« rekao je.

ZAHVALE

Nekoliko ljudi okupilo se u kratkome vremenu da bi nastao roman *Ako ostanem*. Počelo je s Gillian Aldrich, koja je počela plakati (na dobar način!) kada sam joj ispričala svoju ideju. To me potaknulo da počnem pisati.

Tamara Glenny, Eliza Griswold, Kim Sevcik i Sean Smith izdvojili su svoje dragocjeno vrijeme da pročitaju prve nacрте i dali mi toliko potrebno ohrabrenje. Volim ih i zahvaljujem im na trajnoj velikodušnosti i prijateljstvu. Neki ljudi pomažu ti da zadržiš čistu glavu, Marjorie Ingall pomaže da mi srce ostane čisto i zbog toga je volim i na tome joj zahvaljujem. Hvala i Jani i Mosheu Baninu.

Sarah Burnes je moja agentica u punome smislu te riječi. Svojom nevjerojatnom inteligencijom, pronicavošću, strašću i toplinom vodi riječi koje sam napisala do ljudi koji bi ih trebali pročitati. Ona i izvrsni Courtney Hammer i Stephanie Cabot napravili su čuda za ovu knjigu.

Čim sam se upoznala s ekipom u izdavačkoj kući *Penguin*, osjećala sam se kao da sjedam za stol s obitelji. Moja nevjerojatna urednica Julie Strauss-Gabel obasipala je Miju i njezinu obitelj (sebe da i ne spominjem) pažnjom i ljubavlju kojoj bi se čovjek nadao od rođaka. Ona je *posebna Julie*. Stephanie Owens Lurie i Don Weisberg uložili su mnogo truda i srca u ovu knjigu, a ljudi u prodaji, oglašavanju, publicitetu i dizajnu ove knjige učinili su i nemoguće. Na tome želim zahvaliti: Scottieju Bowditchu, Mary-Margaret Callahan, Erin Dempsey, Jackie Engel, Feliciji Frazier, Kristin Gilson, Rhalee Hughes, Deborah Kaplan, Eileen Kreit, Barbari Marcus, Emily Romero, Holly Ruck, Allanu Winebargeru i Heather Wood.

Glazba je važan dio ovoga romana. Nadahnuće sam pronašla u Yo Yo Mau, čije skladbe čine velik dio Mijine priče, te u Glenu Hansardu i Marketi Irglovoj, čiju sam pjesmu *Falling Slowly* poslušala više od dvjesto puta dok sam radila na ovoj knjizi.

Hvala mojemu oregonskom kontingentu: Gregu i Diane Rios, koji su kroz sve ovo prolazili zajedno s nama. Johnu i Peg Christie, čijim sam dostojanstvom, velikodušnošću i milošću i dalje dirnuta. Liječnici Jennifer Larson, staroj prijateljici i, srećom, liječnici u hitnoj službi, koja me, među ostalim, prosvijetlila i po pitanju Glasgowske ljestvice kome.

Moji roditelji, Lee i Ruth Forman, moj brat Greg Forman i sestra Tamar Schamhart moji su navijači i postojani obožavatelji koji se ne obaziru na moje nedostatke (barem profesionalne) i raduju se mojim uspjesima kao da su njihovi (što i jesu). Zahvaljujem i Karen Forman i Robertu Schamhartu.

Nije mi odmah postalo jasno u kolikoj je mjeri u ovoj knjizi riječ o tome koliko se životi roditelja promijene zbog njihove djece. Willa Tucker poučava me tomu svaki dan, i povremeno mi oprostila što sam previše zauzeta izmišljanjem priča u svojoj glavi da bih se igrala s njom.

Bez mojega supruga Nicka Tuckera svega toga ne bi bilo. Dugujem mu sve.

I naposljetku, najdublje zahvaljujem R.D.T.J. koji me nadahnjuju na toliko načina i svakoga mi dana pokazuju da postoji besmrtnost.

Table of Contents

Ako ostanem

Ukratko

7:09

08:17

09:23

10:12

12:19

15:47

16:39

16:47

17:40

19:13

20:12

21:06

22:40

02:48

04:57

05:42

07:16

ZAHVALE